

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE

Predsedníctvo SAK rozhodlo odložiť termín splatnosti príspevku na činnosť SAK a do sociálneho fondu na rok 2020 do 30. júna 2020.

Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve

Poskytovanie cloud služieb a GDPR

Koronavírus a jeho vplyv na pracovnoprávne vzťahy

Ochrana informácií z trestného konania a následky ich únikov

COVID-19 a Európsky dohovor o ľudských právach

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 5. 4. 2020

Uzávierka redakčnej časti: 20. 4. 2020

Toto číslo vyšlo 30. 4. 2020

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

bulletin slovenskej advokácie 4/2020

Obsah

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Za dôležité považujem presadiť čo najskôr ústavný zákon v oblasti justície
Mgr. Mária Kolíková

DISKUSIA

- 6 Ako prekoná Najvyšší súd SR svoju vlastnú judikatúru?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 8 Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve (2. časť)
JUDr. Branislav Jablonka, PhD.
14 Poskytovanie cloud služieb a GDPR
doc. JUDr. Rastislav Funta, Ph.D., LL.M.
25 Koronavírus a jeho vplyv na pracovnoprávne vzťahy
JUDr. Jozef Greguš, PhD., LL.M.
36 Ochrana informácií z trestného konania a následky ich únikov
JUDr. Ján Neszméry

JUDIKATÚRA

- 47 Primeranosť výšky náhrady trov konania
50 Predchádzajúca advokátska prax sudcu a pochybnosti o jeho nezaujatosti
Použitie súkromnej profilovej fotografie užívateľa sociálnej siete Facebook
53 Finančná pokuta uložená právnickej osobe –
jej uznanie a výkon v inom členskom štáte
56 COVID-19 a Európsky dohovor o ľudských právach

ADVOKÁCIA

SAK

- 60 Aktuálne udalosti
62 Z marcového a aprílového zasadnutia P SAK
64 Žiadosť o poskytnutie finančného príspevku pre podnikateľa
66 Pýta(j)te sa predsedníctva
67 Právna pomoc v karanténe v roku 2020
68 Povinnosť advokáta odpovedať na písomnú žiadosť klienta
71 Súťaž o najlepšiu esej/úvahu

ZAHRANIČIE

- 72 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
74 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta a zachovávať mlčanlivosť
77 ERA Young Lawyers Contest 2020/2021 (POZVÁNKA)
77 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
78 Vyhlásenie o právnom štáte
80 *Bulletin advokacie prináša...*

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 82 Etický kodex advokáta. Komentár
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
83 Advokátske kľučky 2020

K fotografii na obálke

Podakovanie predsedu SAK Tomáša Boreca advokátom zapojeným do **Právnej pomoci v karanténe** a certifikát o účasti na tejto *pro bono* aktivite. Viac na s. 71.

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení Redakčnou radou v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovateľia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky Redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene Redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí Redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje Redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje Redakčnú radu; Redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

tento úvodník píšem v deň schvaľovania programového vyhlásenia vlády, ktoré sa v mnohých oblastiach týka právneho prostredia na Slovensku, aj samotnej advokácie. Ako najväčšia stavovská právnická organizácia sa budeme, ak to bude možné, zapájať do legislatívneho procesu navrhovaných zmien a veľmi pozorne budeme vnímať realizáciu navrhovaných opatrení.

Prežívame obdobie, kedy sa snažíme s nádejou pozeráť do budúcnosti. Dúfame v čo najrýchlejšie zvládnutie koronakrízy a postupný návrat k spoločenskému a hospodárskemu životu, ako ho poznáme. Rád by som využil túto príležitosť a prihovoriť sa vám k aktuálnej situácii z hľadiska tém, ktorými sme žili a žijeme v rámci našej stavovskej organizácie.

S riešením krízy v záujme ochrany životov boli aktivované opatrenia núdzového stavu, ktoré so sebou nesú viaceré zásahy do základných práv. Opatrenia boli prijímané z dôvodu naliehavosti spravidla plošne, preto bolo dôležité rýchlo reagovať na špecifické situácie, pri ktorých by mohlo dochádzať k neodvodnenému zásahu do práv. Jednou z prvých tém, ktoré sme riešili, bolo zabezpečenie, aby opatrenia neznemožnili dostupnosť k právnym službám a teda garancia práva na prístup k právnej pomoci. Úprimne ďakujem mojim kolegom za iniciatívu a osobitne pani ministerke spravodlivosti za pružnú reakciu pri pomoci s novelizáciou opatrenia Úradu verejného zdravotníctva, ktorým sa odstránili pochybnosti ohľadom možnosti efektívne poskytovať advokátske služby aj v týchto časoch. Boli sme aj iniciátorom zákonného „zmrazenia“ plynutia lehôt, čo vnímame ako veľmi potrebné opatrenie pre ľudí, aby sa nestalo, že sa niekto nebude vedieť domôcť sa práv a uplynú mu lehoty z dôvodu obmedzeného prístupu k spravodlivosti, pretože aj úrady a súdy fungujú v obmedzenom režime.

Ďalšou naliehavou témou bolo zabezpečenie účinného poskytovania právnej pomoci osobitne v trestných konaniach, najmä pokiaľ ide o bezpečný režim vstupov do objektov výkonu väzby a odňatia slobody. Ďakujem za účinnú komunikáciu a kooperáciu Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Poslaním advokácie je ochrana práv osôb a tým aj základných atribútov právneho štátu. V tomto kontexte nemôžeme nevidieť závažné dosahy krízy na samotných poskytovateľov právnych služieb. Vieme, že mnohé naše kolegyně a kolegovia čelia vážnym ekonomickým problémom. Týka sa to najmä regiónov s nižšou ekonomickou silou, kde však práve teraz nemožno rezignovať na účinnú ochranu práv. Advokácia totiž nie je len niekoľko väčších kancelárií v krajských mestách. Preto je správne, aby s prístupu k štátnej pomoci pre podnikateľov a zamestnancov neboli advokáti vylúčení. Som rád, že sme v tejto veci dosiahli základnú zhodu s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny a verím, že spoločne túto otázku vyriešime tak, aby bola zabezpečená spravodlivá pomoc pre všetkých, ktorí ju potrebujú.

Slovenská advokátska komora v rámci Dňa advokácie každoročne organizovala poskytovanie bezplatnej právnej pomoci. Tento rok sme naše plány museli upraviť a projekt presunúť do virtuálneho prostredia. Namiesto klasického Dňa otvorených dverí sme spustili iniciatívu internetovej Právnej pomoci v karanténe, prostredníctvom ktorej dobrovoľníci z našich radov poskytli právne rady vo viac ako 1 300 prípadoch. Napriek zmeneným podmienkam išlo opäť o mimoriadne úspešnú iniciatívu, za ktorú najviac ďakujem predovšetkým kolegyniam a kolegom, ktorí venovali svoj čas pro bono aktivitám.

V neposlednom rade je úlohou SAK zabezpečovať kontinuálne vzdelávanie koncipientov či ponuky seminárov pre advokátov. Aj v tejto oblasti sa adaptujeme na nové podmienky. Pomocou videokonferenčných nástrojov organizujeme vzdelávacie a prednáškové aktivity, prvou bol webinár 17. apríla 2020 venovaný téme riešenia obchodných sporov prostredníctvom rozhodcovských konaní.

Teším sa, že napriek okolnostiam sa nám podarilo v dôležitých veciach dosiahnuť konkrétne výsledky, za čo chcem poďakovať všetkým, ktorí sa o to pričínili. V prvom rade však ďakujem všetkým vám, kolegyniam a kolegom, za to, že svojim každodenným výkonom advokátskeho povolania – aj v týchto neľahkých špecifických podmienkach – prispievate k tomu, aby spravodlivosť a ochrana práv bola dostupná pre všetkých.

ROZHOVOR

Za dôležité považujem presadiť čo najskôr ústavný zákon v oblasti justície

V roku 2003 sa stala advokátkou. Od začiatku svojej kariéry bojovala za ochranu ľudských práv. V roku 2006 bola menovaná riaditeľkou novo vzniknutého Centra právnej pomoci. Dvakrát bola štátnou tajomníčkou MS SR. Dňa 21. marca 2020, kedy menovala prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová novú vládu, stala sa **Mgr. Mária Kolíková** novou ministerkou spravodlivosti SR.

Tradične sme sa pýtali novej ministerky spravodlivosti na jej plány, resp. zmeny, ktoré hodlá presadzovať v novej funkcii.

■ S akými pocitmi ste prebrali ministerstvo spravodlivosti od svojho kolegu – advokáta Mgr. Gábora Gála?

Preberala som ho najmä s veľkou zodpovednosťou s ohľadom na to, v akej situácii sa celé Slovensko nachádza. Uvedomovala som si, že táto situácia je veľmi neštandardná, pretože

namiesto toho, aby sme štandardne riešili napríklad otázku, čo budeme mať v Programovom vyhlásení vlády a aké budú priority v rámci štvorročného funkčného obdobia tejto vlády, tak sme sa zaoberali tým, čo majú byť prvé opatrenia, ktoré majú byť prijaté v skrátenom legislatívnom konaní preto, aby sme ľuďom zabezpečili prístup k spravodlivosti.

■ Možno konštatovať, že stolička ministra spravodlivosti nikdy nebola taká „horúca“ ako teraz?

Ak sa myslí horúca v tom, že sa od ministerky spravodlivosti očakávajú významné reformy v oblasti justície, tak áno. Vzhľadom na to, že celá spoločnosť čelí medializovaným informáciám, že máme naozaj viacerých sudcov (už sa to javí, že ich je viac ako desiatka potenciálnych sudcov), ktorí sú úplatní, čo je veľmi vážna okolnosť, pre ktorú nám dôveryhodnosť v justíciu klesá na kritické minimum.

■ Verejnosť očakáva predovšetkým okamžité a viditeľné zmeny v oblasti súdnictva. Čo všetko považujete za reálne vzhľadom na štvorročné volebné obdobie?

To, čo považujem za dôležité presadiť čo najskôr, je ústavný zákon v oblasti justície, v ktorom bude riešená reforma Súdnej rady. Aby sme mali v Súdnej rade pomerne zastúpených nesudcov ako vyvážený prvok pri rozhodovaní o kľúčových otázkach v justícii. Napríklad, kto bude sudcom, kto bude v hodnotiacej komisii, kto bude v disciplinárnych senátoch. Ďalej je dôležité, aby sme v tomto ústavnom zákone mali nástroje pre Súdnu radu na previerky sudcov, počnúc majetkovými previerkami až po previerky spoľahlivosti. Ďalej, aby tu boli nástroje pre zamedzenie patu na Ústavnom súde a že na Ústavnom súde budeme mať sudcov volených jednou politickou reprezentáciou. Chceme tiež zriadiť Najvyšší správny súd. A mimo tohto ústavného zákona treba čo naj-

skôr prijať právnu úpravu pre zaistenie majetku, aby osoby, ktoré sú trestne stíhané a majú nekalé úmysly, čo sa týka ich majetku, ktorý môže prepadnúť ako sankcia, tak aby sme zamedzili tomu, že trest prepadnutia majetku bude ako sankcia v istej miere nevyhľaditeľná, resp. nie dostatočná, pretože ten majetok sa nám stratil.

■ Vyžaduje si aktuálna situácia aj zásadnejšie systémové zmeny?

Som presvedčená, že treba novú súdnu mapu, zavedenie takzvaných časových rámcov. A to sú systémové zmeny. Nová súdna mapa znamená, že sa pozrieme na obvody súdov, na nápad súdov a zabezpečíme, aby sa sudca mohol venovať hlavnej agende, čo znamená trestnej, občianskej, rodinnej, civilnej, obchodnej, správneho súdnictvu. Rovnako sa treba pozrieť, či počet súdov, ktorý máme, je optimálny, či už ide o prvý alebo druhý stupeň a v nadväznosti na to aj zaviesť celoplošné časové rámce, ktoré nám určia, v akých časoch a v ktorých agendách sa má rozhodovať. A tieto spoločné opatrenia by mohli viesť k tomu, že sudy by mohli fungovať efektívnejšie a sudcovia by sa naozaj mohli venovať hlbšie agende, v ktorej budú odborníkmi.

■ Do akej miery možno využiť Vaše doterajšie skúsenosti s fungovaním ministerstva spravodlivosti?

Myslím si, že vo veľkej miere práve preto, že nadväzujem na projekty, ktoré som začala v roku 2016. Išlo o projekty,

ktoré súvisia s efektívnou justíciou a boli založené na spolupráci s Komisiou pre efektívnu justíciu pri Rade Európy.

■ Čo by podľa Vás mohlo bezprostredne viesť k zlepšeniu dôveryhodnosti justície?

V prvom rade je dôležité, aby boli vyšetrené kauzy, ktorými je traumatizovaná celá spoločnosť. A v druhom rade je dôležité, aby ľudia, keď prídu na súd, mali rozhodnutie včas a rozumeli mu. S tým súvisia aj opatrenia, o ktorých som už hovorila.

■ Stotožňujete sa s hodnotovým nastavením súčasnej vlády, pokiaľ ide o oblasť výkonu spravodlivosti?

Aj v rámci rokovaní, ktoré prebiehali k Programovému vyhláseniu vlády, sa mi zatiaľ javí, že v kľúčových témach by mala nastať zhoda.

■ Aký je Váš osobný vzťah k advokátskemu povolaniu?

Mám rada advokáciu, a to preto, že poskytuje právnikom priestor na zabezpečenie prístupu k spravodlivosti v celej svojej šírke.

■ Patrí medzi Vaše priority aj úspešné ukončenie dlhotrvajúceho procesu rekodifikácie súkromného práva, resp. prijatie nového Občianskeho zákonníka?

Áno, je to jedna z mojich ambícií, aby sme prijali nový Občiansky zákonník a rovnako zákon o obchodných spoločnostiach a aby v tejto oblasti nastala právna istota a predvídateľnosť práva.

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* vyhlásila aj pre rok 2020

XIX. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov vrátane medzier (text, literatúra, CV, poznámky) treba poslať na ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2020.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2020. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. ju zvýšiť. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2021.

DISKUSIA

Ako prekoná Najvyšší súd SR svoju vlastnú judikatúru?

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Rovnako ako je pre právny štát esenciálne významná stabilita súdnej judikatúry a zachovanie opakovane pertraktovaného princípu, že na rovnakú právnu otázku musí byť v nezmenených podmienkach daná rovnaká odpoveď, je vo vzťahu k samotnej judikatúre dôležitý jej evolučný (dynamický) potenciál. Na základe prirodzených úvah nemožno pripustiť stabilitu judikatúry v zmysle jej definitívnosti a nemennosti. Rigidná judikatúra, a priori vylučujúca akúkoľvek vlastnú zmenu, by znamenala intelektuálnu a hodnotovú stagnáciu, ktorá je neakceptovateľná. Ani stabilná judikatúra nemôže vo svojej podstate rezignovať na potenciálne zdokonalenie.

Vzletné úvahy samovoľne nabádajú k otázke „ako na to“ v prísnych podmienkach prípustnosti dovolania podľa CSP? Diskusia na danú tému sa rozvinula v podstate už v zárodkoch, keď bol v rámci legislatívneho procesu (na základe parlamentného pozmeňujúceho návrhu) vypustený spomedzi dôvodov prípustnosti dovolania v súvislosti s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu samostatný štvrtý dôvod v znení „d) ak má byť dovolacím súdom vyriešená právna otázka posúdená inak“. Výsledkom je aktuálne znenie § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, obsahujúce iba tri dôvody prípustnosti dovolania.

Následne sa na rôznych odborných fórach viedla rozprava na tému, či možno podľa § 421 ods. 1 CSP dovolaním napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je v súlade s publikovanou judikatúrou resp. ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR. Výslovné znenie zákona to totiž vylučuje a § 419 CSP je nekompromisný, pokiaľ ide o všeobecné pravidlo prípustnosti dovolania.

Môže však nepochybné nastať situácia, keď je takéto rozhodnutie odvolacieho súdu nesprávne a nevyhnutne vyžaduje dovolací prieskum. To, samozrejme, zahŕňa aj prehodnotenie samotného judikátu, keďže ide o spojené nádoby. Inými slovami, môže nastať čas na zmenu paradigmy. Čas na myšlienkové či argumentačné zdokonalenie, pre ktoré musí byť v podmienkach právneho štátu vytvorený adekvátny priestor.

Polemiku teoretickú pretavil do praxe prednádavnom veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, a to uznesením zo dňa 26. 11. 2019 sp. zn. 1 VCdo 1/2019 (ďalej len „uznesenie“). Je to zdanlivo nenápadné rozhodnutie, ktoré kancelária najvyššieho súdu dokonca ani nezverejnila na obvyklom mieste, teda medzi rozhodnutiami veľkých senátov jednotlivých kolégií (<https://www.nsud.sk/rozhodnutia-velkeho-senatu/>).

V danom prípade išlo v spore o vlastnícke právo k nehnuteľnosti o prekonanie judikátu R 61/2014, ktorého právna veta znie „Ak ten, vec ktorého bola dražaná v rámci dobrovoľnej dražby, nebol jej vlastníkom, nestal sa vydražiteľ príklepom a zaplacením ceny dosiahnutej vydražením vlastníkom draženej veci, a to ani v prípade, že bol inak zachovaný postup podľa § 10 až 33 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov.“ Dovolanie podal procesne neúspešný žalovaný.

V súvislosti s pomerne citlivou a aktuálnou témou dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka (prelomením zásady *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*) dospel dovolací senát najvyššieho súdu k záveru, že je potrebné odkloniť sa od R 61/2014 a z tohto dôvodu postúpil vec na rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia NS SR, ako mu to ukladá § 48 ods. 1 CSP.

Pokiaľ by išlo iba o otázky hmotného práva, je tento postup v zásade štandardný. V načrtnutých súvislostiach ale vyvstávajú otázky procesné, bezprostredne súvisiace s prípustnosťou dovolania. Trojčlenný senát najvyššieho súdu zastával názor, že dovolanie je prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, teda z dôvodu odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Tento argument vyznieva zdanlivo paradoxne, keďže odvolací súd *vice versa* rozhodol v súlade s R 61/2014 a práve

z tohto dôvodu by nemalo byť dovolanie prípustné. Dovolací senát však apeloval na extenzívny výklad dotknutého ustanovenia a prezentoval záver, že dovolanie by malo byť prípustné aj vtedy, ak sa síce odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe NS SR neodklonil, avšak sa odkloniť mal, pretože vymedzenú právnu otázku je nevyhnutné riešiť inak (bližšie ods. 8 uznesenia).

Veľký senát o dovolaní v postúpenej veci nerozhodol a uznesením ju vrátil trojčlennému senátu na prejednanie a rozhodnutie. Primárne skonštatoval, že nie sú splnené zákonné podmienky prípustnosti dovolania, keďže znenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP nemožno interpretovať extenzívnym spôsobom do takej miery, že sa v rámci sudcovskej tvorby práva v podstate kreuje nový dôvod prípustnosti dovolania, ktorý zákon ani v náznakoch nepredpokladá.

V tomto smere je neľahké veľkému senátu občianskoprávnemu kolégia čokoľvek vytknúť. Svoj názor odôvodnil pomerne precízne (pozri najmä ods. 32 až 41 uznesenia), vychádzajúc z akceptovateľnej premisy, že v prípade mimoriadnych opravných prostriedkov proti právoplatným súdnym rozhodnutiam je v záujme právnej istoty extenzívna interpretácia neprípustná, resp., že je skôr opodstatnený doslovný alebo dokonca reštriktívny výklad. Poukázal zároveň aj na vyššie naznačené legislatívne súvislosti, pokiaľ ide o vypustenie samostatného štvrtého dôvodu prípustnosti dovolania z návrhu znenia § 421 ods. 1 CSP, čo má osobitnú výpovednú hodnotu (ods. 42 uznesenia).

Na druhej strane je tragicky evidentné, že dovolací súd má pri snahe o prekonanie vlastnej judikatúry výrazne obmedzené možnosti. Aj keby celé občianskoprávne kolégium v uvedenom prípade *uni sono* dospelo k záveru, že judikát R 61/2014 je prekonaný a musí byť prehodnotený (z akýchkoľvek dôvodov), nemá možnosť postupovať inak, než dovolanie bez meritórneho prieskumu odmietnuť.

Neúspešnému dovolateľovi ostáva zachovaná už iba možnosť napadnúť pôvodné rozhodnutie odvolacieho súdu ústavnou sťažnosťou. Zákonnú dvojmesačnú lehotu má pritom zachovanú vzhľadom na poslednú vetu § 124 ZÚS. Pokiaľ by Ústavný súd SR napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu, pričom by v dotknutej judikatúrnej otázke vyjadril záväzný právny názor, samotný odvolací súd by sa musel od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odkloniť pod vplyvom kasačnej záväznosti právneho názoru ústavného súdu (§ 134 ods. 1 ZÚS).

To by zároveň vytváralo adekvátny priestor pre nové dovolanie procesne neúspešnej protistrany, tentoraz už v evidentnom súlade s § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ktoré by mohlo viesť k postúpeniu veci veľkému senátu a tým prípadne aj k zmene judikatúry. Samozrejme, nemožno vylúčiť, že trojčlenný senát názorovo zotrúva na predchádzajúcej judikatúre a alternatívne vec bez postúpenia veľkému senátu sám prejedná a rozhodne vo forme zrušujúceho alebo zmeňujúceho výroku (proti ktorému by následne tiež mohla smerovať ústavná sťažnosť).

Nielenže sa to javí ako procesne komplikované, ono to také vskutku aj je. A je otázne, či nejde o samoučelnú kom-

plicáciu – aj keď *lege artis*, pri ktorej sa pozornosť výrazne odkláňa od hmotnoprávneho problému k problému procesnému, pričom samotné procesné právo by malo, práve naopak, efektívne slúžiť na presadzovanie práva hmotného.

Navyše, ak má prekonaniu judikatúry dovolacieho súdu slúžiť ústavnoprávny prieskum, čelí potenciálny sťažovateľ dvom nezanedbateľným rizikám. V prvom rade je pravdepodobné, že ústavný súd bude zdržanlivý, pokiaľ pôjde iba o prieskum právnych názorov všeobecných súdov, ktoré sú plne súladné s judikatúrou. Interpretačný excés by musel vykazovať objektívny ústavnoprávny rozmer, čo je v prípade ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu málo pravdepodobné. Ústavný súd zároveň sám opakovane judikoval, že ak právna norma pripúšťa rôzne výklady, pričom každý z nich je ústavne konformný a legitímny, nemožno v aplikačnom priklonení sa všeobecného súdu k jednému z nich vidieť porušenie ústavy (pozri napr. II. ÚS 790/2016).

Druhé riziko spočíva v povinnom vyčerpaní dovolania ako dostupného právneho prostriedku ochrany základných práv a slobôd. Nemožno totiž jednoznačne konštatovať, že procesne neúspešná strana je oprávnená obrátiť sa bez podania dovolania priamo na ústavný súd v prípade, ak je napadnuté odvolacie rozhodnutie v súlade s ustálenou judikatúrou. Pokiaľ by za daných okolností ústavný súd skúmal prípustnosť dovolania formálne, mohol by ústavnú sťažnosť odmietnuť v rámci princípu subsidiarity s poukazom na § 132 ods. 2 ZÚS. Dovolanie teda reálne mohlo byť podané a až po jeho odmietnutí prichádza do úvahy ústavnoprávny prieskum.

S takýmto formalistickým postupom sa spája aj množstvo ďalších komplikácií. Dovolateľ je nútený podať neprípustné dovolanie, ktorého odmietnutie sám dokáže predpokladať, a zároveň je povinný zaplatiť súdny poplatok v dvojnásobnej výške (!), ktorý mu po odmietnutí dovolania nebude vrátený (na rozdiel od právnej úpravy účinnej do 31. 10. 2015). Stráca súčasne čas aj peniaze.

Za daných okolností sa javí ako vhodné apelovať na Ústavný súd SR, aby v prípade podanej ústavnej sťažnosti bez predchádzajúceho dovolacieho prieskumu aplikoval princíp subsidiarity na základe materiálnych kritérií a sťažnosť pripustil, ak je vzhľadom na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu nepochybné, že by bolo dovolanie odmietnuté, alebo v plnej miere využil materiálny korektív v zmysle § 132 ods. 3 ZÚS, spočívajúci v dôvodoch hodných osobitného zreteľa. ■

Sledujte SAK na LinkedIn!

Dôležité informácie a aktuálnosti z diania v advokácii a na komore: [linkedin.com/company/sak-sk](https://www.linkedin.com/company/sak-sk)

Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve (2. časť)

JUDr. Branislav Jablonka, PhD.

V príspevku sú predmetom skúmania predovšetkým analýza povahy blankozmenky vychádzajúc z historického kontextu, ako aj jej postavenia v súčasnosti, základné charakteristické znaky blankozmenky v kontexte ženevskej doktríny a inštitút spojený s blankozmenkou – vyplňovacie právo, vznik a zánik a výkon vyplňovacieho práv, a napokon námietky spojené s nesprávnym vyplnením blankozmenky, ktoré autor analyzuje z hľadiska subjektu, ktorý ich uplatňuje.

6. Námietka nesprávneho vyplnenia blankozmenky

Rozsah námietok závisí od toho, kto uplatňuje námietku nesprávneho vyplnenia blankozmenky.

Nesprávne vyplnenie blankozmenky nemá za následok neplatnosť zmenky. Ak vyplnená blankozmenka, hoci aj v rozpore so zmluvou o vyplňovacom práve, má všetky podstatné náležitosti vlastnej zmenky alebo cudzej zmenky, ide o formálne platnú zmenku. **Námietkou nesprávneho vyplnenia blankozmenky sa majiteľ zmenky bráni voči plateniu zmenky z dôvodu porušenia zmluvne dohodnutého vyplňovacieho práva.** To znamená, že ide o relatívnu námietku vyplývajúcu zo zmluvy o vyplňovacom práve.

Je potrebné rozlišovať, či námietku nesprávneho vyplnenia blankozmenky uplatňuje bezprostredne zmenkový dlžník pred indosáciou skriptúry, t. j. uplatňuje ju voči prvému majiteľovi zmenky (remitentovi), alebo námietku uplatňuje zmenkový dlžník po indosácii, t. j. voči ďalšiemu nadobúdateľovi. Na základe uvedeného je možné diferencovať námietku nesprávneho vyplnenia blankozmenky, ktorú uplatňuje zmenkový dlžník voči 1) prvému majiteľovi zmenky alebo 2) voči ďalšiemu majiteľovi zmenky, ktorý na základe indosácie nadobudol blankozmenku (a sám ju doplnil na zmenku), alebo už na základe indosácie nadobudol vyplnenú zmenku (ktorá bola pôvodne blankozmenka).

6.1. Námietka nesprávneho vyplnenia blankozmenky smerujúca voči prvému majiteľovi zmenky

Ak nárok zo zmenky uplatňuje jej prvý majiteľ (remitent), t. j. listina nebola indosovaná na tretiu osobu, zmenkový dlžník je oprávnený uplatňovať všetky námietky vyplývajúce zo zmluvy o vyplňovacom práve blankozmenky uzavretej medzi ním ako zmenkovým dlžníkom a prvým majiteľom blankozmenky. Z povahy veci je totiž zrejmé, že ak prvý majiteľ nedodrží zmluvu o vyplňovacom práve, koná v rozpore so zmluvnými dojednaniami, a preto je možné bez ďalšieho vyvodzovať námietky vyplývajúce zo zmluvy o vyplňovacom práve. Je potrebné zdôrazniť, že podstata námietok nesprávneho vyplnenia blankozmenky má povahu relatívnych námietok vyplývajúcich z kauzy založenej medzi zmluvnými stranami zmluvy o vyplnení blankozmenky, t. j. ide o kauzálne námietky. Nesprávne vyplnenie blankozmenky znamená, že prázdne miesta, ktoré sa mali doplniť neskôr v zmysle zmluvy o vyplňovacom práve, boli vyplnené v rozpore so zmluvnými dojednaniami, t. j. nesprávne.

Ako bolo už uvedené, nesprávnym vyplnením blankozmenky môže dôjsť ku kvantitatívnemu alebo kvalitatívnemu excesu.

Ak dôjde ku kvantitatívnemu excesu, a to k nadvyplneniu prázdnych miest tým, že napríklad namiesto zmenkovej sumy 10 000 eur vyplývajúcej zo zmluvy o vyplňovacom práve je vyplnená zmenková suma 25 000 eur alebo pri vistazmenke je namiesto dohodnutého úroku 7,00 % p. a. vyplývajúceho zo zmluvy o vyplňovacom práve vyplnený úrok 15,00 % p. a., zmenkový dlžník je oprávnený v súdnom konaní sa účinne brániť, že došlo k nadvyplneniu zmenkovej sumy, resp. úroku. Zmenkový dlžník, ktorý uplatňuje námietku nadvyplnenia zmenkovej sumy, bude v súdnom konaní čiastočne úspešný, a to v rozsahu vyplývajúcom z časti nadvyplnenia prázdnych miest s kvantitatívnym charakterom. Z pohľadu majiteľa zmenky aj tento bude v súdnom konaní čiastočne úspešný v rozsahu, v akom mali byť správne vyplnené prázdne miesta s kvantitatívnym charakterom (t. j. úspech v prospech žalobcu v časti 10 000 eur, resp. v časti úroku 7,00 % p. a.).

Ak dôjde ku kvantitatívnemu excesu, a to k podvyplneniu prázdnych miest tým, že napríklad namiesto zmenkovej sumy 10 000 eur vyplývajúcej zo zmluvy o vyplňovacom práve je vyplnená zmenková suma 3000 eur alebo pri vistazmenke je namiesto dohodnutého úroku 7,00 % p. a. vyplývajúceho zo zmluvy o vyplňovacom práve vyplnený úrok 4,00 % p. a., zmenkový dlžník nie je oprávnený v súdnom konaní sa účinne brániť, keďže sa uplatňuje menej, než by bol inak zmenkový dlžník povinný plniť. Majiteľ zmenky totiž nevyužil v plnom rozsahu vyplňovacie právo, čo mu, prirodzene, nemôže byť na škodu.¹

Ak dôjde ku kvalitatívnemu excesu, a to k nesprávnemu vyplneniu prázdnych miest, ktoré nie je možné kvantifikovať, **zastávame názor, že ide o vadné uplatnenie vyplňovacieho práva,** t. j. nie je možné hovoriť ani o nadvyplnení vyplňovacieho práva, ani o podvyplnení vyplňovacieho práva.² Údaje, ako sú najmä dátum vystavenia, miesto vystavenia, miesto splatnosti, dátum splatnosti, označenie remitenta, nie je možné z povahy veci kvantifikovať, t. j. matematicky určovať množstvo tak, ako je to, naopak, pri zmenkovej sume alebo pri úrokovej doložke. Ak je v zmluve o vyplňovacom práve dohodnuté, že ako miesto splatnosti bude vyplnené na blankozmenke miesto, kde bude dodaný tovar (tento je predmetom kúpnej zmluvy, ktorej zapltenie je zaistené blankozmenkou), pričom tovar bol dodaný do Bratislavy, ale do blankozmenky bol doplnený ako údaj miesta splatnosti „Trenčín“, potom je možné konštatovať, že miesto splatnosti bolo vyplnené nesprávne. Na základe zmluvného dojednania v zmluve o vyplňovacom práve toto bolo porušené, a preto ide o vadné vyplnenie miesta splatnosti, ktoré nie je možné akceptovať ako správne vyplnené miesto na blankozmenke. Zmenkový dlžník by sa v tomto prípade úspešne ubránil voči plateniu zmenky námietkou nesprávneho vyplnenia údajmi miesta splatnosti. Zmenka je síce platná, ale bola vyplnená v časti miesta splatnosti nesprávne, a to v rozpore so zmluvou o vyplňovacom práve.

V súlade s uvedeným aj novodobá zmenková judikatúra pripustila, že v prípade, ak vystaviteľ a avalista podpísal zmenku, na ktorej okrem iného chýbal dátum vystavenia, pričom s remitentom uzavretá zmluva o vyplňovacom práve upravovala výlučne podmienky na vyplnenie iných údajov, ale nie podmienky ohľadom vyplnenia dátumu vystavenia, remitent ani iná osoba, odlišná od osoby vystaviteľa, nebol oprávnený vyplniť dátum vystavenia (samotné odovzdanie listiny remitentovi nie je možné považovať za udelenie vyplňovacieho práva). V uvedenom prípade vystaviteľ nevystavil platnú zmenku a táto sa stala platnou až nedovoleným doplnením chýbajúceho dátumu vystavenia. Zmenku je možné považovať za platnú len voči tým, ktorí zmenku nadobudli už vyplnenú s dátumom vystavenia, t. j., keď zmenka už mala všetky podstatné náležitosti (*Rozsudok Vrchného súdu v Prahe zo dňa 14. 10. 2013, sp. zn.: 9 Cmo 75/2013. In: Právny rozhľad 2014, č. 2, s. 71 a nasl.*).

JUDr. Branislav Jablonka, PhD. absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2002, odkedy pôsobil

v advokácii najprv ako advokátsky koncipient a od roku 2006 dosiaľ ako advokát. Popri advokácii pôsobí na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave na pozícii odborného asistenta na katedre obchodného práva a hospodárskeho práva. Je autorom viacerých odborných štúdií zo zmenkového práva, ako aj autorom komentára k zákonu zmenkovému a šekovému.

1 Rovnaký názor prezentujú aj: SEDLAČKO, F. 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (druhá časť). In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2011, č. 9, s. 10; KOVAŘÍK, Z. 2002. *Směnka jako zajištění*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck 2002, s. 65; ako aj staršia zmenková doktrína: ROUČEK, F. 1941. *Jednotný směnečný řád*. Praha, 1941, s. 89; KIZLINK, K. – SPIŠIAK, J. 1944. *Zmenkové právo*. Bratislava: Právnická jednota v Bratislave, 1944, s. 88.

2 Rovnako aj KOVAŘÍK, Z. 2002. *Směnka jako zajištění*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck 2002, s. 65 – 66.

Najčastejšie sa v súčasnosti stretávame s námietkou nesprávneho vyplnenia dátumu splatnosti. Treba uviesť, že v otázke nesprávne vyplneného dátumu splatnosti sú prezentované aj odchylné závery. Niektorí autori³ uvádzajú, že je potrebné skúmať, aký by mal nesprávne vyplnený údaj dátumu splatnosti efekt na postavenie zmenkového dlžníka. Ak neskorší dátum splatnosti nemá negatívny efekt na práva zmenkového dlžníka, najmä na posun splatnosti a kratšiu dobu úročenia podľa čl. I § 48 ods. 1 bod 2 ZZŠ, čím je zmenkový dlžník povinný plniť nižšiu dlžnú sumu, potom aj dátum splatnosti vyplnený v rozpore so zmluvou o vyplňovacom práve by sa mal akceptovať (napr. namiesto dátumu splatnosti vyplývajúceho zo zmluvy o vyplňovacom práve, ktorý sa má vyplniť v rozmedzí od 17. novembra 2016 do 31. decembra 2016, bude na zmenke vyplnený dátum splatnosti 2. januára 2017). Uvedené však podľa týchto názorov neplatí, ak pri správnom vyplnení dátumu splatnosti (napr. namiesto dátumu splatnosti vyplývajúceho zo zmluvy o vyplňovacom práve, ktorý sa má vyplniť v rozmedzí od 17. novembra 2016 do 31. decembra 2016, bude na zmenke vyplnený dátum splatnosti 2. január 2019) by žalovaný (zmenkový dlžník) mohol úspešne namietať premlčanie zmenkovej sumy podľa čl. I § 70 ZZŠ. Sami autori však pripúšťajú, že zovšeobecniť prípustnosť odklonu od zmluvy o vyplňovacom práve nie je možné, t. j. treba ho vždy posudzovať individuálne. S uvedenými opačnými závermi nesúhlasíme z nasledujúcich dôvodov. Voči argumentu, že zmenkový dlžník bude povinný plniť dlžnú sumu nižšiu o úroky, je možné zase oponovať, že čím neskôr bude dátum splatnosti doplnený, tým neskôr môže zmenkový dlžník vzniesť námietku premlčania. Ďalej je potrebné uviesť, že zmenkový dlžník môže mať eminentný záujem na vyplnení údajov splatnosti v súlade so zmluvným dojednaním. Dátum splatnosti je totiž významný údaj, od ktorého sa odvodzujú ďalšie súvislosti týkajúce sa uplatňovania práv zo zmenky, pričom s tým úzko súvisia najmä prezentačné dni a protestačné dni. Zmenkový dlžník vychádzajúc zo zmluvne dohodnutého dojednania týkajúceho sa dátumu splatnosti je v legitímnom očakávaní, že dátum splatnosti na blankozmenke bude v súlade so zmluvou o vyplňovacom práve aj doplnený, pričom očakáva, že od uvedeného dátumu môže odvodzovať prezentačné dni, ako aj protestačné dni. To znamená, že nie je možné stotožniť sa s opačnými stanoviskami, že posunutie dátumu splatnosti v rozpore so zmluvou o vyplňovacom práve je v prospech zmenkového dlžníka. Len úzko vymedzené posudzovanie platenia výšky dlžnej sumy nie je namieste, ak sa neberú do úvahy ostatné zmenkové súvislosti týkajúce sa zložitej spleti zmenkových vzťahov odvíjajúcich sa od dátumu splatnosti, ako sú najmä prezentačné dni a protestačné dni. Predovšetkým však je potrebné zdôrazniť, že ak vychádzame z toho, že vyplňovacie právo má svoj základ v zmluve uzavretej medzi zmenkovým dlžníkom a majiteľom blankozmenky, potom platí zásada, že zmluvu je potrebné dodržať. Ak majiteľ blankozmenky zmluvu nedodrží a odchýli sa od nej, potom si musí byť vedomý rizika vadného uplatnenia vyplňovacieho práva. Ak majiteľ blankozmenky nesprávne vyplní dátum splatnosti bez ohľadu na to, že vyplní neskorší dátum splatnosti, než bol zmluvne dohodnutý, zastávame názor, že ide o kvalitatívnu vadu v uplatnení vyplňovacieho práva, a preto je námietka nesprávneho vyplnenia dátumu splatnosti zo strany zmenkového dlžníka opodstatnená.⁴ Zmenkový dlžník by sa aj v tomto prípade úspešne ubránil voči plateniu zmenky námietkou nesprávneho vyplnenia údajov splatnosti.

6.2. Námietka nesprávneho vyplnenia blankozmenky smerujúca voči novému (druhému a ďalšiemu) majiteľovi zmenky

Ak nárok zo zmenky uplatňuje jej druhý majiteľ, resp. ďalší majiteľ zmenky, ktorý nadobudol listinu indosamentom, zmenkový dlžník nie je oprávnený bez ďalšieho uplatňovať námietku z dôvodu porušenia zmluvy o vyplňovacom práve blankozmenky uzavretej medzi ním ako zmenkovým dlžníkom a prvým majiteľom zmenky (remitentom). Ochrana poskytnutá komentovaným ustanovením je viazaná na dobromyseľnosť (*bonae fidei*) ďalšieho majiteľa listiny, ktorý nadobudol zmenku už vyplnenú (ktorá bola pôvodne blankozmenka), alebo ešte blankozmenku, ktorú sám následne dobromyseľne doplnil. V tejto súvislosti výstižne uvádza Tomašovič, že dobromyseľný nadobúdateľ zmenky, ktorá bola pri vydaní neúplná a neskôr protiprávne vyplnená si zasluhuje vyšší stupeň ochrany, keďže žalovaný sám takto spôsobil, že nadobúdateľ, ktorý zmenku kupuje v určitých prípadoch ani nemôže zistiť, či zmeny boli do textu dopísané až dodatočne.⁵ **Bonae fidei sa skúma v čase nadobudnutia listiny novým majiteľom zmenky** v zmysle starorímskej zásady odzrkadlenej aj v komentovanom ustanovení,

3 Napríklad SEDLAČKO, F. 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (druhá časť). In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2011, č. 9, s. 10; KOTÁSEK, J. 2012. *Zákon směnečný a šekový. Komentář*. Praha: Wolters Kluver ČR, 2012, s. 107.

4 Rovnako aj KOVAŘÍK, Z. 2002. *Směnka jako zajištění*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 66.

5 TOMAŠOVIČ, M. 2011. Vybrané problémy k otázkam povinnosti tvrdenia a dôkazného bremena v sporoch zo zmenky. In *Justičná revue*. 2011, č. 2, s. 220

- 6 SEDLAČKO, F. 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (druhá časť). In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2011, č. 9, s. 8; KOTÁSEK, J. 2012. *Zákon sménečný a šekový. Komentár*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 107 – 108; CHALUPA, R. 1996. *Zákon sménečný a šekový. Komentár. I. diel*. Praha: Linde, 1996, s. 103.
- 7 KIZLINK, K. – SPIŠIAK, J. 1944. *Zmenkové právo*. Bratislava: Právnická jednota v Bratislave, 1944, s. 89.
- 8 Rovnako aj KOVAŘÍK, Z. 2002. *Směnka jako zajištění*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 64.
- 9 SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 143.
- 10 Rovnako aj ROUČEK, F. 1941. *Jednotný směnečný řád*. Praha, 1941, s. 90.
- 11 BLAHO, P. – HARAMIA, I. – ŽIDLICKÁ, M. 1997. *Základy římského práva*. Bratislava: MANZ, 1997, s. 294 – 295.
- 12 SEDLAČKO, F. 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (druhá časť). In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2011, č. 9, s. 8.
- 13 SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 145.

a to ***mala fides superveniens non nocet*** (neskoršia zlá viera neškodí). Rozsah ochrany nového majiteľa zmenky je daný čl. I § 10 ZZŠ nielen vtedy, ak nadobudol blankozmenku (t. j. listinu ešte nevyplnenú, ktorú pred uplatnením práva sám doplnil), ale aj vtedy, ak nadobudol listinu už vyplnenú (t. j. perfektnú zmenku). To znamená, že **žalovaný (zmenkový dlžník), ktorý podpísal pôvodne blankozmenku je oprávnený tvrdiť a dokazovať skutočnosti v rozsahu vyplývajúcom z čl. I § 10 ZZŠ** (a nie z čl. I § 17 ZZŠ) **voči novému majiteľovi zmenky, bez ohľadu na to, či nový majiteľ nadobudol blankozmenku, alebo už vyplnenú zmenku**. Je to preto, že námietka nesprávneho vyplnenia blankozmenky je špecifickou námietkou právne regulovanou čl. I § 10 ZZŠ, a nie čl. I § 17 ZZŠ. Dôkazné bremeno o skutočnostiach, že išlo pôvodne o blankozmenku (t. j. emitovaná bola blankozmenka) a že nový majiteľ listiny konal zlomyseľne alebo s hrubou nedbanlivosťou, znáša žalovaný (zmenkový dlžník). Uvedený názor je prezentovaný tak v súčasnej zmenkovej doktríne,⁶ ako aj v staršej zmenkovej doktríne.⁷ Ak však ide o indosanta, t. j. ďalšieho zmenkového dlžníka, ktorý indosoval (podpísal) už vyplnenú zmenku, rozsah námietok je v tomto prípade daný obsahom listiny, t. j. zmenkový dlžník je zaviazaný podľa obsahu listiny, ktoré obsahovala v čase, keď ju indosoval (podpísal). Vychádza sa zo zásady zmenkového práva, že každý je zaviazaný z obsahu skriptúry, aký mala v čase, keď ju podpísal v pozícii zmenkového dlžníka. Námietky indosanta, ktorý v pozícii zmenkového dlžníka už podpísal perfektnú zmenku, sú preto limitované čl. I § 17 ZZŠ. Zmenkoví dlžníci, ktorí podpisujú už vyplnenú zmenku (najmä ďalší indosanti, resp. avalisti indosantov), nemusia predsa ani vedieť, že listina bola pôvodne blankozmenka.⁸

Zlomyseľný nový majiteľ zmenky je taký, ktorý vedel, že listina bola blankozmenkou a že predošlý majiteľ ju vyplnil v rozpore so zmluvou o vyplňovacom práve, resp. on sám vie obsah vyplňovacieho práva vyplývajúceho zo zmluvy o vyplňovacom práve, napriek tomu blankozmenku doplní v rozpore so zmluvou. Uvedenie protiprávneho konania je základom tejto námietky. Staršia zmenková doktrína⁹ uvádza, že zo strany nového majiteľa zmenky nestačí, ak vie o možnej existencii námietky, ale je potrebný ďalší moment škodlivého konania na strane nového majiteľa. Skutočnosť, že nový majiteľ zmenky zaplatí za zmenku pri jej nadobudnutí protihodnotu predošlému majiteľovi, môže byť dôkazom toho, že koná dobromyseľne. Ak však išlo iba o platbu „na oko“, t. j. platba síce prebehla, ale neskôr bude vrátená späť novému majiteľovi, táto skutočnosť zase môže vyvracať dobromyseľnosť. Či ide na strane nového majiteľa zmenky o zlomyseľnosť alebo nie, nie je možné doktrinálne zovšeobecniť. Vždy to závisí od starostlivého posúdenia skutkových okolností prejednávaneho prípadu.

Ak bola blankozmenka indosovaná spolu s kauzálnou pohľadávkou, ktorá je zaistená blankozmenkou, možno konštatovať, že nový majiteľ blankozmenky nie je dobromyseľný, ak poruší vyplňovacie právo, keďže o jeho obsahu vie z kauzálnej zmluvy.¹⁰

Hrubá nedbanlivosť (culpa lata) u nového majiteľa zmenky znamená, že nový majiteľ zmenky pri nadobudnutí zmenky nedodrží starostlivosť priemerného hospodára. Posúdenie nárokov na nového majiteľa zmenky, t. j. či dodržal priemernú starostlivosť, vyplýva najmä zo zaužívanej praxe a zmenkových zvyklostí pri obchodovaní so zmenkami. Už rímske právo posudzovalo mieru zodpovednosti konajúcej osoby v závislosti od určitých okolností. Na jednej strane zavinené správanie (*culpa*) a na druhej strane od zavinenia nezávislá udalosť (*casus*) tvorili v rímskom práve medzníky zmluvnej zodpovednosti. Pri posudzovaní zodpovednosti za nedbanlivosť z objektívneho hľadiska bol rozhodujúci *diligens pater familias*, čo znamená starostlivý priemerný človek.¹¹ Nesúhlasíme s názorom Sedlačka,¹² ktorý bez ďalšieho uvádza, že pri nadobudnutí sa vyžaduje náležitá odborná starostlivosť. Kritériom pre odbornú starostlivosť je predsa ľahká nedbanlivosť (*culpa levis*), ktorej porušenia sa môže dopustiť len odborne starostlivý hospodár, čo však jednoznačne komentované ustanovenie čl. I § 10 ZZŠ nevyžaduje, keďže explicitne uvádza iba hrubú nedbanlivosť (*culpa lata*). Pripustenie námietky hrubej nedbanlivosti, ktorá v pôvodnom ženevskom texte nebola, ukladá novému majiteľovi zmenky väčšiu pozornosť a pre zmenkového dlžníka väčšiu ochranu. Zmiernené je tým ostrie *rigor cambialis* a obmedzená je možnosť zneužitia vyplňovacieho práva. Ide o akýsi „bezpečnostný ventil“.¹³

6.3. Spotrebiteľ a blankozmenka

V súvislosti s ochranou spotrebiteľa je potrebné upriamiť pozornosť na to, že právna úprava s účinnosťou od 1. mája 2014 (zákon č. 250/20007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa) úplne zakázala

používanie zmienek v súvislosti so spotrebiteľskými zmluvami. Podľa § 5a ods. 1 písm. b) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa: „Nepripustné je zabezpečenie uspokojenia pohľadávky alebo splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy zmenkou alebo šekom“. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že je neprípustné zabezpečovať kauzálny záväzok vzniknutý zo spotrebiteľskej zmluvy zmenkou, resp. splniť záväzok zmenkou. To znamená, že v spotrebiteľských vzťahoch sa zakazuje používanie zaistovacej zmenky, ako aj platobnej zmenky *pro soluto* (solučnej zmenky), t. j. tzv. spotrebiteľská zmenka¹⁴ je neprípustná. V prípade, ak by bola emitovaná blankozmenka v súvislosti s neprípustnou kauzou, námietka neprípustnej kauzy má svoj pôvod v čl. I § 17, veta druhá, ZZŠ, a nie v čl. I § 10 ZZŠ. Nepripustná kauza totiž nemá pôvod v porušení vyplňovacieho práva. Podstata námietky neprípustnej kauzy spočíva v tom, že zmenkový dlžník sa bráni tým, že kauzálny záväzok je neprípustné zabezpečiť zmenkou.

7. Záver

Používanie blankozmenky v histórii zmenkového práva prinášalo rozpačité názory z hľadiska možnosti zneužitia práva. Obdobne ako v ranom kapitalizme popisuje francúzska doktrína zneužívanie blankozmenky, na Slovensku sa o viac ako sto rokov neskôr blankozmenka stala nástrojom vydierania „neskúsených hospodárov“ snažiacich sa žiť nad svoje ekonomické pomery a vidinou podpísať čokoľvek (okrem iného aj blankozmenku) s cieľom čo najskôr získať úver (či pôžičku) prehliadajúc fakt, že finančná situácia neskúsenému hospodárovi (či ide o podnikateľov alebo spotrebiteľov) už od počiatku získania úveru (či pôžičky) neumožňuje záväzok riadne a včas splniť.

Objektívne a subjektívne znaky blankozmenky vo vzájomnej súvislosti charakterizujú blankozmenku. Hoci sa môže z listiny javiť (princíp právneho zdania), že sa jedná o blankozmenku (objektívny znak), napriek tomu v skutočnosti o blankozmenku ísť nemusí, ak chýba subjektívny zámer zúčastnených strán, aby sa blanketa stala v budúcnosti zmenkou (subjektívny znak). Najmä hranice medzi blankozmenkou s chýbajúcim údajom dátumu splatnosti a vistazmenkou nie sú opticky vôbec viditeľné a je ich možné zistiť výlučne zo subjektívneho znaku. Zastávame však názor, že nedostatok subjektívneho znaku nemôže byť na škodu dobromyseľným nadobúdateľom blankozmenky, keďže títo nemali žiadnu vedomosť o vade v subjektívnom znaku pri vzniku blankozmenky najčastejšie vo vzťahu medzi vystaviteľom a prvým majiteľom. Nový nadobúdateľ zmenky totiž čisto vychádzal zo skriptúry, t. j. pre nového majiteľa blankozmenky je favorizovaná výlučne skriptúra.

Stotožňujeme sa so závermi zmenkovej doktríny, že vyplňovacie právo má špecifický charakter od iných majetkových práv v civilnom práve, pričom sa charakterizuje ako samostatné, neodvolateľné, zdediteľné a prevoditeľné. Rozsah vyplňovacieho práva je daný prázdny miestami na blankozmenke. Čím viac náležitostí na skriptúre nie je vyplnených, tým väčší rozsah vyplňovacieho práva má majiteľ blankozmenky, čo pre vystaviteľa zmenky zase môže predstavovať väčšie riziko z pohľadu možnosti zneužitia práva majiteľom blankozmenky. Obsah vyplňovacieho práva je zase daný obsahom dohody o vyplňovacom práve. Vzhľadom na to, že zmluva o vyplňovacom práve je neformálna, môže byť dokonca uzavretá aj konkludentne, je potrebná zvýšená obozretnosť zo strany vystaviteľa blankozmenky, keďže sa dostáva do rizikového postavenia. Najmä v prípadoch, ak bola uzavretá konkludentná zmluva o vyplňovacom práve alebo ústna zmluva o vyplňovacom práve, majiteľ blankozmenky by mal pri vyplňovaní prázdnych miest vychádzať zo zásad „zmenkovej slušnosti“, ako aj zo zmenkových zvyklostí.

Vyplnením chýbajúcich údajov na blankete sa z blankozmenky stane zmenka, t. j. vznikne záväzok z titulu zmenky. V dôsledku akéhokoľvek excesu vyplňovacieho práva sa z blankozmenky stane platná zmenka z hľadiska formálneho zmenkového práva, a preto nie je možné brániť sa námietkou neplatnosti zmenky. Exces totiž zakladá len relatívnu (mimozmenkovú) námietku medzi účastníkmi zmluvy o vyplňovacom práve.

Rozsah námietok voči plateniu zmenky, ktorá bola pôvodne blankozmenka, je osobitne upravený čl. I § 10 ZZŠ na rozdiel od „klasických“ námietok voči plateniu zmenky, ktorá sú upravené v čl. I § 17 ZZŠ. Rozsah námietok predovšetkým závisí, od subjektu voči, ktorému zmenkový dlžník námietky uplatňuje. Ak námietky uplatňuje zmenkový dlžník voči prvému majiteľovi,

¹⁴ Na označenie hospodárskeho účelu (funkcie) zmenky, ktorá by zabezpečovala záväzok zo spotrebiteľskej zmluvy (zaistovacia zmenka), resp. ktorá by slúžila na splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy (platobná zmenka *pro soluto*), autor používa *terminus technicus* „spotrebiteľská zmenka“ (bližšie k ochrane spotrebiteľa pozri: JABLONKA, B. Zákon zmenkový a šekový. Komentár. Bratislava. Wolters Kluwer 2017, s. 111 a nasl.)

logicky je oprávnený uplatniť aj námietky vyplývajúce zo zmluvy o vyplňovacom práve, keďže ide o vzťah v relácii medzi tými istými osobami na zmenke, ako aj na zmluve o vyplňovacom práve. Iná je však situácia, ak medzičasom bola blankozmenka indosovaná na nového majiteľa. Indosáciou sa posilňuje pozícia skriptúry, blankozmenka nadobúda silnejší abstraktný charakter. Z toho dôvodu sa pozícia zmenkového dlžníka z hľadiska obrany voči plateniu zmenky oslabuje. Zmenkový dlžník nie je totiž oprávnený v zásade namietat voči novému majiteľovi zmenky, že chýbajúce údaje na blankete boli vyplnené nesprávne. Domnievame sa, že uvedené má logiku, keďže nový majiteľ nebol účastníkom pôvodného kauzálneho vzťahu vyplývajúceho zo zmluvy o vyplňovacom práve. Zmenkový dlžník má právo uplatniť námietku len výnimočne, ak nový majiteľ nebol dobromyseľný. ■

RESUMÉ

Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve

Cieľom článku je analyzovať povahu blankozmenky vychádzajúc z historického kontextu, ako aj jej postavenia v súčasnosti. Autor charakterizuje základné znaky blankozmenky, tak z objektívnej stránky (znaky zistiteľné z listiny), ako aj zo subjektívnej stránky (znaky nezistiteľné priamo z listiny, pretože vyjadrujú subjektívny zámer zúčastnených strán, ktorý, prirodzene, nie je vtelený do skriptúry). Následne sa venuje najvýznamnejšiemu inštitútu spojenému s blankozmenkou, a to vyplňovaciemu právu. V poslednej časti autor analyzuje námietku nesprávneho vyplnenia blankozmenky.

SUMMARY

Status of a Blank Bill of Exchange in the Legislation Governing Bills of Exchange and Promissory Notes

The article aims to analyse the nature of a blank (inchoate) bill of exchange on the basis of the historical context as well as on the basis on its status at present. The author defines basic characteristics of a blank (inchoate) bill of exchange, both from an objective point of view (characteristics which can be established from the instrument) and from a subjective point of view (characteristics which cannot be established directly from the instrument because they express the subjective intention of the parties which, naturally, is not embodied in the text of a bill of exchange). Subsequently, the author deals with the most important concept associated with a blank bill of exchange, being the right to complete the blank endorsement. The author in the last part analyses the objection of incorrect completion of the blank bill.

ZUSAMMENFASSUNG

Stellung des Blankowechsels im Wechselrecht

Der Zweck des Artikels ist die Analyse der Art des Blankowechsels auf Grund dessen historischen Kontextes sowie dessen gegenwärtigen Stellung. Der Autor charakterisiert grundlegende Merkmale des Blankowechsels von der objektiven (offensichtliche Merkmale der Urkunde) sowie von der subjektiven Seite (Merkmale, die direkt aus der Urkunde nicht festgestellt werden können, indem sie das subjektive Vorhaben der beteiligten Parteien darstellen, welches natürlich im Schriftstück enthalten ist). Nachfolgend widmet er sich dem bedeutendsten Institut, verbunden mit dem Blankowechsel, d.i. dem Ausfüllungsrecht. Im letzten Teil analysiert der Autor den Einwand des nicht richtig ausgefüllten Blankowechsels.

Poskytovanie cloud služieb a GDPR

doc. JUDr. Rastislav Funta, Ph.D., LL.M.

Moderná technológia s jej potenciálom ďaleko prekonáva súčasné technologické možnosti a radikálne mení povahu (aj) právnického povolania. Príslovie, že právo vždy zaostávalo za technológiou získava v ére rýchlej digitalizácie na význame. Príspevok si kladie za cieľ posúdiť právne postavenie prevádzkovateľa a sprostredkovateľa služieb cloud computingu, keďže tieto služby sú späté s právnymi problémami, ako nedostatok kontroly a nedostatok transparentnosti a vzťahu k právu na ochranu údajov. Je to významné aj preto, že dotknuté osoby musia byť schopné rozlíšiť, kto bude zodpovedný v prípade škody (napríklad pri spracovaní ich osobných údajov), aby sa zabezpečilo, že osobné údaje zostanú chránené, a tiež, aby sa zaručil tok podnikania cloudových služieb.

1. Úvod

V literatúre sa diskutuje o mnohých právnych otázkach týkajúcich sa cloud computingu, ale väčšina z nich sa týka iba podnikania v oblasti cloudových služieb a nie postavenia dotknutej osoby. Hlavný problém služby cloud computingu tak možno rozdeliť do dvoch kategórií: *nedostatočná kontrola* a *nedostatočná transparentnosť*. Nedostatočná kontrola je spätá s nedostatkom interoperability, integrity a dôveryhodnosti. Nedostatok interoperability sa vyskytuje vtedy, keď poskytovatelia cloudu čelia problémom pri presúvaní údajov od jedného poskytovateľa k inému. Nedostatok integrity a dôveryhodnosti sú spôsobené spoločnou infraštruktúrou cloudu, čo môže viesť ku konfliktu záujmov medzi používateľmi v rámci toho istého cloudu. Druhá kategória sa týka nedostatočnej transparentnosti a problémov spôsobených povahou cloudových služieb. Problémy transparentnosti sa vyskytujú, keď existuje mnoho spoločných spracovateľských operácií v nadnárodných spoločnostiach, ako aj kvôli nejednoznačnosti právneho postavenia prevádzkovateľa a sprostredkovateľa. Napriek tomu, že mnohé právne otázky je možné riešiť prostredníctvom zmluvných dojednaní, ako sú licenčné dohody s používateľmi (ULAs) a dohodami o úrovni poskytovaných služieb (SLAs), existujú oblasti potrebné ďalšieho výskumu.

2. Cloud computing a ochrana údajov

2.1. Čo je cloud computing?

Cloud computing, z pohľadu podnikania je službou na vyžiadanie (on-demand service) výpočtovej kapacity. Prvá definícia cloud computing pochádza z roku 1997 z konferencie v americkom Dallase, kde bol cloud computing označený za počítačovú paradigmu, v rámci ktorej sú hranice výpočtovej techniky stanovené ekonomickým odôvodnením namiesto technologických limitov. Najpoužívanejšou je definícia organizácie NIST (National Institution of Standards and Technology), t. j. národného inštitútu pre normy a technológie. v tom zmysle, že „Cloud computing je model umožňujúci všadeprítomný a pohodlný sieťový prístup na vyžiadanie k zdieľanej

1 <https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/Legacy/SP/nistspecialpublication800-145.pdf>

2 FUNTA, R. (2018): „Big Data“ z pohľadu práva hospodárskej súťaže. s. 902 – 915.

3 FUNTA, R. (2014): Cloud computing: challenges that lie behind the cloud security. s. 91 – 93.

4 Pracovná skupina pre ochranu údajov zriadená podľa článku 29, 03/12/EN WP 196, stanovisko 5/2012 o cloud computingu, 1. júl 2012. Pracovná skupina pre ochranu údajov zriadená podľa článku 29 (WP29) bola nahradená Európskym výborom pre ochranu údajov.

5 FUNTA, R. (2017): Ochrana súkromia v rámci prenosu osobných údajov medzi EÚ a USA. s. 939 – 952; POLČÁK, R. a kol. (2018): Právo informačných technológií.

6 ČENTĚŠ, J. (2015): Zásahy do práva na súkromie z hľadiska judikatúry európskeho súdu pre ľudské práva. s. 56 – 64.

skupine konfigurovateľných výpočtových zdrojov (napr. sietí, serverov, úložísk, aplikácií a služieb), ktoré je možné rýchlo poskytnúť a uvoľniť s minimálnym úsilím na vedenie alebo interakciu poskytovateľa služieb.¹

Vo všeobecnosti sa rozlišujú tri distribučné modely cloud computingu v závislosti od typu poskytovaných služieb:

- *IaaS – Infrastructure as a service*: model infraštruktúra ako služba (niekedy nazývaný tiež HaaS – hardware as a service) vychádza z poskytovania výpočtovej infraštruktúry cez internet. IaaS (napr. Amazon EC2, GoGrid) sa bežne používa na ukladanie a zálohovanie podnikových údajov a analýzu big data.² IaaS poskytuje prenájom IT zdrojov, ako napr. miesto na serveri, sieťové zariadenia, pamäť a pod.
- *SaaS – Software as a service*: v prípade softvéru ako služba (napr. Google Apps, Salesforce) si zákazník prenajíma software a platí mesačný poplatok za poskytnutie softvéru, vrátane aktualizácií, zabezpečenia a podpory. Konkrétne aplikáciu prevádzkuje poskytovateľ služby na vzdialenom serveri, s ktorým sa používateľ spája pomocou internetu.
- *PaaS – Platform as a service*: v rámci platforma ako služba (napr. Force.com, Microsoft Azure) ide o balíček služieb, ktorý je potrebný na vývoj aplikácií. PaaS umožňuje vytvárať aplikácie a služby cez internet bez potreby inštalácie softvéru. Zahŕňa tak dizajn aplikácie, ako aj testovanie a jej ďalší rozvoj. Cloud computing je k dispozícii v rôznych modeloch:
 - *privátny cloud* – využíva jedna organizácia, ktorá združuje viacerých používateľov (napr. Amazon Web Service).
 - *hybridný cloud* – kombinuje údaje z rôznych modelov.
 - *komunitný cloud* – slúži iba pre určitú skupinu používateľov (napr. Microsoft Office 365).
 - *verejný cloud* – je súbor hardvéru, sietí, služieb a rozhrania, ktorý prevádzkuje tretia strana. Podobá sa outsourcingu, ale musí mať všetky charakteristiky cloud computingu: schopnosť poskytovať prostriedky na vyžiadanie, elasticky a samoobslužne, sieťový prístup.

Najčastejším dôvodom prečo spoločnosti stále viac svojich aktivít prenášajú na cloud je najmä úspora nákladov a zníženie náročnosti údržby vlastnej IT infraštruktúry. Najčastejšími obavami cloud computingových služieb je nedôvera v zabezpečenie prístupu k citlivým údajom, a rovnako závislosť na poskytovateľovi služby.³

2.2. Ohrozenie osobných údajov v prípade cloudovej služby?

Technológia cloud computingu ponúka veľa výhod, ako sa objasňuje v stanovisku WP29.⁴ Ponúka užívateľovi jedinečné funkcie, avšak môže tiež ohroziť zhromažďované informácie v rámci cloudu. Vzhľadom na povahu cloudu je pre zákazníka obtiažne efektívne preveriť kvalitu a účinnosť cloudového systému, a tým zistiť, či predstavuje riziko pre ochranu údajov. Ohrozenie osobných údajov, ktoré môže vzniknúť v rámci cloudovej služby sa týka skutočnosti, že flexibilita miesta uloženia a proces spracovania údajov – napríklad možnosť používať viacero miest (úložisk) – vedie k mnohým právnym komplikáciám a ťažkostiam s dodržiavaním právneho rámca. Údaje v cloudu sa môžu uchovávať súčasne na viacerých miestach, aby sa umožnila efektívna služba v reálnom čase. Príkladom je Amazon, ktorý ponúka ukladanie údajov v USA a v EÚ.⁵ Pri viacerých miestach uchovávaní a spracovaní údajov je preto obtiažne zistiť, ktorá jurisdikcia sa vzťahuje na postup spracovania údajov. Inak povedané, tieto faktory môžu predstavovať hrozbu pre dôvernosť, integritu, súkromie⁶ a bezpečnosť údajov.

Doc. JUDr. Rastislav Funta, Ph.D., LL.M.

je absolventom Právnickej fakulty TU v Trnave, postgraduálneho LL.M. štúdia na Andrásy

Gyula Deutschsprachige Universität v Budapešti v spolupráci s Ruprecht Karls Universität v Heidelbergu a doktorského Ph.D. štúdia na Karlovej Univerzite v Prahe.

Úspešne ukončil habilitačné konanie (docent) ako prvý Slovák na Széchenyi István Univerzite v Gyóri. V súčasnosti pôsobí ako právnik so zameraním na európske právo, súťažné právo, GDPR, počítačové právo a medzinárodné právo, ako národný právny expert pri College of Europe/Európska Komisia a ako prorektor pre medzinárodné vzťahy a vedu na Vysokej škole Danubius.

3. Poskytovateľ cloudovej služby, prevádzkovateľ a sprostredkovateľ

3.1. Kto je prevádzkovateľ a sprostredkovateľ?

Právne postavenie prevádzkovateľa a sprostredkovateľa je základným faktorom pri rozdelení zodpovednosti účastníkov v procese spracovania. Určuje, čo je potrebné urobiť na preukázanie dodržiavania pravidiel o ochrane údajov. Vymedzenie prevádzkovateľa podľa GDPR obsahuje tri hlavné časti: *osobný prvok* („fyzická alebo právnická osoba, orgán verejnej moci alebo akýkoľvek iný orgán“), *pluralitná kontrola* („sám alebo spoločne s inými“) a *podstatný prvok* na odlišenie prevádzkovateľa od iných subjektov („určuje účel a spôsob spracovania osobných údajov“). Napríklad spoločnosť A je prevádzkovateľ, pretože určuje účel a spôsob spracovania údajov. Má za úlohu vypočítať a spravovať mzdy zamestnancov. Spoločnosť A sa rozhodla outsourcingovať tieto úkony spoločnosti B, ktorá poskytuje služby, ktoré spoločnosť A uprednostňuje. Prevádzkovateľ je ten, ktorý určuje účel spracovateľského postupu a zvolí spôsob spracovania, ktorý je hlavnou súčasťou procesu spracovania. Pre sprostredkovateľa používa GDPR definíciu „fyzickej alebo právnickej osoby, verejnej moci, agentúry alebo iného orgánu, ktorý spracováva osobné údaje v mene prevádzkovateľa“. V uvedenom príklade spoločnosť B obdrží všetky údaje od spoločnosti A a spracuje údaje podľa pokynov spoločnosti A na určenie mzdy zamestnanca.

Určenie právneho postavenia v procese spracovania zahŕňa viacero faktorov, ako je faktická (skutočná) situácia a zmluvný vzťah.⁷ WP169 vymedzuje v tejto súvislosti prevádzkovateľa v tom zmysle, že je založený skôr na skutkovej analýze než na formálnej analýze.⁸ To znamená, že napriek tomu, že dohodnutý zmluvný vzťah môže naznačovať, že A má právomoc definovať prostriedky a účel spracovania, B by mohla rozhodnúť o týchto dvoch pojmoch. Na základe toho sa B stáva prevádzkovateľom v tomto procese spracovania, aj keď sa to líši od zmluvných dojednaní. Príkladom je prípad *SWIFT*. Spoločnosť má zmluvný vzťah ako sprostredkovateľ pre finančné inštitúcie za účelom spracovania finančných transakcií pre ich klientov. Neskôr spoločnosť tieto údaje postúpila na základe súdneho príkazu (subpoena) Spojených štátov amerických (USA) bez akéhokoľvek predchádzajúceho súhlasu alebo oznámenia finančným inštitúciám alebo klientom. Tento prevod iniciovala výlučne táto spoločnosť a uskutočnil sa mimo rozsahu zmluvného rámca dohodnutého s finančnou inštitúciou. Autonómny akt spoločnosti v súvislosti s prenosom osobných údajov klientov do USA spôsobil, že spoločnosť je v tomto prípade prevádzkovateľom.⁹ Ide de facto o rozhodnutie týkajúce sa prostriedkov a účelu spracovania údajov, ktoré uloží spoločnosti zodpovednosť a povinnosť prevádzkovateľa v novom postupe spracovania.

Príkladom existencie spoločných prevádzkovateľov (čl. 26 GDPR) je situácia, kedy supermarket A spolupracuje s reštauráciou B za účelom podpory predaja. Obe spoločnosti spracúvajú zoznam zákazníkov, aby im mohli zaslať zľavový kupón. Spoločne rozhodujú o spôsobe spracovania údajov. Avšak, supermarket A realizuje spôsob spracovania údajov pomocou cloudovej služby. Tieto príklady ukazujú, že aj keď zodpovednosť nie je rovnako rozdelená medzi A a B, obe sú stále považované za prevádzkovateľov. Spoluprácu medzi stranami bez zdieľania toho istého cieľa alebo prostriedkov spracovania údajov však nie je vždy možné interpretovať ako existenciu spoločných prevádzkovateľov. V dôsledku zložitosti dnešných obchodných modelov sa preto odporúča vyhodnotiť zmluvný vzťah aj faktické vplyvy na určenie úlohy prevádzkovateľa. Na určenie právneho statusu v procese spracovania údajov musí byť sprostredkovateľ oddelený od prevádzkovateľa a spracúvať údaje podľa pokynov prevádzkovateľa alebo „v mene“ prevádzkovateľa.

Pretože usmernenie WP29 nemá žiadnu právne záväznú silu,¹⁰ treba posúdiť príslušnú judikatúru, aby sme pochopili skutočné vykonávanie jej pravidiel. V súčasnosti existuje niekoľko judikátov, ktoré možno použiť na objasnenie výkladu právneho postavenia prevádzkovateľa a sprostredkovateľa (napr. *Wirtschaftsakademie*,¹¹ *SWIFT*¹² alebo *Google Spain*).¹³ V judikatúre boli objasnené tri hlavné kategórie otázok:

- Širší výklad kontroly,
- Skutočný vplyv,
- Spoločná kontrola.

Po prvé, široká interpretácia kontroly bola výslovne uvedená v prípadoch *Wirtschaftsakademie*, *Jehovan todistajat*¹⁴ a *Google Spain*. Rozsiahla interpretácia je prínosom v prípade, kedy má

7 Napr. identifikácia prevádzkovateľa z hľadiska ochrany údajov bude v praxi prepojená s občianskymi, správnymi alebo trestnoprávnymi predpismi, ktoré upravujú rozdelenie zodpovedností alebo sankcií, ktorým môže podliehať právnická alebo fyzická osoba. Pozri napr.: KLIMEK, L. (2017): Základy trestného práva Európskej únie. s. 21 a nasl.; IVOR, J. – KLIMEK, L. – ZÁHORA, J. (2013): Trestné právo Európskej únie a jeho vplyv na právny poriadok Slovenskej republiky. s. 33 a nasl.

8 Pracovná skupina pre ochranu údajov zriadená podľa článku 29, 00264/10/EN WP 169, stanovisko 1/2010 k pojmom „prevádzkovateľ“ a „spracovateľ“, 16. februára 2010.

9 FUNTA, R. (2011): EU-USA Privacy Protection Legislation and the Swift Bank Data Transfer Regulation: A Short Look. s. 23 – 33.

10 FUNTA, R. – NEBESKÝ, Š. – JURÍŠ, F. (2012): Európske právo. s. 491 – 492; KARAS, V. – KRÁLIK, A. (2007): Európske právo. s. 162 a nasl.; SVOBODA, P. (2011): Úvod do evropského práva. s. 101 a nasl.; SIMAN, M. – SLAŠŤAN, M. (2010): Primárne právo Európskej únie. s. 144; KĽUČKA, J. – MAZÁK, J. a kol. (2004): Základy európskeho práva. s. 132 a nasl.

11 Návrhy prednesené 24. októbra 2017 vo veci C-210/16 – generálny advokát Y. Bot, Unabhängiges Landeszentrum für Datenschutz Schleswig-Holstein proti Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein GmbH, EU:C:2017:796.

12 Pracovná skupina pre ochranu údajov zriadená podľa článku 29, 01935/06/EN WP128, sta-

- novisko 10/2006 o spracovaní osobných údajov Spoločnosťou pre celosvetové medzibankové finančné telekomunikácie (SWIFT) z 22. novembra 2006.
- 13 Návrhy prednesené 25. júna 2013 vo veci C-131/12 – generálny advokát N. Jääskinen, Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mariovi Costejovi Gonzálezovi, ECLI:EU:C:2013:424.
- 14 Návrhy prednesené 1. februára 2018 vo veci C-25/17 – generálny advokát P. Mengozzi, Tietosuojavaltuutettu proti Jehovan todistajat – uskonnollinen yhdyksunta, EU:C:2018:551.
- 15 FUNTA, R. (2014): Some remarks on the Google ECJ ruling (C-131/12). s. 115 – 125.
- 16 Návrhy prednesené 25. júna 2013 vo veci C-131/12 – generálny advokát N. Jääskinen, Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mariovi Costejovi Gonzálezovi. ECLI:EU:C:2013:424, Bod. 88.
- 17 Návrhy prednesené 25. júna 2013 vo veci C-131/12 – generálny advokát N. Jääskinen, Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mariovi Costejovi Gonzálezovi. ECLI:EU:C:2013:424, Bod. 90.
- 18 Pracovná skupina pre ochranu údajov zriadená podľa článku 29, 00264/10/EN WP 169, stanovisko 1/2010 k pojmom „prevádzkovateľ“ a „spracovateľ“, 16. februára 2010.
- 19 FUNTA, R. (2018): Facebook z pohľadu súťažného práva. s. 1 – 16; FUNTA, R. (2019): Privacy on Facebook. s. 31 – 38.
- viacero strán vplyv na spracovanie údajov. V rozsudku *Google Spain*¹⁵ bolo uvedené, že na dodržanie cieľa zákona a účinnej a úplnej ochrany dotknutých osôb je potrebná široká definícia pojmu „prevádzkovateľ“. Neúplná kontrola v procese spracovania bola spomenutá v prípade *Jehovan todistajat*, kde sa náboženská komunita považovala za prevádzkovateľa, aj keď nemala kontrolu v prístupe k osobným údajom. Súdny dvor v prípade *Google Spain* rozhodol, že aj keď poskytovateľ vyhľadávacích služieb nemá kontrolu nad obsahom publikovaným na webových stránkach tretích strán alebo sa webová stránka môže rozhodnúť, že nebude zaradená do vyhľadávacieho indexu, tieto faktory nemajú vplyv na interpretáciu súdu v tom, či poskytovateľ vyhľadávacích služieb je prevádzkovateľ alebo nie. Ďalej sa uvádza, že „zásada proporcionality vyžaduje, že ak poskytovateľ vyhľadávacia koná výlučne ako sprostredkovateľ, nemal by sa považovať za hlavného [prevádzkovateľa], pokiaľ ide o obsah týkajúci sa spracovania osobných údajov, ktoré sa uskutočňuje. V tomto prípade sú hlavnými prevádzkovateľmi osobných údajov poskytovatelia informácií“.¹⁶ Ak by sa poskytovatelia služieb internetových vyhľadávačov považovali za prevádzkovateľov osobných údajov uvedených na zdrojových internetových stránkach tretích osôb a ak by niektorá z týchto stránok obsahovala „osobitné kategórie údajov“ (napríklad osobné údaje prezrádzajúce politické názory alebo náboženské presvedčenia alebo údaje týkajúce sa zdravia alebo sexuálneho života jednotlivcov), činnosť poskytovateľa služieb internetových vyhľadávačov by sa automaticky stala nezákonnou, ak by neboli splnené prísne podmienky stanovené na spracovanie takých údajov.¹⁷ Za okolnosti, za ktorých je poskytovateľ služieb internetových vyhľadávačov „prevádzkovateľom“ je situácia, kedy poskytovateľ služieb internetových vyhľadávačov jednoznačne zodpovedá za index vyhľadávacia, ktorý spája kľúčové slová s relevantnými adresami URL.
- Druhou kategóriou je *skutočný vplyv*. Táto otázka bola uvedená v stanovisku WP169.¹⁸ Existencia skutočného vplyvu vyplynula z funkčného charakteristického prvku kontroly. Vychádza z toho, že kontrola je predovšetkým zameraná na efektívne určovanie zodpovednosti medzi každou stranou, pričom hodnotenie musí byť založené na tomto postupe spracovania.
- Nakoniec, tretia kategória, *spoločná kontrola*, bola predstavená WP169, ktorá zaviedla koncept zdieľania kontroly a rôznej miery zodpovednosti medzi stranami v procese spracovania údajov. Spoločná kontrola znamená, že strany spoločne určujú prostriedky a účel postupu spracovania údajov. V prípade *Wirtschaftsakademie* bola spoločnosť Facebook poskytovateľom služieb a mala dve prevádzkárne, ktoré boli významné pre tento proces spracovania. Jedna prevádzkárňa sa nachádzala v USA a bola zodpovedná za vývoj ekonomického modelu spoločnosti Facebook a uchovávanie údajov o zákazníkoch, ktorí majú bydlisko v Európskej únii.¹⁹ Druhá prevádzkárňa je spoločnosť Facebook Ireland, ktorá uzavrela zmluvu o poskytovaní služieb so spoločnosťou *Wirtschaftsakademie*. V tomto prípade mali všetky strany právomoc určiť prostriedky a účel spracovania údajov rôznymi spôsobmi. Súdny dvor rozhodol, že všetky tri strany sú spoločným prevádzkovateľom v tomto procese spracovania. Podobná situácia bola v prípade *SWIFT*. *SWIFT* má kontrolu pri spracovávaní zákazníckych transakcií prostredníctvom stratégie vývoja a marketingu služieb. Na druhej strane finančná inštitúcia vykonáva kontrolu tým, že je zastúpená v predstavenstve spoločnosti *SWIFT* a zúčastňuje sa tak na rozhodovacích procesoch. Oba subjekty tak mali kontrolu v procese spracovania údajov. Všetky tieto prípady poukazujú na skutočnosť, že kontrola môže mať rôznu mieru zapojenia a zodpovednosti medzi prevádzkovateľmi. Zdieľanie kontroly tak nemusí byť medzi stranami rovnomerne rozložené. Akékoľvek autonómne konanie sprostredkovateľa môže znamenať zmenu jeho právneho statusu na prevádzkovateľa.

4. Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ z pohľadu cloud computingu

Výklad právneho postavenia prevádzkovateľa, ktorý bol spomenutý vyššie, možno použiť aj v prípade cloudových služieb. V prípade cloudových služieb spolupracuje predovšetkým s dvoma hlavnými aktérmi, ktorými sú poskytovateľ cloudových služieb a cloudovým zákazníkom. Poskytovateľ cloudových služieb je subjekt, ktorý zákazníkovi poskytuje cloudové služby. Cloudový zákazník je fyzická alebo právnická osoba, ktorá požaduje službu od poskytovateľa cloudových

služieb. Existujú štyri hlavné scenáre právneho postavenia poskytovateľa cloudových služieb: sprostredkovateľ, prevádzkovateľ, spoločný prevádzkovateľ a neutrálny sprostredkovateľ.

4.1. Poskytovateľ cloudovej služby ako sprostredkovateľ

Tento scenár je najbežnejším prípadom právneho postavenia poskytovateľa cloudových služieb.

- (a) Spoločnosť A prevádzkuje obchodný dom a rozhodne sa zvýšiť mieru predaja zavedením propagačnej akcie. Na základe toho požiada marketingový tím spoločnosti B, aby uskutočnil prieskum zákazníkov a prišiel s propagačnou akciou. Spoločnosť A musí poskytnúť svoje údaje o zákazníkoch spoločnosti B, ktorá bude spracovávať údaje s cieľom nájsť najlepšiu marketingovú stratégiu. Postup sa vykoná na základe prostriedkov a účelu, ktoré stanovila spoločnosť A, ktorá poskytla podrobný pokyn pre spoločnosť B, napríklad spôsob ukladania údajov, aké typy serverov by sa mali používať a aké bezpečnostné opatrenia by sa mali uplatňovať v danom procese. Spracovanie údajov o zákazníkoch bude vykonávané spoločnosťou B, ale v rámci prísne kontrolovaného rozsahu stanoveného spoločnosťou A.
- (b) Spoločnosť A s rovnakým zámerom sa môže rozhodnúť pre SaaS spoločnosti B. Ten predstavuje marketingový softvér fungujúci ako cloudová služba (funguje pomocou algoritmu na spracovanie údajov s cieľom analýzy potrieb cieľových zákazníkov). Namiesto nájmu marketingových pracovníkov od spoločnosti B podpíše spoločnosť A zmluvu o poskytnutí údajov o zákazníkoch, ktoré sa uložia na server spoločnosti B. Následne server spracuje údaje a určí, aký by mal byť propagačný model predaja spoločnosti A. Tento postup generuje rovnaký výsledok ako pri použití tradičnej metódy outsourcingu, ale s pomocou iného média. S cloudovou službou spoločnosť A naďalej určuje prostriedky a účel tohto postupu spracovania údajov svojich zákazníkov. Spoločnosť B bude aj naďalej v postavení sprostredkovateľa v tomto procese spracovania údajov pre spoločnosť A.

V oboch prípadoch spoločnosť B nemôže autonómne prijímať rozhodnutia, ktoré významne ovplyvňujú proces spracovania údajov, keďže všetky činnosti musí schváliť spoločnosť A. Pre spoločnosť A to znamená, že je v postavení prevádzkovateľa, a spoločnosť B bude konať ako sprostredkovateľ.

4.2. Cloudová služba ako prevádzkovateľ

- (a) Pri použití vyššie uvedeného scenára, spoločnosť A prevádzkuje obchodný dom, zatiaľ čo spoločnosť B je poskytovateľom cloudovej služby, ale v tomto prípade spoločnosť B použije údaje o zákazníkoch spoločnosti A a spracovala ich na vlastné reklamné účely, ako napríklad odosielanie e-mailových reklám. Takéto konanie je nad rámec pokynov od spoločnosti A a nie je relevantné vo vzťahu k prostriedkom a účelu ohľadne spoločnosti A. Spoločnosť B získa autonómnú kontrolu nad týmto súborom údajov, čo bude mať za následok nový proces spracovania. Novým účelom tohto procesu bude analýza údajov zákazníkov spoločnosti A pre reklamný účel spoločnosti B, ktorá tak rozhodla o prostriedkoch spracovania. V tomto prípade, aj keď súbor údajov je rovnaký ako pri bodoch 4. 1. (a) a (b), e-mailové reklamy spoločnosti B predstavujú samostatný postup spracovania. Preto spoločnosť B je prevádzkovateľom, a má absolútnu moc pri spracovaní týchto údajov a nad procesom spracovania. Jedna entita tak môže byť označená za sprostredkovateľa v rámci jedného postupu spracovania a konať ako prevádzkovateľ v rámci iného spracovateľského postupu.

4.3. Cloudová služba ako spoločný prevádzkovateľ

- (a) Spoločnosť A zamýšľa nainštalovať nový bezpečnostný systém za účelom uchovávanía údajov. Spoločnosť A sa rozhodla využiť cloudovú službu spoločnosti B, ktorá ponúka virtuálnu infraštruktúru vybavenú bezpečnostnými opatreniami. Spoločnosť A má výlučné právo rozhodnúť, aké údaje budú uložené v cloude, zatiaľ čo spoločnosť B môže samostatne rozhodnúť o bezpečnostných opatreniach a prevádzke cloudu. Na základe toho môže spoločnosť B napríklad analyzovať údaje a šifrovať určitú časť údajov, ako aj vykonať testovanie systému. Spoločnosť A naďalej zodpovedá za výber a posúdenie, ktoré údaje budú uložené v cloude, a rozhoduje aj o celkovom rozsahu cloudovej služby (napríklad,

- že iba údaje zákazníkov budú uložené v cloude a spoločnosť B musí zabezpečiť, aby systém fungoval bez problémov). Spoločnosť B sa musí riadiť pokynmi spoločnosti A v tom zmysle, že zvolí bezpečnostné opatrenie a ďalšie funkcie, ktoré sa poskytnú spoločnosti A. Spoločnosť B navyše disponuje právomocou pri rozhodovaní o tom, ako vykonať operáciu, aby spoločnosti A poskytla bezchybnú cloudovú službu. Obe spoločnosti sú zodpovedné za časti procesu, ako sú napr. bezpečnostné opatrenia. V tomto prípade budú obe spoločnosti považované za spoločných prevádzkovateľov v procese spracovania. Avšak pri rôznej úrovni zodpovednosti môžu existovať rôzne povinnosti v prípade vzniknutej škody.
- (b) Spoločnosť A prevádzkuje platformu sociálnych sietí pomocou cloudovej služby a má v rôznych krajinách viacero pobočiek za účelom riadenia svojho podnikania. Hlavné ústredie je v Belgicku, kde sa robia a implementujú všetky rozhodnutia. Ďalšia pobočka je v Taliansku, odkiaľ sa riadi serverový systém zodpovedný za všetkých zákazníkov v Nemecku, Taliansku a v Španielsku. Zákazníci v rámci týchto oblastí, ktorí chcú používať platformu, musia uzatvoriť zmluvu o poskytovaní služieb s pobočkou so sídlom v Taliansku. Zodpovednosťou belgického ústredia je zabezpečiť fungovanie platformy vrátane celkovej organizácie. Pobočka v Taliansku je zodpovedná za prevádzku servera v rámci konkrétnej oblasti vrátane bezpečnostných opatrení a služieb zákazníkom. S týmto rozdelením kontroly týkajúcej sa spracovania údajov o zákazníkoch na platforme sociálnych sietí vystupujú obe spoločnosti ako spoločný prevádzkovateľ.

4.4. Poskytovateľ cloudovej služby ako neutrálny medzičlánok

Nasledujúci prípad predstavuje špeciálny scenár, v ktorom cloudová služba poskytuje zákazníkovi len správu (službu). Poskytovateľ cloudovej služby nemá žiadny vplyv na údaje zákazníka – žiadny prístup k obsahu, úprave alebo správe obsahu.

Spoločnosť A prevádzkuje službu cloud storage (uchovávanie údajov), v rámci ktorej majú zákazníci úplnú kontrolu o využívaní úložiska. Spoločnosť A ponúka iba úložisko a výlučne zodpovedná za jeho funkčnosť a nemá možnosť získať prístup k údajom alebo ich upravovať. Celá kontrola je v rukách zákazníka ohľadne správy údajov a výberu bezpečnostných opatrení. V tomto scenári sa podľa WP29 a judikatúry uvedenej vyššie spoločnosť A považuje za sprostredkovateľa, pretože cieľom zákazníka, ktorý je prevádzkovateľom, je mať funkčný cloud na uchovávanie údajov. Činnosť spoločnosti A pri poskytovaní služby cloud storage zákazníkovi sa bude považovať za postup podľa pokynov zákazníka.

Niekedy sa vynárajú problémy podobné scenáru v predošlom odseku v tom zmysle, že s týmto typom cloudu je neprimerané, aby poskytovateľ cloudovej služby bol považovaný za sprostredkovateľa s významnými povinnosťami a záväzkami. Ďalším problémom je, že samotná povaha cloud computingu narušila základ ochrany údajov. Tento základ je založený na tradičnom outsourcingu, kde je známa poloha údajov, na rozdiel od cloudových služieb. Povaha cloud computingu, napríklad viacerých miest zariadení, virtuálnych infraštruktúr, poskytovateľov služieb, zákazníkov a tretích strán, sťažila rozdelenie zodpovednosti. Okrem toho existuje veľa scenárov v cloudových službách, ktoré zahŕňajú viacero poskytovateľov služieb a zákazníkov, ktorí majú spoločných prevádzkovateľov. To vedie k nejasne vymedzenej oblasti pri určovaní toho, kto je prevádzkovateľom a sprostredkovateľom v prostredí cloud computingu.

Druhým typom poskytovania neutrálnych cloudových služieb je prípad, keď poskytovateľ cloudu poskytuje iba údržbu systému v cloudovom systéme. To zahŕňa administratívne funkcie, ako je kontrola a aktualizácia softvéru a hardvéru, aby sa zabezpečilo bezproblémové fungovanie cloudového systému. Zahŕňa akúkoľvek službu údržby, ktorá vyžaduje náhodný, ale oprávnený prístup k údajom. Tento úkon je podobný ako pri poskytovateľovi hardvéru alebo softvéru, ktorý predáva alebo licencuje svoj produkt a zvyčajne poskytuje popredajné služby, ako je aktualizácia alebo údržba. Tento poskytovateľ softvéru/hardvéru však nenesie žiadnu zodpovednosť ako sprostredkovateľ.

Tretím typom je poskytovateľ cloudu, ktorý iba poskytuje hosting uchovávanie údajov. Uchovávanie sa považuje za automatické dočasné ukladanie údajov do pamäte systémom kvôli rýchlejšiemu prevádzkovaniu systému. Dokonca aj pri uchovávaní údajov nebude tento poskytovateľ cloudu mať prístup k údajom a ich obsahu. Vo všetkých vyššie uvedených prípadoch by poskytovateľ cloudových služieb ako neutrálny medzičlánok nemal byť považovaný

za sprostredkovateľa. Pri probléme s neutrálnym medzičlánkom je možné zastávať pozíciu, že v prípadoch, kedy poskytovateľ cloudových služieb vystupuje iba ako poskytovateľ hostingu, nemal by byť považovaný za sprostredkovateľa (nie je ani prevádzkovateľom ani spoločným prevádzkovateľom, pretože má väčšiu kontrolu a zodpovednosť ako sprostredkovateľ). Pojem neutrálny medzičlánok by mal byť obmedzený na poskytovateľov cloudu, ktorí nemajú žiadny praktický prístup k údajom, vedomosti o povahe údajov a trvalo neuchovávajú údaje.

5. Posúdenie právneho postavenia poskytovateľa cloudových služieb v kontexte GDPR

5.1. Čo znamená úplná ochrana dotknutej osoby?

V prípade *Google Spain* bol definovaný princíp úplnej ochrany dotknutej osoby, v ktorom súd objasnil interpretáciu rozsahu práva na ochranu údajov. Poskytovateľ internetových prehliadačov nepodlieha zákonom o ochrane údajov a rozsah pôsobnosti zákona o ochrane údajov môže byť interpretovaný široko s cieľom zabezpečiť účinnú a úplnú ochranu dotknutej osoby. Poskytovateľ internetových prehliadačov by mohol byť prevádzkovateľom pri zostavovaní zoznamu výsledkov vyhľadávania.

5.2. Postavenie poskytovateľa cloudových služieb a princíp úplnej ochrany dotknutej osoby

5.2.1. Poskytovateľ cloudovej služby ako sprostredkovateľ

Vychádzajúc z príkladu v kapitole 2,²⁰ spoločnosť A využila SaaS službu spoločnosti B na analýzu údajov svojich zákazníkov podľa pokynov spoločnosti A s cieľom predložiť novú marketingovú stratégiu. Poskytovateľ cloudových služieb (spoločnosť B) bude považovaná za sprostredkovateľa v tomto procese spracovania. Dôvodom je, že spoločnosť B nemá žiadnu kontrolu, aby sama rozhodla o spôsobe a účele postupu spracovania údajov. Ako sprostredkovateľ bude mať spoločnosť B podľa GDPR základné povinnosti ako:

- (a) Zapojenie ďalšieho sprostredkovateľa na základe písomného povolenia prevádzkovateľa
Článok 28 (2) GDPR

Táto povinnosť núti spoločnosť B ako poskytovateľa cloudových služieb a sprostredkovateľa požiadať o súhlas spoločnosť A (prevádzkovateľa), pred zapojením ďalšieho sprostredkovateľa. Na základe toho bude mať prevádzkovateľ vedomosti o všetkých ďalších sprostredkovateľoch, ktorí sa zúčastia na procese spracovania údajov. Pre dotknuté osoby, ktorých osobné údaje zhromaždila spoločnosť A a ktoré spracováva spoločnosť B alebo spoločnosť A, to možno považovať za zlepšenie ich ochrany údajov.

Avšak na zavedenie takejto povinnosti v prípade cloudovej služby môže tento proces čeliť prekážkam. V praxi (v prípade cloudových služieb) zákazníci alebo prevádzkovatelia nemajú nijakú reálnu právomoc, aby si vybrali alebo vyjednávali, akých sprostredkovateľov by uprednostnili pri poskytovaní cloudových služieb. Napríklad, spoločnosť A nemusí mať právomoc namietat alebo ovplyvniť, akého sprostredkovateľa si vyberie spoločnosť B, pretože je odkázaná na služby spoločnosti B. Väčšina poskytovateľov cloudu ponúka služby v režime „*zober-alebo-nechaj*“. Napríklad cloudová služba spoločnosti B pozostáva z viacerých sprostredkovateľov, s ktorými spoločnosť B uzavrela dohody ešte predtým, ako ju kontaktovala spoločnosť A. Jedinou možnosťou ktorú má spoločnosť A je, že buď prijme takéto zmluvné podmienky, alebo odmietne službu spoločnosti B. V prípade, ak je spoločnosť A začínajúcou spoločnosťou s minimálnou vyjednávacou silou, nebude mať žiadny vplyv na rozhodnutie spoločnosti B. Iba dominantné spoločnosti na trhu, ktoré majú dostatok zdrojov a vyjednávaciu silu, budú úspešné v rokovaní o dohode o cloudových službách.²¹

- (b) Požiadavka rovnakých povinností ochrany údajov podľa článku 28 (4) GDPR

Pre túto povinnosť GDPR vyžaduje, že ak sprostredkovateľ zapojí do vykonávania osobitných spracovateľských činností v mene prevádzkovateľa ďalšieho sprostredkovateľa,

20 Pozri: 4.1. (b).

21 FUNTA, R. (2019):
Economic and Legal
Features of Digital Markets.
s. 173 – 183.

tomu sa prostredníctvom zmluvy (popr. iného právneho aktu) uložia rovnaké povinnosti ochrany údajov, ako sa stanovujú v zmluve (popr. v inom právnom akte, ktorým môže byť akýkoľvek právny úkon, ktorým je možné založiť záväzok) uzatvorenou medzi prevádzkovateľom a sprostredkovateľom. To znamená, že ďalší sprostredkovatelia spoločnosti B budú musieť konať na základe pokynov spoločnosti A (prevádzkovateľ). Okrem toho bude sprostredkovateľ viazaný aj na ďalšie povinnosti stanovené v GDPR. Znamená to, že čokoľvek spoločnosť A ako prevádzkovateľ dojedná so spoločnosťou B ako sprostredkovateľom, bude to automaticky zaväzovať aj ďalších sprostredkovateľov spoločnosti B. Hlavnou snahou spoločnosti A bude si vybrať dôveryhodných sprostredkovateľov, ktorí poskytujú efektívne záruky v procesoch spracovania. Navyše bude mať dotknutá osoba rovnakú výhodu, ako sa uvádza v písmene a), že táto povinnosť vytvorí oveľa jasnejšie spojenia so všetkými ďalšími sprostredkovateľmi zapojenými v cloudovej službe. Spoločnosť A alebo dotknutá osoba môžu priamo žalovať ďalších sprostredkovateľov bez toho, aby museli najprv preskúmať zmluvné dojednania medzi spoločnosťou B a týmto ďalšími sprostredkovateľmi. GDPR vyžaduje, aby boli všetci ďalší sprostredkovatelia viazaní rovnakými povinnosťami ako hlavný sprostredkovateľ. Najťažšou časťou, okrem nútenia všetkých ďalších sprostredkovateľov, aby boli viazaní zmluvou, je viazať ich na rovnakú úroveň záväzkov ako má hlavný sprostredkovateľ. Napríklad, spoločnosť B outsourcuje na päť ďalších sprostredkovateľov určité otázky týkajúce sa cloudovej služby spoločnosti B a nemá prístup k údajom spoločnosti A. Tí nebudú chcieť niesť žiadnu zodpovednosť vo vzťahu k spoločnosti A, pretože podľa ich názoru nemajú žiadny vzťah k spoločnosti A.

(c) Objasnenie postupu spracovania

Článok 28 (3) GDPR

Článok 28 (3) GDPR zaväzuje sprostredkovateľa voči prevádzkovateľovi a stanovuje predmet a dobu spracúvania, povahu a účel spracúvania, typ osobných údajov a kategórie dotknutých osôb a povinnosti a práva prevádzkovateľa.²² Týmto ustanovením spoločnosť A musí sprístupniť svoje dôverné informácie, aby mohla využiť cloudovú službu spoločnosti B. Výhodou tejto povinnosti je, že môže slúžiť ako dôkaz v prípade akéhokoľvek problému súvisiaceho s narábaním s takýmito osobnými údajmi. S cieľom poskytnúť úplnú ochranu dotknutej osobe prostredníctvom tejto povinnosti je potrebné zaviesť postup na reguláciu takehoto zmluvného vzťahu. Keďže takáto zmluva bude obsahovať oveľa viac osobných údajov ako zmluva o poskytovaní bežných cloudových služieb, musí sa zabezpečiť pred neoprávneným zverejnením (t. j. obe spoločnosti A a B musia zachovávať dôvernosť zmluvy). Na implementáciu tohto ustanovenia bude musieť poskytovateľ cloudových služieb preformulovať svoje zmluvy o poskytovaní služieb, ktoré zvyčajne ponúka na svojich webových stránkach, s cieľom zaviesť bezpečnostné opatrenia na uchovanie týchto údajov. To by mohlo ovplyvniť poskytovateľa cloudových služieb, aby zvýšil svoje servisné poplatky.

(d) Informačná povinnosť sprostredkovateľa

Článok 28 (3) GDPR

Táto povinnosť je absolútnou zodpovednosťou poskytovateľa cloudových služieb. Má za cieľ „prinútiť“ spoločnosť B ako poskytovateľa cloudových služieb si splniť poradenskú úlohu voči spoločnosti A. Pre dotknutú osobu a pre prevádzkovateľa je táto povinnosť prospešná, pretože poskytuje inému subjektu, ktorý kontroluje zákonnosť postupu spracovania, okrem samotného prevádzkovateľa dohliadať na zákonnosť v procese spracovania. Sprostredkovateľ, ktorý je zároveň poskytovateľom cloudových služieb a má prehľad o cloudových službách, má takúto poradenskú úlohu. To poskytne dotknutej osobe lepšiu ochranu jej osobných údajov²³ a zabezpečí úplnú ochranu osobných údajov dotknutej osoby. Napriek tomu v praxi, kde je veľký počet cloudových zákazníkov nebude možné poskytnúť takéto poradenstvo všetkým zákazníkom. Napríklad spoločnosť B, ktorá ponúka SaaS služby spoločnosti A, môže mať tisíce zákazníkov, čo by znemožnilo poskytnutie špecifického poradenstva každému takémuto zákazníkovi. Takýto stav by bolo možné dosiahnuť pomocou väčšieho množstva pracovnej sily na monitorovanie všetkých zákazníkov alebo investovaním do vysokokvalitného monitorovacieho softvéru. To však zvýši riziko, že poskytovateľ cloudových služieb bude vykonávať sledovanie údajov svojich zákazníkov bez právneho základu.

22 HUDECOVÁ, I. – CYPRI-CHOVÁ, A. – MAKATURA, I. a kol. (2018): Nariadenie o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov. s. 313.

23 MESARČÍK, M. (2018): GDPR a ochrana osobných údajov pre školy. s. 1 a nasl.

- (e) Prijatie vhodných bezpečnostných opatrení

Článok 32 (1) GDPR

V rámci prijatia vhodných bezpečnostných opatrení by spoločnosť B mohla poradiť všetkým zákazníkom, vrátane spoločnosti A, aby si pravidelne zmenili svoje heslá v cloudovej službe alebo aby neukladali cenné údaje bez predchádzajúceho šifrovania. Tákáto rada je poskytovaná vo veľmi všeobecnom rozsahu a nepredstavuje lepšiu ochranu osobných údajov v cloude. Napriek tomu prispôsobenie bezpečnostných opatrení každému zákazníkovi v cloude môže byť nepraktické vzhľadom na veľký počet zákazníkov. Na to aby poskytovateľ cloudovej služby poskytol bezpečnostné opatrenia na mieru každému zákazníkovi a pre každý proces spracovania, musí poznať charakter takýchto procesov (postupov). Získanie takýchto vedomostí však bude v rozpore s povahou poskytovateľa cloudu, ktorý zvyčajne nemá žiadne vedomosti o postupoch spracovania zákazníkov.

- (f) Zodpovednosť prevádzkovateľa a sprostredkovateľa

Článok 82 GDPR

Dotknutá osoba, ktorá utrpela majetkovú alebo nemajetkovú ujmu v dôsledku porušenia GDPR, má právo na náhradu škody od prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa. Poskytovateľ cloudovej služby sa môže chcieť pokúsiť obmedziť svoju zodpovednosť, napríklad zakomponovaním doložiek do zmluvy o poskytovaní služieb, aby sa chránil pred zodpovednosťou za akékoľvek škody. Môže napríklad obmedziť niektoré kategórie údajov, ktoré je možné uložiť do cloudu, obmedziť niektoré postupy spracovania alebo sa zbaviť určitej svojej zodpovednosti. V takom prípade cloudový zákazník a dotknutá osoba musia starostlivo posúdiť takúto zmluvu o poskytovaní služieb.

5.2.2. Poskytovateľ cloudovej služby ako prevádzkovateľ

V nasledovných príkladoch²⁴ bude poskytovateľ cloudovej služby označovaný za prevádzkovateľa alebo spoločného prevádzkovateľa. Dôvodom je, že obe spoločnosti zdieľajú určité časti kontroly v rôznych častiach spracovania údajov, a môžu samostatne rozhodnúť o prostriedkoch a účeloch v rámci toho istého postupu spracovania. S právnym postavením prevádzkovateľa alebo spoločného prevádzkovateľa budú povinnosti v zmysle GDPR nasledovné:

- (a) Prijatie vhodných bezpečnostných opatrení

Článok 32 (1) GDPR

Táto povinnosť prislúcha sprostredkovateľovi a od prevádzkovateľa vyžaduje podobnú implementáciu. Prevádzkovatelia musia nainštalovať dôveryhodné a účinné bezpečnostné opatrenia na zabezpečenie ochrany osobných údajov v procese spracovania. Tým sa má zaručiť dvojnásobná ochrana pre dotknutú osobu a jej osobné údaje.²⁵ Vyžaduje sa pritom nielen nainštalovať bezpečnostný systém ako taký, ale najmä systém, ktorý je vhodný pre daný spracovateľský postup. Prevádzkovateľ musí pred aplikáciou akýchkoľvek bezpečnostných opatrení zväziť charakteristiky spracovateľského postupu.

- (b) Špecificky navrhnutá a štandardná ochrana údajov

Článok 25 GDPR

Špecificky navrhnutú (by design) a štandardnú (by default) ochranu údajov je možné rozdeliť na dve časti. Ochrana údajov „by design“ predstavuje ochranu začlenenú do organizačnej štruktúry spoločnosti a technickej architektúry systému. Napríklad spoločnosť A by mala stanoviť vnútornú organizačnú politiku v súlade so zásadami ochrany údajov pred samotným procesom spracovania. Naopak, ochrana údajov „by default“ vyjadruje povinnosť primárne nastaviť maximálnu ochranu údajov v záujme dotknutých osôb. Napríklad zhromažďovanie osobných údajov by sa malo obmedziť iba na to, čo je nevyhnutné na dosiahnutie takéhoto účelu. Na základe toho by zabezpečenie cloudu spoločnosti B malo obsahovať prístup ku cloudu pomocou metódy overovania heslom, namiesto toho, aby bola takáto funkcia iba ako možnosť v rámci výberu bezpečnostných opatrení pre zákazníka. Táto povinnosť má podobný účinok ako povinnosť zaviesť príslušné bezpečnostné opatrenia v rámci cloudovej služby. Ako prevádzkovatelia môžu spoločnosti A aj B vyhovieť tejto povinnosti tým spôsobom, že do svojej organizačnej politiky zahrnú špecificky navrhnutú a štandardnú ochranu údajov (napríklad šifrovanie citlivých osobných údajov, alebo uchovávanie údajov iba na nevyhnutne potrebnú dobu).

24 Pozri: 4.2. (a) a 4.3. (b).

25 DRGONEC, J. (2015):
Ochrana údajov o osobe.
s. 194 – 200;
SVÁK, J. (2003): Ochrana
ľudských práv.
s. 517 a nasl.

26 Príkladmi, kedy sa bude požadovať vykonanie DPIA sú situácie, kedy banka preveruje svojich zákazníkov s ohľadom na ich úverové operácie; nemocnica, ktorá chce zaviesť novú databázu zdravotných informácií s údajmi o zdravotnom stave pacientov; autobusový dopravca chce zaviesť palubné kamery na monitorovanie správania vodičov a cestujúcich.

27 FUNTA, R. (2018): What do we need to know about the EU Data Protection Regulation?, s. 23 – 30.

28 Pracovná skupina pre ochranu údajov zriadená podľa článku 29, 17/ENWP248, Usmernenia na posúdenie vplyvu ochrany údajov (DPIA) a určenie, či spracovanie „môže mať za následok vysoké riziko“ na účely nariadenia 2016/679, 4. apríla 2017.

29 Pracovná skupina pre ochranu údajov zriadená podľa článku 29, 17/EN WP250, Smernica o porušovaní osobných údajov, 3. októbra 2017.

30 JEŽOVÁ, D. (2016): Ochrana osobných údajov na internete a porušovanie práv s tým spojených. s. 49 – 57.

(c) Posúdenie vplyvu na ochranu údajov

Článok 35 GDPR

Pred začatím procesu spracovania údajov treba posúdiť vplyv na ochranu údajov (data protection impact assessment-DPIA)²⁶ vo všetkých postupoch, ktoré predstavujú vysoké riziko ohrozenia pre osobné údaje. S cieľom posúdiť úroveň hrozby, ktorá sa môže vyskytnúť, musia byť zavedené záruky alebo preventívne opatrenia na zmiernenie akýchkoľvek možných škôd. Uskutočnenie DPIA pomôže sprostredkovateľom identifikovať a riešiť riziká, ktoré by inak nemuseli byť zistené, a tak zabrániť porušovaniu pravidiel GDPR.²⁷ Napríklad, ak sa spoločnosť A rozhodne používať cloudovú službu na spracovanie osobných údajov prvýkrát, je oveľa obozretnejšie vykonať DPIA na vyhodnotenie všetkých možných hrozieb. Na druhej strane spoločnosť B ako poskytovateľ cloudovej služby bude spracovávať údaje od spoločnosti A, ktoré obsahujú citlivé údaje a môžu pre dotknuté subjekty predstavovať vysoké riziko. Spoločnosť B sa môže rozhodnúť pre DPIA predtým, ako ponúkne službu spoločnosti A, aby získala potrebné poznatky a lepšie sa pripravila na prípadné škody. Pri realizácii DPIA musí poskytovateľ cloudovej služby poznať podrobnosti ohľadne údajov o zákazníkoch, aby mohol odhadnúť, či existuje riziko, alebo nie. Napriek výhodám, ktoré DPIA môže ponúknuť dotknutej osobe (napr. zvýšená informovanosť o rizikách, identifikovanie potenciálnych problémov v ranom štádiu), takéto posúdenie vplyvu na ochranu údajov si bude vyžadovať ľudské zdroje a bude časovo náročné. To môže viesť k zvýšeniu ceny za cloudové služby.²⁸

(d) Oznámenie porušenia ochrany osobných údajov

Článok 33 GDPR

Táto povinnosť vyžaduje, aby prevádzkovateľ informoval dotknutú osobu, kedy došlo k narušeniu ochrany osobných údajov (podľa možností najneskôr do 72 hodín po tom, čo sa o tejto skutočnosti dozvedel). Do tejto lehoty sa nezapočítava doba, počas ktorej prevádzkovateľ zisťoval, či došlo k porušeniu ochrany osobných údajov. Okrem toho, ak takéto porušenie môže viesť k riziku pre práva a slobody fyzickej osoby, prevádzkovateľ musí túto skutočnosť oznámiť dozornému orgánu. Táto povinnosť poskytne dotknutej osobe príležitosť ochrániť alebo zmierniť akýkoľvek nepriaznivý účinok, ktorý môže nastať, napríklad prenosom jej údajov na iné miesto, zmenou prihlasovacieho hesla alebo šifrovaním jej údajov v rámci cloudu. Toto ustanovenie vyžaduje, aby prevádzkovateľ cloudu oznámil príslušným orgánom porušenie ochrany osobných údajov po tom, ako sa o takomto incidente dozvedel. Z pohľadu WP250²⁹ znamená „vedomie“ určitú mieru istoty, že došlo k takémuto porušeniu a povedie k potenciálnemu riziku neoprávneného prístupu k osobným údajom. Časový rámec 72 hodín sa považuje za výzvu, pretože v praxi zvyčajne trvá niekoľko týždňov iba samotná identifikácia porušenia a posúdenie jej potenciálnych negatívnych účinkov. Niekedy je potenciálny následok porušenia neistý, ale nedodržanie stanovenej lehoty môže viesť k pokute.

6. Záver

Napriek tomu že cieľom GDPR je zabezpečiť ochranu osobných údajov,³⁰ jedinečnosť štruktúry cloudových služieb môže viesť k opačnému výsledku. GDPR zaviedlo viacero povinností pre sprostredkovateľov, ktoré predtým smernica neobsahovala. Má to zabezpečiť, že všetky zúčastnené strany budú môcť byť vzaté na zodpovednosť v prípade akéhokoľvek pochybenia, a pomôže to dodržiavať zásadu úplnej ochrany dotknutej osoby. Jeden problém však bráni účinnosti zásady úplnej ochrany dotknutej osoby: nepraktickosť ustanovenia v súvislosti s cloudovou službou. Veľká časť ustanovení, ktoré boli objasnené vyššie, nemôžu byť v plnej miere implementované v cloudovej službe pre nezlučiteľnosť medzi charakterom cloudovej služby a modelom GDPR. GDPR vychádza z tradičného modelu outsourcingu, v ktorom je známa presná poloha a subjekt, ktorý spracúva údaje. Na druhej strane cloudová služba je virtuálna infraštruktúra s viacerými doplnkovými službami, čo sťažuje presné určenie miesta alebo subjektov, ktoré spracúvajú údaje, vrátane možnosti poskytovať služby viacerým zákazníkom súčasne. GDPR nie je technologicky neutrálne, a preto nemôže poskytnúť úplnú ochranu dotknutým osobám.

Nedostatočná ochrana je výsledkom viacerých faktorov, a to neaktuálny model outsourcingu z ktorého vychádza GDPR, jedinečnosti charakteru cloud computingu a nerovnováhy vo vyjednávačej sile účastníkov v rámci podnikania. Vzhľadom na povahu cloudovej služby, zámer podporovať úplnú ochranu dotknutých osôb tak čelí mnohým prekážkam už vo fáze implementácie. Z toho dôvodu by bolo vhodné doplniť GDPR tak, aby bolo viac technologicky neutrálne, a aby sa zosúladiť s inovatívnejšou technológiou budúcnosti.³¹ ■

RESUMÉ

Poskytovanie cloud služieb a GDPR

Cloudové služby (služby cloud computingu) sú prispôsobiteľné a nákladovo efektívnejšie spôsoby správy. Môžu byť použité na modely spracovania a ukladania služieb užívateľom na on-line platformách. Napriek tomu je služba cloud computingu spätá s právnymi problémami, ako nedostatok kontroly (nedostatočná interoperabilita a dôvernosť) a nedostatok transparentnosti (nejednoznačnosť v právnom postavení prevádzkovateľa a sprostredkovateľa), a vzťahu k právu na ochranu údajov.

SUMMARY

Cloud service provisions and the GDPR

Cloud services (cloud computing) are scalable and cost-effective ways of managing resources. They can be used for processing and storage services models to users on on-line platforms. However, cloud computing is associated with legal problems such as lack of control (lack of interoperability and confidentiality) and lack of transparency (ambiguity in the legal status of the controller and a processor), and the relationship to data protection law (GDPR).

ZUSAMMENFASSUNG

Bereitstellung von Cloud-Diensten und die DSGVO

Cloud-Dienste (Cloud Computing) sind skalierbare und kostengünstige Methoden zur Verwaltung von Ressourcen. Sie können für die Verarbeitung und Speicher-Service-Modelle für Benutzer auf Online-Plattformen verwendet werden. Cloud Computing ist jedoch mit rechtlichen Problemen wie mangelnde Kontrolle (fehlende Interoperabilität und Vertraulichkeit) und mangelnde Transparenz (Unklarheit beim Verantwortlichen und dem Auftragsverarbeiter in Bezug auf ihren Rechtsstatus) sowie der Beziehung zum Datenschutzrecht (DSGVO) verbunden.

31 SVANTESSON, D. J. (2015):
The (Uncertain) Future
of Online Data Privacy.
s. 129 – 153.

Koronavírus a jeho vplyv na pracovnoprávne vzťahy

JUDr. Jozef Greguš, PhD., LL.M.

Predkladaný článok je zameraný na problematiku aktuálne šíriaceho sa koronavírusu SARS-CoV-2 (ďalej len „koronavírus“) a jeho vplyvu na pracovnoprávne vzťahy. Základným účelom je poukázať na aktuálnu pracovnoprávnu prax riešenia súčasnej mimoriadnej situácie zo strany zamestnávateľov pri uzatvorení prevádzky, resp. pracoviska zamestnávateľa z dôvodu prevencie pred šíriacou sa nákazou koronavírusom a poukázať na aktuálne možnosti jej riešenia v aplikačnej praxi pred prijatím a po prijatí zákona č. 66/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela Zákonníka práce“). Autor v článku poukazuje aj na iné praktické aplikačné problémy súvisiace s vybranými inštitútmi pracovného práva a formuluje návrhy de lege ferenda, ktoré z hľadiska ich obsahu možno pre aplikačnú prax považovať za inšpiratívne.

Úvod

V súčasnej dobe môžeme byť svedkami zvýšeného tlaku na súčasnú pracovnoprávnu legislatívu. Medzi dôvody zvýšeného tlaku na súčasnú legislatívnu úpravu pracovného práva môžeme zaradiť masívnu digitalizáciu a automatizáciu výrobných a pracovných postupov, dynamický rozvoj zdieľanej ekonomiky optikou nových foriem zamestnávania alebo výskyt nových a sofistikovaných foriem monitorovania zamestnancov v kontexte neoprávneného zásahu do ich súkromia.¹ Tieto skutočnosti majú priamy vplyv na celú škálu pracovnoprávných vzťahov, v dôsledku čoho sa vybrané ustanovenia zákona č. 311/2003 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) javia ako neflexibilné a aplikačnou praxou prekonané, pretože nedokážu účinne subsumovať do svojho obsahu aktuálne nové trendy v oblasti pracovného práva. Aktuálne však aplikačná prax čelí okrem vyššie uvedeným skutočnostiam aj zvýšenému tlaku v dôsledku šíriaceho sa koronavírusu. Niektorí zamestnávateľia sa rozhodli prerušiť svoje výrobné procesy a poslať zamestnancov na tzv. *home office* alebo im nariadili čerpanie dovolenky, prípadne niektorí zamestnanci prešli na tzv. *skrátенý úväzok*. Pri uplatnení niektorých pracovnoprávných inštitútov však niektorí zamestnávateľia ostali v právnej neistote, ktorá bola spôsobená aplikačnými problémami pri realizácii niektorých pracovnoprávných inštitútov. Na uvedenú situáciu veľmi rýchlo zareagoval zákonodarca prijatím novely zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) s účinnosťou od 4. apríla 2020, ktorá podstatným spôsobom modifikovala uplatnenie vybraných pracovnoprávných inštitútov počas mimoriadnej situácie,

1 BARANCOVÁ, H.: Nové technológie v pracovnom práve a ochrana zamestnanca (možnosti a riziká). Praha: Leges, 2016, str. 11 a nasl., ISBN 978-80-7502-176-2.

JUDr. Jozef Greguš, PhD., LL.M.

je absolventom magisterského, doktorského a doktorandského štúdia v odbore pracovné

právo na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Súčasne absolvoval študijný program LL.M. v odbore športové právo na Právnickej fakulte Karlovej univerzity

v Prahe. V rámci svojej publikačnej činnosti sa venuje pracovnému právu, športovému právu a dopravnému právu. Momentálne pôsobí ako vyšší súdny úradník na Okresnom súde v Trnave.

núdzového stavu alebo výnimočného stavu, resp. dvoch mesiacov po ich odvolaní (ďalej len „*mimoriadna situácia*“). V nasledujúcich častiach nášho článku preto poukážeme na aplikačnú prax zamestnávateľov optikou legislatívy pred prijatím a po prijatí novely Zákonníka práce v kontexte niektorých aplikačných problémov.

1. Pracovný pomer na kratší pracovný čas

Pracovný pomer na kratší pracovný čas je upravený v § 49 Zákonníka práce, jeho podstatou je, že zamestnanec je povinný odpracovať vopred dohodnutý rozsah týždenného pracovného času, ktorý je menší ako ustanovený týždenný pracovný čas. V § 85 ods. 5 a nasl. Zákonníka práce je upravený ustanovený týždenný pracovný čas v závislosti od toho, o akého zamestnanca ide a aký druh práce vykonáva. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že ustanovený týždenný pracovný čas je v zmysle § 85 ods. 5 Zákonníka práce 40 hodín týždenne.

V dôsledku šírenia koronavírusu niektorí zamestnávatelia pristúpili ku skráteniu pracovného času svojich zamestnancov a obmedzili ich výkon práce len na určité hodiny v rámci dňa. Právnym základom pri takejto situácii je § 49 ods. 2 Zákonníka práce, podľa ktorého zamestnávateľ môže so zamestnancom dohodnúť zmenu ustanoveného týždenného pracovného času na kratší a zmenu kratšieho týždenného pracovného času na ustanovený týždenný pracovný čas. Súčasne platí, že zamestnancovi v pracovnom pomere na kratší pracovný čas patrí mzda zodpovedajúca dohodnutému kratšiemu pracovnému času. Na prvý pohľad sa v aktuálnej situácii javia predmetné ustanovenia Zákonníka práce za bezproblémové, avšak pri ich bližšom skúmaní narazíme na prvé aplikačné problémy.

Aplikačným problémom pri súčasnej mimoriadnej situácii je, že akákoľvek zmena v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času zamestnanca je zmenou v obsahu pracovnej zmluvy, s ktorou musí v zmysle § 49 ods. 2 Zákonníka práce zamestnanec súhlasiť. Takúto zmenu ustanoveného týždenného pracovného času nemôže zamestnávateľ jednostranne nariadiť. Podľa § 54 Zákonníka práce dohodnutý obsah pracovnej zmluvy možno zmeniť len vtedy, ak sa zamestnávateľ a zamestnanec dohodnú na jeho zmene. Zamestnávateľ je povinný zmenu pracovnej zmluvy vyhotoviť písomne, avšak optikou § 17 ods. 2 Zákonníka práce absencia písomnej formy dohody nespôsobuje jej neplatnosť, avšak zamestnávateľ sa vystavuje riziku udelenia sankcie za porušenie predmetného ustanovenia Zákonníka práce zo strany inšpektorátu práce.

Dôvodom, prečo zamestnanec nemusí s takouto zmenou ustanoveného týždenného pracovného času súhlasiť, je jej ekonomický dopad na výslednú mzdu zamestnanca, ktorá bude v kontexte vyššie uvedeného § 49 ods. 4 Zákonníka práce nižšia ako jeho pôvodná mzda. Súčasne môže ísť o trvalú zmenu ustanoveného týždenného pracovného času alebo dočasnú zmenu ustanoveného týždenného pracovného času. Nakoľko však Zákonník práce pri dočasnej zmene ustanoveného týždenného pracovného času na kratší týždenný pracovný čas neuvádza dĺžku trvania takeého opatrenia a zamestnávateľ ho nevie ani z racionálnych argumentov pri súčasnej situácii vopred vymedziť, je takáto zmena v obsahu pracovnej zmluvy pre zamestnanca ekonomicky nevýhodná, v dôsledku čoho nemusí so zmenou na kratší pracovný čas súhlasiť, a tým nepriamo núti zamestnávateľa k aplikácii ďalších pracovnoprávných inštitútov, ktoré sa javia pre zamestnanca ekonomicky výhodnejšie.

Pokiaľ sa zamestnávateľ rozhodol neformálne a jednostranne skrátiť zamestnancovi ustanovený týždenný pracovný čas na kratší pracovný čas, porušuje § 49 ods. 2 Zákonníka práce. Jednostranné skrátenie ustanoveného týždenného pracovného času nemôže vyvolať právne účinky a z toho dôvodu je zamestnávateľ naďalej povinný zamestnancovi pridelať prácu v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času a pokiaľ sa rozhodne zastaviť alebo obmedziť svoj výrobný proces alebo poskytovanie služieb, dochádza k prekážkam v práci na strane zamestnávateľa v zmysle § 142, resp. § 250b ods. 6 Zákonníka práce.

Predmetná novela Zákonníka práce neposkytla zamestnávateľovi možnosť zmeny ustanoveného týždenného pracovného času na kratší týždenný pracovný čas zamestnanca počas mimoriadnej situácie bez súhlasu zamestnanca. Na základe vyššie uvedeného naďalej platí, že pokiaľ by sa zamestnávateľ po prijatí novely Zákonníka práce rozhodol o skrátenie ustanoveného týždenného pracovného času zamestnancom, musí tak urobiť stále len s ich súhlasom.

2. Domácka práca a telepráca

Niektorí zamestnávateľi sa ako alternatívu ku skráteniu ustanoveného týždenného pracovného času mohli rozhodnúť pre výkon práce z domu zamestnanca. V tejto situácii sa vynára otázka subsumpcie takéhoto konania zamestnávateľa pod príslušné ustanovenia Zákonníka práce. Domácka práca a telepráca ako atypické formy zamestnávania sú definované v § 52 Zákonníka práce. Pokiaľ zamestnanec vykonáva prácu pre zamestnávateľa podľa podmienok dohodnutých v pracovnej zmluve doma alebo na inom dohodnutom mieste, ide o domácku prácu. Pokiaľ zamestnanec vykonáva prácu pre zamestnávateľa podľa podmienok dohodnutých v pracovnej zmluve doma alebo na inom dohodnutom mieste s použitím informačných technológií a v pracovnom čase, ktorý si sám rozvrhuje, ide o teleprácu.² Podstatou výkonu závislej práce vo forme domáckej práce alebo telepráce je, že sa opäť zamestnávateľ a zamestnanec musia v pracovnej zmluve dohodnúť na výkone takejto práce. Zamestnávateľ nemôže jednostranne zamestnancovi nariadiť, aby vykonával domácku prácu alebo teleprácu.

Pokiaľ zamestnávateľ a zamestnanec mali úmysel sa dohodnúť na vykonávaní domáckej práce alebo telepráce v zmysle § 52 Zákonníka práce, aplikačným problémom pri vyriešení súčasnej situácie hrozby šírenia koronavírusu je § 52 ods. 5 Zákonníka práce, podľa ktorého za domácku prácu alebo teleprácu sa nepovažuje práca, ktorú zamestnanec vykonáva príležitostne alebo za mimoriadnych okolností so súhlasom zamestnávateľa alebo po dohode s ním doma alebo na inom ako zvyčajnom mieste výkonu práce za predpokladu, že druh práce, ktorý zamestnanec vykonáva podľa pracovnej zmluvy, to umožňuje. Dôvodom, prečo by mali mať zmluvné strany záujem na vykonávaní domáckej práce alebo telepráce je, že Zákonník práce priamo upravuje ďalšie povinnosti zamestnávateľa *ex lege*. Súčasne uvádzame ako príklad § 52 ods. 3 Zákonníka práce, ktorý sa v dôsledku prijatých opatrení Vládou Slovenskej republiky a Ústredným krízovým štátom javí pri súčasnej pandémii ako obsolentné. Ak by sa v tejto situácii nejaký zamestnanec priamo od svojho zamestnávateľa domáhal predmetného ustanovenia, takýto výkon práv by bol podľa nášho názoru priamo v rozpore s dobrými mravmi podľa článku 2 základných zásad Zákonníka práce. Na základe § 52 ods. 5 Zákonníka práce vo väčšine realizovaných prípadov zmeny miesta výkonu práce nepôjde o výkon domáckej práce alebo telepráce, aj keď by mohli mať zmluvné strany pracovného pomeru záujem na jej vykonávaní. Súčasne dávame do pozornosti, že pokiaľ zamestnávateľ zamestnancovi určil, že musí pracovať z domu v rámci konkrétneho času ohraničeného od – do, nebola by splnená podmienka § 52 ods. 1 Zákonníka práce na výkon domáckej práce alebo telepráce, pretože zamestnanec by si sám pracovný čas nerozvrhoval.

Novela Zákonníka práce žiadnym spôsobom nepozmenila ustanovenia domáckej práce alebo telepráce.

3. Home office

Pojem *home office* nie je legislatívny pojem a Zákonník práce ho nevymedzuje. Vo svojej podstate ide o výkon práce z domu zamestnanca. V nadväznosti na aktuálnu mimoriadnu situáciu pri zamestnancoch, ktorí nemajú v pracovnej zmluve dohodnutú možnosť výkonu práce z domu, ide o zmenu miesta výkonu práce, na tzv. *home office*, ktorá sa podľa Zákonníka práce dá uskutočniť podľa nášho názoru dvomi spôsobmi.

Prvým spôsobom je dohoda zamestnávateľa a zamestnanca o zmene pracovných podmienok v zmysle § 54 Zákonníka práce, ktorou sa mení obsah pracovnej zmluvy v časti miesta výkonu práce. Predmetná dohoda musí byť písomná, avšak optikou § 17 ods. 2 Zákonníka práce absencia písomnej formy nebude spôsobovať neplatnosť takejto dohody. V súvislosti s digitalizáciou pracovnoprávných dokumentov je možné takúto dohodu uzatvoriť aj v elektronickej forme, pričom vyjadrenie súhlasu sa nemusí nutne v zmysle § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka uskutočniť len kvalifikovaným elektronickým podpisom. Podľa § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka platí, že písomná forma je zachovaná, ak je právny úkon urobený telegraficky, ďalekopisom alebo elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila. V predmetnej dohode by si mal zamestnávateľ so zamestnancom

2 DOLOBÁČ, M.: Vplyv telepráce na duševné zdravie zamestnanca. Str. 193 a nasl. In: Právo, obchod, ekonomika VII. Zborník príspevkov z vedeckého sympózia: 11. – 13. október 2017, Vysoké Tatry. – Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2017, ISBN 9788081525285.

bližšie špecifikovať nové miesto výkonu práce zamestnanca a časový rámec, počas ktorého bude zamestnanec vykonávať prácu z domu. Obsahom takejto dohody môžu byť ustanovenia, ktorých obsahom je náhrada zvýšených nákladov zamestnanca v súvislosti s výkonom práce z domu, ak k zvýšeniu nákladov na strane zamestnanca dôjde. Z gramatického výkladu § 54 Zákonníka práce vyplýva, že samotná dohoda o zmene pracovných podmienok v časti miesta výkonu práce sa nemusí uzatvoriť pred samotnou realizáciou zmeny miesta výkonu práce, aj keď podľa nášho názoru z dôvodu predchádzania aplikačných problémov je vhodné, aby sa takáto dohoda medzi zmluvnými stranami uskutočnila pred samotnou realizáciou dočasnej zmeny miesta výkonu práce. Aj keď sa takáto dohoda z dôvodu krátkosti času pri mimoriadnych situáciách môže uskutočniť v elektronickej forme, problematickým aspektom elektronizácie pracovnoprávných dokumentov je ich doručovanie v zmysle § 38 ods. 1 Zákonníka práce, podľa ktorého písomnosti zamestnávateľa týkajúce sa vzniku, zmeny a skončenia pracovného pomeru alebo vzniku, zmeny a zániku povinností zamestnanca vyplývajúcich z pracovnej zmluvy musia byť doručené zamestnancovi do vlastných rúk. Písomnosti doručuje zamestnávateľ zamestnancovi na pracovisku, v jeho byte alebo kdekoľvek bude zastihnutý. Na základe vyššie uvedeného by nemal zamestnávateľ zasielať návrh takejto dohody zamestnancovi elektronickými prostriedkami. V prípade, ak u zamestnávateľa pôsobí viacero zamestnancov alebo zamestnanec so zmenou miesta výkonu práce nesúhlasí, tento spôsob riešenia súčasnej mimoriadnej situácie sa javí ako nepraktický.

Zamestnávateľ však môže zmenu miesta výkonu práce dosiahnuť aj prostredníctvom § 55 ods. 4 Zákonníka práce, podľa ktorého zamestnávateľ môže preradiť zamestnanca aj bez jeho súhlasu na čas nevyhnutnej potreby na inú prácu, ako bola dohodnutá, ak je to potrebné na odvrátenie mimoriadnej udalosti alebo na zmiernenie jej bezprostredných následkov. V tomto prípade síce nariadenie *home officu* podľa nášho názoru nebude spĺňať skutočnosť, že je to potrebné na odvrátenie mimoriadnej udalosti, ale rozhodne takéto opatrenie zamestnávateľa by mohlo slúžiť na jej zmiernenie v podobe zamedzenia nekontrolovateľného šírenia koronavírusu. Na tomto mieste považujeme za potrebné upriamiť pozornosť na slovné spojenie *inú prácu*, ktorou sa podľa nášho názoru v kontexte § 55 ods. 1 Zákonníka práce rozumie práca iného druhu alebo na inom mieste. Z uvedeného dôvodu zamestnávateľ pri nariadení *home officu* zamestnancom môže podľa nášho názoru postupovať aj v zmysle § 55 ods. 4 Zákonníka práce. Predmetné ustanovenie Zákonníka práce však nie je primárne určené na riešenie mimoriadnej situácie v dôsledku opatrenia pred šírením nákazlivých prenosných chorôb.

Z uvedeného dôvodu zákonodarca v § 250b ods. 2 písm. a) Zákonníka práce ustanovil, že počas účinnosti opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení alebo opatrenia pri ohrození verejného zdravia nariadených príslušným orgánom podľa osobitného predpisu je zamestnávateľ oprávnený nariadiť výkon práce z domácnosti zamestnanca, ak to dohodnutý druh práce umožňuje. Súčasne podľa § 250b ods. 2 písm. b) Zákonníka práce zamestnanec má právo na vykonávanie práce zo svojej domácnosti, ak to dohodnutý druh práce umožňuje a na strane zamestnávateľa nie sú vážne prevádzkové dôvody, ktoré neumožňujú výkon práce z domácnosti. Zákonodarca predmetnou novelou Zákonníka práce umožnil zamestnávateľom jednostranne nariadiť výkon práce z domácnosti zamestnanca, ak to dohodnutý druh práce umožňuje. Za problematický aspekt predmetného ustanovenia považujeme to, že § 250b ods. 2 Zákonníka práce neberie ohľad na domácnosť zamestnanca v situácii, kedy to domácnosť zamestnanca nebude umožňovať podľa povahy druhu práce. Pojem domácnosť Zákonník práce nevymedzuje. V aplikačnej praxi to bude najmä adresa bydliska, ktorú zamestnanec uviedol svojmu zamestnávateľovi pri uzatváraní pracovnej zmluvy. Súčasne § 250b ods. 2 písm. b) Zákonníka práce ustanovuje právo zamestnanca na vykonávanie práce zo svojej domácnosti, ak to dohodnutý druh práce umožňuje a na strane zamestnávateľa nie sú vážne prevádzkové dôvody, ktoré neumožňujú výkon práce z domácnosti. Musíme však uviesť možné aplikačné problémy súvisiace s predmetným ustanovením. Otázkou ostáva, v akom rozsahu je oprávnený zamestnanec domáhať sa u zamestnávateľa svojho práva výkonu práce z domácnosti? Príklad: „Zamestnávateľ jednostranne nariadil výkon práce z domácnosti zamestnanca len 1x do týždňa počas trvania mimoriadnej situácie a ostatné pracovné dni trvá na prítomnosti zamestnanca na pracovisku, s čím zamestnanec nesúhlasí.“ Má zamestnanec právo požadovať výkon práce z domácnosti každý jeden

kalendárny deň počas celej účinnosti opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení ... (skrátene podľa začiatku § 250b ods. 2 Zákonníka práce), alebo len v rozsahu nariadenom, resp. aj nenariadenom zamestnávateľom podľa § 250b ods. 2 písm. a) Zákonníka práce, keďže predmetné ustanovenie zamestnávateľovi neukladá povinnosť takejto žiadosti zamestnanca vyhovieť.

Ďalší výkladový problém môže vzniknúť medzi zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov pri vymedzení pojmu *vážne prevádzkové dôvody, ktoré neumožňujú výkon práce z domácnosti*. Vážne prevádzkové dôvody síce nepredstavujú nový pojem v Zákonníku práce, ale na účely možnosti, resp. nemožnosti výkonu práce zamestnanca z domácnosti môže tento pojem spôsobovať veľké aplikačné problémy. Z uvedeného dôvodu odporúčame, aby zamestnávateľa a zástupcovia zamestnancov vo svojich kolektívnych zmluvách alebo dohodách pristúpili k zadefinovaniu nového pojmu: *vážne prevádzkové dôvody, ktoré nebudú umožňovať výkon práce z domácnosti zamestnanca*. Otázkou je spôsob zadefinovania tohto pojmu, buď pozitívnym spôsobom alebo negatívnym spôsobom. Súčasne predmetná novela Zákonníka práce v § 250b ods. 2 nerieši situáciu s refundáciou zvýšených nákladov zamestnanca v súvislosti s jednostranným nariadením výkonu práce z domácnosti zamestnanca. Ak by mal zamestnávateľ záujem na ich dodatočnom uhradení, mohol by so zamestnancom uzatvoriť napríklad dohodu o sporých nárokoch podľa § 32 Zákonníka práce.

4. Konto pracovného času

Podstatou konta pracovného času je, že v prípade väčšej spotreby práce zamestnanec odpracuje viac hodín ako je ustanovený týždenný pracovný čas a v prípade menšej potreby práce zamestnanec odpracuje menej hodín ako je ustanovený týždenný pracovný čas. Zamestnanec pritom nesmie prekročiť priemerný ustanovený týždenný pracovný čas za rozvrhové obdobie, najviac 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, aj keď konto pracovného času ustanovuje možnosť až 30-mesačného rozvrhového obdobia. Konto pracovného času je spôsob nerovnomerného rozvrhnutia pracovného času a rozvrhové obdobie je v zmysle Zákonníka práce nastavené až na 30 po sebe nasledujúcich mesiacov, ale s podmienkou, že v období 12 po sebe nasledujúcich mesiacov nesmie pracovný čas zamestnanca, vrátane práce nadčas, presiahnuť v priemere 48 hodín. Výhodou konta pracovného času je, že zamestnanec má právo na základnú zložku mzdy, ktorá zodpovedá ustanovenému týždennému pracovnému času. Ak má zamestnanec nárok na mzdové zvýhodnenia, napríklad za prácu vo sviatok, nie je dotknutá povinnosť zamestnávateľa poskytnúť zamestnancovi aj ďalšie zložky mzdy, ak takýto nárok vyplýva zamestnancovi napríklad z pracovnej zmluvy alebo kolektívnej zmluvy.

Ak je u zamestnávateľa zavedené konto pracovného času, môže zamestnávateľ v dôsledku prerušenia výrobného procesu alebo poskytovania služieb odstaviť zamestnancov od výkonu práce s odôvodnením, že v dôsledku šírenia koronavírusu nemôže z dôvodu poklesu alebo absencie objednávok prideľovať v tomto období prácu a tým sa u zamestnanca aktivuje počas domáceho pobytu záporná časť pracovného konta. Pri aktuálnej mimoriadnej situácii treba mať na zreteli hlavnú podstatu konta pracovného času, ktorá spočíva v tom, že v prípade väčšej potreby práce zamestnanec odpracuje viac hodín a v prípade menšej potreby práce bez bližšieho dôvodu špecifikácie zamestnanec odpracuje menej hodín práce, resp. pri súčasnej situácii nebude vôbec vykonávať prácu v zmysle § 43 ods. 3 prvá veta Zákonníka práce.

Ani tento spôsob riešenia mimoriadnej situácie sa však nemôže zo strany zamestnávateľa aplikovať okamžite v dôsledku § 90 ods. 9 Zákonníka práce. Podľa predmetného ustanovenia rozvrhnutie pracovného času je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi najmenej týždeň vopred a s platnosťou najmenej na týždeň. Podľa § 250b ods. 3 Zákonníka práce platí, že rozvrhnutie pracovného času je zamestnávateľ povinný zamestnancovi oznámiť najmenej dva dni vopred, ak sa so zamestnancom nedohodne na kratšej dobe, a s platnosťou najmenej na týždeň. Predmetná novela Zákonníka práce v čase mimoriadnej situácie vytvorila pri konte pracovného času, ale aj pri nerovnomernom rozvrhnutí pracovného času flexibilný nástroj pre zamestnávateľov, ktorým umožnila efektívnejší spôsob riadenia a koordinovania výrobných procesov v čase mimoriadnej situácie.

5. Čerpanie dovolenky

Pokiaľ sa niektorí zamestnávateľia rozhodli vyriešiť aktuálnu mimoriadnu situáciu nariadením dovolenky, resp. určením hromadného čerpania dovolenky svojim zamestnancom, mohli naraziť na niekoľko aplikačných problémov. Právo zamestnávateľa určiť čerpanie dovolenky zamestnancovi sa podľa Zákonníka práce vzťahuje na celú výmeru dovolenky a všetky druhy dovolenky.

Ak zamestnanec súhlasí s čerpaním dovolenky po určitý čas, v aplikačnej praxi nevzniknú väčšie problémy. Ak však zamestnanec s dobrovoľným čerpaním dovolenky nesúhlasí, prvým aplikačným problémom je § 111 ods. 5 Zákonníka práce, podľa ktorého čerpanie dovolenky je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi aspoň 14 dní vopred. Toto obdobie môže byť výnimočne skrátené so súhlasom zamestnanca. Pokiaľ zamestnanec odmietne dať so skrátením tejto lehoty súhlas, zamestnávateľ mu môže okamžite nariadiť čerpanie dovolenky, avšak na jej čerpanie zamestnanec nastúpi až po uplynutí 14 dní odo dňa nariadenia.

Podľa § 111 ods. 2 Zákonníka práce zamestnávateľ môže po dohode so zástupcami zamestnancov určiť hromadné čerpanie dovolenky, ak je to nevyhnutné z prevádzkových dôvodov. V prípade, že u zamestnávateľa nepôsobia zástupcovia zamestnancov, môže zamestnávateľ v zmysle § 12 ods. 1 Zákonníka práce konať samostatne. Pokiaľ zamestnancovi nevznikol nárok na dovolenku, zamestnávateľ môže podľa § 111 ods. 3 Zákonníka práce určiť zamestnancovi čerpanie dovolenky, aj keď dosiaľ zamestnanec nesplnil podmienky na vznik nároku na dovolenku, ak možno predpokladať, že zamestnanec tieto podmienky splní do konca kalendárneho roka, v ktorom dovolenku čerpá, alebo do skončenia pracovného pomeru.

Súčasne je potrebné sa zamyslieť nad samotným účelom dovolenky ako pracovnoprávnym inštitútom v situácii, keď zamestnávateľ pri vzniknutej mimoriadnej situácii nariadi zamestnancom hromadné čerpanie dovolenky a konkrétny zamestnanec by potenciálne namietal, že zamestnávateľ pri takejto mimoriadnej situácii neprihliadol na oprávnené záujmy zamestnanca a pri vzniku mimoriadnej situácii z dôvodu hrozby šírenia koronavírusu nemôže byť naplnený hlavný účel dovolenky. Hlavným účelom dovolenky je zotavenie zamestnanca po celoročnom výkone práce.³ Podľa § 111 ods. 1 Zákonníka práce platí, že pri určovaní dovolenky treba prihliadať na úlohy zamestnávateľa a na oprávnené záujmy zamestnanca. Nevyhnutnou podmienkou pre nariadenie čerpania dovolenky v zmysle tohto ustanovenia je, aby zamestnávateľ pri jej nariadení prihliadol aj na oprávnené záujmy zamestnanca.

Otázkou zostáva, či počas mimoriadnej situácii v dôsledku šírenia koronavírusu môže pri splnení všetkých povinností fyzických osôb počas vyhlásenia mimoriadneho stavu alebo núdzového stavu podľa osobitných predpisov dôjsť k zotaveniu zamestnanca po výkone práce, a ak áno, ako prihliadol v takejto situácii zamestnávateľ na oprávnené záujmy zamestnanca, pretože pri nariadení čerpania dovolenky je vopred jasné, že na svoje záujmy zamestnávateľ prihliadol. Je takéto konanie v súlade s dobrými mravmi podľa článku 2 Zákonníka práce, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi.

Podľa § 110 ods. 2 Zákonníka práce môže zamestnávateľ po dohode so zástupcami zamestnancov určiť hromadné čerpanie dovolenky, ak je to nevyhnutné z prevádzkových dôvodov. Pri hromadnom čerpaní dovolenky je podmienkou, aby sa uskutočnilo len vtedy, ak je to nevyhnutné z prevádzkových dôvodov. Samotný pojem prevádzkové dôvody Zákonník práce nevymedzuje, čo predstavuje paradox oproti situácii podľa 142 ods. 4 Zákonníka práce, ktorému sa budeme venovať aj v ďalšej časti článku. Ustanovenie § 142 ods. 4 Zákonníka práce podobne ako podmienku na uplatnenie tohto inštitútu vymedzuje pojem vážne prevádzkové dôvody, ale podstatný rozdiel spočíva v tom, že pri uplatnení týchto dvoch inštitútov v prípade absencie zástupcov zamestnancov môže zamestnávateľ pri nariadení hromadného čerpania dovolenky konať samostatne, avšak pri § 142 ods. 4 Zákonníka práce zamestnávateľ v prípade absencie zástupcov zamestnancov konať samostatne nemôže a dohodu zamestnávateľa a zástupcov zamestnancov nie je možné nahradiť rozhodnutím zamestnávateľa.

Podľa § 250b ods. 4 Zákonníka práce platí, že čerpanie dovolenky je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi najmenej sedem dní vopred, a ak ide o nevyčerpanú dovolenku podľa § 113 ods. 2 Zákonníka práce, najmenej dva dni vopred. Toto obdobie môže byť skrátené so súhlasom zamestnanca. Predmetné ustanovenie považujeme za veľmi vhodne zakomponované do Zákonníka práce, avšak na druhej strane aj po novele Zákonníka práce ostáva akademická otázka účelu dovolenky počas mimoriadnej situácie stále rovnaká.

3 BARANCOVÁ, H.: Pracovný čas – dovolenka a materská dovolenka v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie a v práve Slovenskej republiky. Plzeň : Aleš Čeněk, 2015, str. 87, ISBN 978-80-7380-576-0.

6. Práceschopnosť zamestnanca

V súčasnej dobe sa niektorí zamestnávateľa snažia vyriešiť mimoriadnu situáciu súvisiacu so šírením koronavírusu aj tým, že nútia svojich zamestnancov byť práceneschopnými. V tejto súvislosti treba uviesť, že s uvedeným postupom sa nestotožňujeme a nepokladáme ho za správny. Zákon č. 461/2003 Z. z. zákon o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov v § 33 ods. 1 ustanovuje, že zamestnanec a povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba majú nárok na nemocenské, ak boli pre chorobu alebo úraz uznaní za dočasne práceneschopných na výkon zárobkovej činnosti alebo im bolo nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu. To znamená, že práceneschopnosť zamestnanca musí uznať ošetrojúci lekár, ktorý okrem výnimiek uzná zamestnanca za dočasne práceneschopného len na základe skutočného zdravotného stavu. Rozhodujúcou skutočnosťou je medicínsky stav zamestnanca a nie uzavretie prevádzky zamestnávateľa. Tzv. *koronovú práceneschopnosť* môže ošetrojúci lekár zamestnancovi vystaviť len vtedy, keď sa vrátil z rizikových oblastí alebo tomu, komu bola nariadená karanténa z dôvodu potvrdenia ochorenia alebo zamestnancovi, ktorému regionálny úrad verejného zdravotníctva nariadil karanténu. Osobitosti ďalej platia u osobitných skupín zamestnancov, ktorým bolo pracovisko na základe Ústredného krízového štábu zatvorené, ako napríklad učiteľa.⁴ Z uvedeného dôvodu nie je možné takýto postup zamestnávateľov a zamestnancov považovať za správny.

4 Bližšie pozri napríklad:
<https://www.socpoist.sk/-aktuality-socialna-poistovna-nemoze-uznat-pn-bez-potvrdenia-lekara/48411s68392c>.
(Prezerané dňa: 19. 3. 2020, 14:21 hod.)

5 BARANCOVÁ, H. a kol.:
Zákonník práce.
Komentár. 2. vydanie.
Bratislava : C. H. Beck,
2019, str. 1087,
ISBN 978-80-7400-540-4.

6 OLŠOVSKÁ, A.: Pracovný pomer. 1. vydanie.
Praha : Wolters Kluwer ČR,
2017, str. 168,
ISBN 978-80-7552-946-6.

7. Prekážky v práci

Prekážky v práci na strane zamestnávateľa alebo zamestnanca predstavujú dočasnú suspendáciu plnenia vyplývajúceho z pracovného pomeru pri vzniku právnych skutočností, ktoré zákonodarca považuje za právne relevantné bez toho, aby došlo k skončeniu pracovného pomeru.⁵ Následne Zákonník práce rozlišuje medzi prekážkami v práci na strane zamestnanca a prekážkami v práci na strane zamestnávateľa.⁶

7.1 Prekážky v práci na strane zamestnanca

Na účely nášho článku považujeme za vhodné osobitne upozorniť na prekážky v práci na strane zamestnanca podľa § 137 ods. 4 písm. h) Zákonníka práce. Ide o prekážku v práci na strane zamestnanca z dôvodu mimoriadnych udalostí. Zákonník práce tento pojem nevymedzuje. V § 3 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov sa mimoriadnou udalosťou myslí obdobie následkov mimoriadnej situácie na život alebo zdravie obyvateľstva, a ktorá bola vyhlásená podľa tohto zákona. Počas vyhlásenia mimoriadnej situácie je zamestnanec povinný ostať doma na zníženie rizika ohrozenia života alebo zdravia a počas tohto obdobia mu nepatrí náhrada mzdy v zmysle § 138 Zákonníka práce.

Pokiaľ došlo na strane zamestnanca k prekážke v práci z dôvodu karanténneho opatrenia v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane zdravia“), zamestnanec je povinný zostať v karanténe a zamestnávateľ mu poskytne pracovné voľno bez náhrady mzdy v zmysle § 138 Zákonníka práce.

Považujeme za potrebné sa vyjadriť k § 141 ods. 3 písm. d) Zákonníka práce, podľa ktorého zamestnávateľ môže poskytnúť zamestnancovi pracovné voľno s náhradou mzdy, ktoré si zamestnanec odpracuje. Pomerne zaujímavá situácia môže nastať v prípade, ak zamestnanec odmietne vykonať prácu, preruší prácu alebo opustí pracovisko postupom podľa § 8 ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o BOZP“) z dôvodu, že sa dôvodne domnieval, že je v dôsledku šírenia koronavírusu bezprostredne a vážne ohrozený jeho život alebo zdravie v situácii, keď podľa jeho mienky zamestnávateľ na jeho žiadosť nenariadil preventívne opatrenia proti šíreniu koronavírusu, napr. nevydal na žiadosť zamestnanca rozhodnutie, ktorým by nariadil nosenie ochranných rúšok alebo textilu v oblasti úst a nosa a súčasne zamestnanec postupom podľa § 141 ods. 3 písm. d) Zákonníka práce požiadal zamestnávateľa o pracovné voľno s náhradou mzdy, ktoré si neskôr

odpracuje. V prípade, ak by s takýmto postupom zamestnávateľ súhlasil, v aplikačnej praxi by nevznikli výrazné problémy. Otázkou však ostáva, či je možné vzhľadom na systematické zaradenie § 141 ods. 3 písm. d) Zákonníka práce posúdiť súčasnú mimoriadnu situáciu ako aj nami uvedený modelový prípad ako dôležitú osobnú prekážku v práci zamestnanca. Podľa § 250b ods. 5 Zákonníka práce predmetná novela zakomponovala neprítomnosť zamestnanca v práci aj počas jeho dôležitej osobnej prekážky v práci, ktorou je karanténne opatrenie alebo izolácia.⁷

7.2 Prekážky v práci na strane zamestnávateľa

Prekážky v práci na strane zamestnávateľa sú vymedzené v § 142 Zákonníka práce. Na účely nášho článku zameriame pozornosť najmä na § 142 ods. 4 Zákonníka práce, podľa ktorého, ak zamestnávateľ vymedzil v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov vážne prevádzkové dôvody, pre ktoré zamestnávateľ nemôže zamestnancovi pridelovať prácu, ide o prekážku v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume určenej dohodou, najmenej 60% jeho priemerného zárobku. Dohodu podľa prvej vety nemožno nahradiť rozhodnutím zamestnávateľa. Dohodu podľa prvej vety nemožno nahradiť rozhodnutím zamestnávateľa. Pokiaľ u zamestnávateľa nepôsobia zástupcovia zamestnancov a existuje zhoda zamestnávateľa so zamestnancami na tom, že im bude zamestnávateľ poskytovať náhradu mzdy v sume 60% ich priemerného zárobku z dôvodu prekážky v práci na strane zamestnávateľa, môžu sa zamestnanci medzi sebou dohodnúť na zvolení zamestnaneckého dôverníka, ktorý je zástupcom zamestnancov v zmysle § 11a ods. 1 Zákonníka práce.⁸ Podľa § 142 ods. 4 Zákonníka práce vyplýva, že vážny prevádzkový dôvod, ktorý je vymedzený v samotnej dohode a ktorý má za následok nemožnosť zamestnávateľa pridelovať prácu, sa vzťahuje na konkrétneho zamestnanca. Z uvedeného vyplýva, že nie každý vážny prevádzkový dôvod musí mať automaticky za následok nemožnosť pridelovania práce konkrétnemu zamestnancovi. Príkladom môže byť personalista zamestnávateľa, ktorý je povinný vykonávať prácu v čase, kedy bude väčšina zamestnancov doma. Z uvedeného dôvodu odporúčame, aby súčasťou takejto dohody boli v prílohe zamestnanci, ktorých sa rozhodnutie zamestnávateľa priamo dotýka tak, aby nedošlo k akýmkoľvek pochybám v tom kontexte, že vymedzený vážny prevádzkový dôvod zamestnávateľa nemal vo vzťahu ku konkrétnemu zamestnancovi za následok nemožnosť pridelovania práce. Za problematické však možno považovať skutočnosť, že zástupcovia zamestnancov s uvedeným postupom zamestnávateľa nemusia súhlasiť, napríklad aj z ekonomických dôvodov⁹ a budú sa snažiť dotlačiť zamestnávateľa pre nich ekonomicky výhodnejším opatreniam.

Predmetná novela Zákonníka práce v § 250b ods. 6 ustanovila, že ak zamestnanec nemôže vykonávať prácu celkom alebo sčasti pre zastavenie alebo obmedzenie činnosti zamestnávateľa na základe rozhodnutia príslušného orgánu alebo pre zastavenie alebo obmedzenie činnosti zamestnávateľa ako dôsledku vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu, ide o prekážku v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume 80% jeho priemerného zárobku, najmenej však v sume minimálnej mzdy. Ustanovenie § 142 ods. 4 Zákonníka práce tým nie je dotknuté. Vo vzťahu predmetného § 250b ods. 6 Zákonníka práce k § 142 ods. 4 Zákonníka práce môže vzniknúť viacero výkladových problémov.

Prvým z nich je, na akých zamestnancov sa predmetný § 250b ods. 6 Zákonníka práce uplatní. Predmetné ustanovenie sa uplatní len na tých zamestnancov zamestnávateľa, ktorí nemôžu vykonávať prácu pre zastavenie alebo obmedzenie činnosti zamestnávateľa na základe rozhodnutia príslušného orgánu, ako aj na tých zamestnancov zamestnávateľa, ktorí nemôžu vykonávať prácu pre zastavenie alebo obmedzenie činnosti zamestnávateľa ako dôsledku vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu.

Otázkou je, či sa vôbec § 142 ods. 4 Zákonníka práce uplatní počas mimoriadnej situácie a ak áno, na akých zamestnancov zamestnávateľa bude možné predmetné ustanovenie uplatniť. Podľa nášho názoru bude možné § 142 ods. 4 Zákonníka práce uplatniť aj v čase mimoriadnej situácie (pretože § 250b ods. 6 Zákonníka práce priamo ustanovuje, že § 142 ods. 4 tým nie je dotknutý) na tých zamestnancov zamestnávateľa, na ktorých sa rozhodnutie príslušného orgánu týkajúce sa jeho zastavenia alebo obmedzenia činnosti nevzťahuje alebo takíto zamestnanci by mohli napriek vyhláseniu mimoriadnej situácie vykonávať prácu (t.j. činnosť zamestnávateľa nie je ani nepriamo dotknutá vyhlásením mimoriadnej situácie). Otázkou pri § 250b ods. 6 Zákonníka

7 Vzhľadom na kapacitný rozsah článku bližšie pozri § 250b ods. 5 Zákonníka práce.

8 Bližšie pozri § 233 a nasl. Zákonníka práce.

9 OLŠOVSKÁ, A., ŠVEC, M.: Zástupcovia zamestnancov a ich kompetencie v oblasti skončenia pracovného pomeru, zodpovednostných vzťahov a riadenie činnosti u zamestnávateľa. Praha: Leges, 2018, str. 54 a nasl., ISBN 978-80-7502-344-5.

práce zostáva výklad slovného spojenia: „ako dôsledok vyhlásenia mimoriadnej situácie...“. Z uvedeného dôvodu je podľa nášho názoru veľmi tenká hranica pri uplatnení § 142 ods. 4 Zákonníka práce a § 250b ods. 6 Zákonníka práce po vyhlásení mimoriadnej situácie.

Zaujímavý aplikačný problém môže v budúcnosti vzniknúť pri kumulácii § 142 ods. 2 a § 250b ods. 6 Zákonníka práce. Príkladom môže byť situácia, kedy vážny prevádzkový dôvod zamestnávateľa, pre ktorý aplikuje § 142 ods. 2 Zákonníka práce, bude súčasne po vyhlásení mimoriadnej situácie dôvodom pre zastavenie alebo obmedzenie činnosti zamestnávateľa. V tejto situácii vzniká otázka súvisiaca najmä s výškou náhrady mzdy zamestnancov. Sme toho názoru, že pokiaľ sa v aplikačnej praxi vyskytne situácia kumulácie obidvoch ustanovení z toho istého dôvodu, zamestnávateľ by mal po vyhlásení mimoriadnej situácie postupovať v zmysle § 250b ods. 6 Zákonníka práce. Pokiaľ však nastane situácia, kedy zamestnávateľ pred vyhlásením mimoriadnej situácie z konkrétneho vážneho prevádzkového dôvodu aplikuje § 142 ods. 2 Zákonníka práce a následne sa po vyhlásení mimoriadnej situácie vyskytne ďalší dôvod spĺňajúci podmienky uvedené v § 250b ods. 6 Zákonníka práce a vážny prevádzkový dôvod podľa § 142 ods. 2 Zákonníka práce stále trvá, domnievame sa, že zamestnávateľ by mohol postupovať podľa § 142 ods. 2 Zákonníka práce, pretože tento dôvod spôsobil ako prvý prekážku v práci na strane zamestnávateľa, ktorá aj po vyhlásení mimoriadnej situácie stále trvá.

8. Ďalšie aplikačné problémy

V súvislosti s dynamicky sa šíriacou nákazou koronavírusu je potrebné zamyslieť sa nad ďalšou aplikačnou praxou zo strany zamestnávateľov, ktorá sa vyvinula alebo sa môže vyvinúť v súvislosti s ich opatreniami. Medzi ďalšie aplikačné problémy v súčasnej situácii môžeme zaradiť meranie teploty zamestnancom zo strany zamestnávateľa, monitorovanie zamestnancov prostredníctvom sociálnych sietí za účelom kontroly, či v rozhodujúcom období neboli v zahraničí, vyžadovanie informácií ohľadom predchádzajúceho pobytu uchádzača o zamestnanie pred uzatvorením pracovného pomeru, prípadne diskriminácia uchádzačov o zamestnanie so štátnou príslušnosťou alebo bydliskom v štáte, ktorý v nedávnej minulosti bol najviac postihnutý koronavírusom.

Podľa § 147 ods. 1 Zákonníka práce je zamestnávateľ v rozsahu svojej pôsobnosti povinný sústavne zaisťovať bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri práci a na ten účel vykonávať potrebné opatrenia vrátane zabezpečovania prevencie, potrebných prostriedkov a vhodného systému na riadenie ochrany práce. Meranie teploty pred nástupom do práce by sa dalo v tomto smere chápať ako zabezpečovanie prevencie všetkých ostatných zamestnancov pred hrozbou šírenia koronavírusu v prevádzke zamestnávateľa. Zákon o BOZP následne bližšie špecifikuje všeobecné zásady prevencie, ktoré je povinný zamestnávateľ aplikovať v súlade s § 5 ods. 3 tohto zákona tak, aby sa splnil ich účel. Sme toho názoru, že zamestnávateľ môže zamestnancom merať teplotu, avšak len s ich dobrovoľným súhlasom. Podľa § 12 ods. 2 písm. l) zákona o BOZP má zamestnanec povinnosť podrobiť sa vyšetreniu, ktoré vykonáva zamestnávateľ alebo príslušný orgán štátnej správy, aby zistil, či zamestnanec nie je pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok. V predmetnom ustanovení jednoznačne absencuje povinnosť podrobenia sa vyšetreniu za účelom, či zamestnanec nemá napríklad prenosný vírus v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu. Podľa § 12 ods. 2 písm. i) zákona o BOZP má zamestnanec povinnosť podrobiť sa lekárske preventívnym prehliadkam vo vzťahu k práci, avšak podľa § 30e zákona č. 355/2007 Z. z. zákona o ochrane verejného zdravia v znení neskorších predpisov vo svojej podstate ide o lekárske prehliadky za účelom zistenia, či je zamestnanec vhodný z hľadiska svojho zdravotného stavu na výkon konkrétnej práce.

Monitorovanie zamestnancov prostredníctvom sociálnych sietí za účelom zistenia ich predchádzajúceho pobytu podľa nášho názoru bez ďalšieho predstavuje zásah do súkromia zamestnancov. Každý zásah do súkromia zamestnancov je však potrebné vyhodnotiť v súlade so zásadou legality, legitimacy a proporcionality, čo vo svojej podstate predstavuje výnimku podľa článku 7 Charty základných práv Európskej únie, ako aj článku 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.¹⁰ Bolo by skutočne zaujímavé, akým smerom by sa ubrala rozhodovacia prax súdnych autorít v prípade, keby v potenciálnom súdnom spore zamestnanec namietal porušenie ochrany súkromia z dôvodu lustrácie miesta pobytu zamestnanca zo strany

10 BARANCOVÁ, H.: Práva zamestnancov Európskej únie. Praha : Leges, 2016, str. 142, ISBN: 978-80-7502-117-5.

zamestnávateľa prostredníctvom sociálnych sietí alebo prostredníctvom GPS signálu za účelom prevencie pred hrozbou šírenia koronavírusom. V súčasnej dobe zamestnávateľia využívajú informácie zo sociálnych sietí aj v rámci predzmluvných vzťahov, pričom zistené informácie ohľadom uchádzačov o zamestnanie spracúvajú a na základe zistených informácií vyhodnocujú výberové konania. Na uvedenú problematiku nie je jednotný názorový prúd, pričom niektorí odborníci z oblasti pracovného práva považujú uvedenú činnosť zamestnávateľa v rozpore s § 41 Zákonníka práce a niektorí konanie zamestnávateľa ospravedlňujú z dôvodu, že ide o verejne dostupné informácie.¹¹ Opäť uvádzame zaujímavý príklad, ako by sa aplikačná prax najvyšších súdnych autorít s uvedeným diskriminačným sporom vysporiadala, ak by zamestnávateľ odmietol zamestnať uchádzača o zamestnanie, ktorý by bol štátnym príslušníkom krajiny, ktorá je v súčasnej dobe ochromená alebo paralyzovaná v dôsledku šírenia koronavírusu.

Záver

Na záver článku musíme vyzdvihnúť enormnú snahu zákonodarcu, ktorý urgentne zareagoval na vyššie popísané aplikačné problémy niektorých inštitútov Zákonníka práce a prijal vo veľmi krátkom čase predmetnú novelu Zákonníka práce, ktorá umožňuje zamestnávateľom flexibilne zareagovať na vzniknutú mimoriadnu situáciu v súvislosti s aktuálne sa šíriacim koronavírusom. Na základe vyššie uvedeného musíme konštatovať, že legislatívna úprava pred prijatím novely Zákonníka práce dostatočným spôsobom nedávala jednoznačné odpovede aplikačnej praxi, akým spôsobom je potrebné vyriešiť vzniknutú mimoriadnu situáciu. V súvislosti s prijatou novelou Zákonníka práce sme poukázali na niektoré výkladové problémy, ktoré môžu nastať pri jej realizácii v aplikačnej praxi. Súčasne uvádzame, že podľa nášho názoru je potrebné, aby po skončení aktuálnej hrozby nákazy koronavírusom pristúpil zákonodarca k novelizácii Zákonníka práce a v ustanovení § 250b Zákonníka práce osobitne upravil ustanovenia Zákonníka práce, ktorých účelom je ochrana osobitných kategórií zamestnancov, ako napríklad mladistvých zamestnancov, tehotné matky, dojčiacich zamestnancov a pod.

Akékoľvek legislatívne zmeny prijaté po ukončení pandémie spôsobenej koronavírusom by mali zohľadňovať aktuálne požiadavky aplikačnej praxe na elimináciu identifikovaných aplikačných problémov tak, aby prijaté legislatívne opatrenia boli výsledkom sociálneho dialógu sociálnych partnerov a zákonodarcu, nespôsobovali nerovnováhu vo vzájomných právach a povinnostiach medzi zamestnávateľmi a zamestnancami a pri mimoriadnych situáciách flexibilne odzrkadľovali vzájomné potreby zamestnávateľov a zamestnancov. ■

RESUMÉ

Koronavírus a jeho vplyv na pracovnoprávne vzťahy

Autor sa v predkladanom článku zaoberal problematikou riešenia súčasnej mimoriadnej situácie v súvislosti so šírením koronavírusu a jeho vplyvu na pracovnoprávne vzťahy. Poukazuje na vybrané možnosti riešenia mimoriadnej situácie pri uzatvorení prevádzky zamestnávateľa, resp. pracoviska zamestnanca s poukazom na jednotlivé aplikačné problémy. Sekundárnym účelom článku je myšlienka, ktorej obsahom je vyvolanie sociálneho dialógu sociálnych partnerov a zákonodarcu po skončení pandémie spôsobenej koronavírusom na odstránenie prípadných aplikačných problémov, ktoré sa vyskytli v súvislosti s aplikáciou niektorých ustanovení Zákonníka práce pri súčasnej mimoriadnej situácii.

SUMMARY

Coronavirus and Its Impact on Employment Relations

The author deals with the current emergency situation in connection with the spread of the coronavirus and its impact on employment relations. He focuses on selected options with respect

11 BARANCOVÁ, H: Nové technológie v pracovnoprávných vzťahoch. Praha : Leges, 2017, str. 92, ISBN 978-80-7502-253-0.

to handling this emergency in a situation when the employer's business premises or the employee's place of work are closed, that in the context of individual application problems. The secondary objective of the article is the idea of initiating social dialogue between social partners and the legislator once the coronavirus pandemic is over in order to overcome application problems (if any) that have arisen in connection with the application of certain provisions of the Labour Code in this emergency.

ZUSAMMENFASSUNG

Coronavirus und seine Auswirkungen auf arbeitsrechtliche Verhältnisse

Der Autor befasst sich im vorliegenden Artikel mit der Problematik um die Regelung des derzeitigen außerordentlichen Zustandes im Zusammenhang mit der Coronavirus-Ausbreitung und mit dessen Folgen für arbeitsrechtliche Verhältnisse. Er verweist auf ausgesuchte Möglichkeiten der Lösung des außerordentlichen Zustandes für den Fall der Schließung des Betriebs des Dienstgebers bzw. der Arbeitsstelle des Dienstnehmers mit dem Hinweis auf einzelne Anwendungsprobleme. Der sekundäre Zweck des Artikels ist die Idee, deren Inhalt das Hervorrufen von sozialem Dialog zwischen den Sozialpartnern und dem Gesetzgeber nach dem Ende der durch das Coronavirus verursachten Pandemie bildet, um eventuelle Anwendungsprobleme, die im Zusammenhang mit der Anwendung von einigen Bestimmungen des Arbeitsgesetzbuches während der derzeitigen außerordentlichen Lage aufgetreten sind, zu beseitigen.

Ochrana informácií z trestného konania a následky ich únikov

JUDr. Ján Neszméry

Trestné konanie spravidla vždy priťahovalo pozornosť verejnosti, ktorá má záujem na čo najväčšom množstve informácií týkajúcich sa určitej trestnej kauzy. Intenzívny dopyt po informáciách o priebehu vybraných trestných konaní často spôsobuje únik informácií od jednotlivých subjektov, pričom následná neprimeraná mediálna pozornosť môže mať za následok konflikt práv jednotlivca a verejnosti. Ochrana informácií pochádzajúcich z trestného konania by mala pritom byť jeho neodmysliteľnou súčasťou, spolu s dodržiavaním základných práv, akými sú na jednej strane právo na informácie a na strane druhej, právo na spravodlivý proces alebo princíp prezumpcie nevinu.

Úvod

Trestné konanie predstavuje proces, v ktorom je zakotvené množstvo ústavno-právnych zásad, zaisťujúcich uskutočňovanie riadneho a zákonného priebehu konania a dosiahnutie spravodlivosti. Jednotlivé aspekty trestného konania, spočívajúce v kriminalistických postupoch a procesných úkonoch, vyžadujú špecifický prístup subjektov participujúcich na trestnom konaní. V rámci samotného trestného konania dochádza pritom k objasňovaniu jednotlivých skutočností a k nadobúdaniu nových informácií týkajúcich sa trestného činu. Informácie získané v rámci trestného konania však z hľadiska ich citlivosti vo vzťahu k účelu trestného konania a jeho subjektom, vyžadujú osobitný prístup, najmä v kontexte ich možného prieniku na verejnosť.

V súčasnej dobe informačných technológií pritom zastávajú médiá výraznú rolu v spoločnosti, pretože informujú o jednotlivých trestných kauzách a ich priebehu. Vplyv médií na spoločnosť spočíva v možnostiach formovania a utvárania názorov verejnosti ako takej. Nespochybniteľnou skutočnosťou je určitá forma dohľadu médií nad priebehom trestného konania, čo nepochybne prispieva k prehlbovaniu dôvery k činnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Zároveň však v rámci ich vplyvu na spoločnosť môže mať nesprávne fungovanie médií negatívne dôsledky v súvislosti s dosiahnutím účelu trestného konania. Dnes je preto možné stretnúť sa so vzájomnými rozpormi medzi základnými právami jednotlivcov a dopytom verejnosti disponovať informáciami o trestnom konaní.

I. Sloboda prejavu a právo na informácie ako základné východiská

Sloboda prejavu a právo na informácie sú jednými zo základných práv zakotvených v medzinárodných zmluvách a v Ústave Slovenskej republiky, pričom ide o politické práva, ktorých výkon sa vzťahuje k záležitostiam verejného záujmu, tzv. veciam verejným. Sloboda prejavu predstavuje právo vyjadrovať svoje názory a hodnotenia slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným dostupným spôsobom.

1 PAGÁČ, M. 2015. *Právo na informácie z trestného konania*. In: Magister Officiorum [online]. Bratislava : UčPS. 5 ročník., 1. 2015. s. 20 – 29

Práve sloboda prejavu je neoddeliteľne spojená s právom na prístup ku informáciám, ako základným aspektom právneho štátu, nakoľko umožňuje občanom byť informovanými o verejných veciach, resp. veciach verejného záujmu. Je priamo zakotvené v článku 26. Ústavy Slovenskej republiky, pričom možno konštatovať, že predmetný článok určuje orgánom verejnej moci povinnosť poskytovať informácie o svojej činnosti primeraným spôsobom.¹

Osobitne je právo na informácie upravené v zákone č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý určuje spôsob poskytovania jednotlivých informácií zo strany orgánov verejnej moci. Štát pritom zaručuje nielen právo byť informovaný, ale aj právo informácie vyhľadávať a šíriť. Žurnalistické a mediálne prostriedky zastávajú vo verejných veciach významnú úlohu, pričom však nemožno prekračovať určité hranice zasahujúce do osobnostných práv jednotlivcov, ako aj do ochrany informácií z trestných konaní.

Bez pochybností pritom možno konštatovať, že informácie z trestných konaní, svojou povahou a zameraním, patria zo strany širokej verejnosti medzi najviac vyhľadávané. Forma trestného konania z hľadiska osobitných procesných, resp. kriminalistických postupov však nie je v úplnom súlade s intenzívnym záujmom verejnosti. So zvýšeným záujmom verejnosti o špecifické trestné konanie často dochádza ku konfliktu subjektívnych práv jednotlivca a verejnosti. Na účely zachovania rovnosti práva a spravodlivosti je pritom nevyhnutné jednotlivé práva regulovať. Sloboda prejavu a právo na informácie ako základné politické práva, majú svoje hranice tam, kde narážajú na práva iných, pričom ich výkon nevyhnutne podlieha povinnostiam uložených vnútroštátnym poriadkom a z neho vyplývajúcej zodpovednosti.

Možnosť obmedzenia práva na informácie pritom vychádza aj zo samotného článku 10. ods. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach „Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré stanovuje zákon, a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v zaujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, na predchádzanie nepokojom alebo zločinnosti, ochranu zdravia alebo morálky, ochranu povesti alebo práv iných, zabránenia úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a neustrannosti súdnej moci.

II. Právna úprava prístupu k informáciám a jej medze

Oprávnenosť prístupu k informáciám z trestných konaní vychádza predovšetkým z práva na rozširovanie a prijímanie informácií, ktoré je zaručené článkom 17 Listiny základných práv a slobôd, ako aj z ďalších medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.² V kontexte s uvedeným vyplývajú štátnym orgánom povinnosti primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v súlade s osobitnými predpismi.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám č. 211/2000 z. z., uvádzaný tiež ako zákon o slobode informácií, vytvára primárny nástroj, prostredníctvom ktorého dochádza najmä zo strany médií a iných subjektov k informovaniu širokej verejnosti o činnosti štátnych orgánov, resp. o procesnom postupe orgánov činných v trestnom konaní. Jednotlivé ustanovenia zákona upravujú podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám.³ Zákon pritom osobitne vymedzuje okruh tzv. povinných osôb, ktorým pripadá povinnosť sprístupňovať informácie, pričom primárne ide o štátne orgány, t. j. aj orgány činné v trestnom konaní.⁴ Na druhej strane zákon o slobode informácií fakticky neobmedzuje rozsah subjektov, ktoré môžu žiadať o sprístupnenie jednotlivých informácií. Vyplývajú z § 3 ods. 1, má právo na prístup k informáciám, ktorými disponujú povinné osoby, prakticky každý, čo znamená, že toto právo majú všetky fyzické a právnické osoby bez ohľadu na štátnu príslušnosť, bydlisko, zamestnanie alebo procesné postavenie.

JUDr. Ján Neszméry je absolventom právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (2016).

V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient, pričom svoju práx zameriava na oblasť trestného práva.

2 najmä z čl. 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach alebo z čl. 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

3 § 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám

4 Okrem štátnych orgánov sú povinnými osobami aj obce, vyššie územné celky, vybrané právnické a fyzické osoby a pod.

Ústrednými sú však, v rámci zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ustanovenia o rozsahu informačnej povinnosti povinných osôb. Zákon pritom taxatívne vymedzuje, aké informácie sú jednotlivé orgány povinné zverejniť.⁵ V zmysle výkladu vybraných ustanovení zákona má pritom väčšina povinných osôb uloženú informačnú povinnosť v plnom rozsahu, čo znamená, že z hľadiska okruhu dostupných informácií, pôjde o všetky informácie, ktorými jednotlivé povinné osoby disponujú.

Z hľadiska rozsahu informačnej povinnosti je však vyňatý okruh informácií chránených v zmysle § 8 až § 11 zákona o slobodnom prístupe k informáciám.⁶ Ide pritom o jednotlivé možnosti obmedzenia práva na prístup k informáciám. Predmetné ustanovenia zákona o slobode informácií vymedzujú kategórie informácií, ktorých zverejnenie je zo zákona neprípustné. Sú nimi nielen informácie tvoriace utajovanú skutočnosť, bankové alebo daňové tajomstvo, ale aj informácie týkajúce sa osobnosti a súkromia fyzickej osoby, jej podobizne a obrazové snímky, zvukové záznamy a pod.

Vychádzajúc z § 8 zákona o slobode informácií „ak požadovaná informácia tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona alebo je predmetom bankového tajomstva alebo daňového tajomstva podľa osobitného zákona, ku ktorým žiadateľ nemá oprávnený prístup, povinná osoba ju nesprístupní s uvedením odkazu na príslušný právny predpis.“

II.a Utajovaná skutočnosť

Otázne je, čo tvorí utajovanú skutočnosť? V zmysle zákona o ochrane utajovaných skutočností ako osobitného právneho predpisu je „utajovanou skutočnosťou informácia alebo vec určená pôvodcom utajovanej skutočnosti, ktorú vzhľadom na záujem Slovenskej republiky treba chrániť pred vyzradením, zneužitím, poškodením, neoprávneným rozmnožením, zničením, stratou alebo odcudzením (ďalej len „neoprávnená manipulácia“) a ktorá môže vzniknúť len v oblastiach, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky svojim nariadením,“⁷

Vychádzajúc z uvedenej definície utajovanej skutočnosti, aby mohla byť určitá informácia označovaná ako utajovaná, musí dôjsť k splneniu dvoch kumulatívnych podmienok – (i) jednak musí existovať odôvodnená potreba chrániť informáciu v záujme Slovenskej republiky (tzv. materiálna podmienka) a zároveň (ii) informácia musí spadať do oblasti utajovaných skutočností určených osobitným nariadením vlády Slovenskej republiky (tzv. formálna podmienka).

Ad (i) Pre možnosť označenia informácie za utajovanú musí byť daná faktická potreba chrániť ju v záujme Slovenskej republiky. Utajované skutočnosti sa, s prihliadnutím na potrebu ich ochrany, označujú stupňami utajenia prísne tajné, tajné, dôverné alebo vyhradené.⁸ Takto označované sú pritom aj niektoré špecifické úkony orgánov činných v trestnom konaní.

Ad (ii) V prípade formálnej podmienky, jednotlivé oblasti informácií spadajúce do utajovaných skutočností určuje osobitné nariadenie vlády č. 216/2004 Z. z., ktoré pritom vymedzuje možné oblasti vzniku utajovanej skutočnosti, pričom nevynecháva ani trestné konanie. V tomto kontexte utajovaná skutočnosť môže vzniknúť aj v oblasti:

- j) používania informačno-technických prostriedkov a informačno-operatívnych prostriedkov a prostriedkov operatívno-pátracej činnosti;
- r) rozhodnutí, návrhov, žiadostí a informácií súvisiacich s úkonmi v trestnom konaní, ktoré by mohli ohroziť životy alebo bezpečnosť jednotlivých fyzických osôb alebo by mohli viesť k mareniu trestného konania.“⁹

II.b Osobitné možnosti obmedzenia prístupu k informáciám z trestného konania

Okrem vymedzených informácií sú obmedzované aj informácie priamo vzťahujúce sa k trestným konaniam. Z hľadiska informácií o trestnom konaní je pritom kľúčovým § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií.

V zmysle uvedeného ustanovenia povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánu činného v trestnom konaní okrem informácie, ktorá sa sprístupňuje podľa osobitného predpisu, rozhodnutia policajta v prípravnom konaní podľa druhej časti druhej hlavy piateho dielu Trestného poriadku a informácie o vznesení obvinenia vrátane opisu skutku,

5 Pozri § 5 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám

6 K uvedenému rozsahu informačnej povinnosti zaujal stanovisko aj Najvyšší súd vo svojom Rozsudku zo dňa 16. decembra 2004 sp. zn. 4 sž 4/2004: „Štátne orgány a obce majú informačnú povinnosť o všetkých informáciách, ktoré majú k dispozícii, pokiaľ nejde o informácie podľa § 8 až 11.“

7 § 2 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností

8 Pozri aj § 3 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností

9 § 1 písm. j) písm. r) nariadenia vlády č. 216/2004 Z. z. ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností

- 10 PAGÁČ, M. 2015. *Právo na informácie z trestného konania*. In: *Magister Officiorum* [online]. Bratislava: UčPS. 5 ročník., 1. 2015. s. 20 – 29
- 11 WILFLING, P. *Zákon o slobodnom prístupe k informáciám, Komentár, Problémy z praxe, Rozhodnutia súdov*. Pezinok: Via Iuris. 2012. s. 50
- 12 Okrem iného § 55m ods. 1, zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, ustanovuje povinnosť prokuratúry zverejňovať právoplatné uznesenia prokurátora, ktorými sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe, a to do 15 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti takéhoto uznesenia.

- 13 § 6 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov

ak ich sprístupnenie nezakazuje zákon alebo, ak ich sprístupnenie neohrozuje práva a právom chránené záujmy.

Účelom uvedenej právnej úpravy je priame obmedzenie sprístupnenia informácií týkajúcich sa rozhodovacej činnosti súdov, medzinárodných súdnych orgánov ako aj polície a prokuratúry, s cieľom prevencie trestného konania. Predmetná právna úprava tak tvorí prostriedok ochrany pred neprimeranými zásahmi do vlastnej rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní. Ide o určitú zákonnú limitáciu možných zásahov do výkonu menovaných orgánov, ktorej úmyslom je zabezpečenie nezávislosti a objektivity následných meritórnych rozhodnutí v trestných veciach.¹⁰

V praxi sa zákonné obmedzenie práva na informácie priamo týka informácií o činnosti, rozhodnutiach a úkonoch policajtov a prokurátorov v rámci štádia pred začatím trestného stíhania a prípravného konania. Tie následne vytvárajú dôkazný základ pre meritórne rozhodnutie vo veci. Na druhej strane je orgánom činným v trestnom konaní daná povinnosť sprístupňovať informácie o svojich rozhodnutiach. Ide o vyjadrenie tzv. princípu prevažujúceho verejného záujmu na informovanie verejnosti o činnosti orgánov činných v trestnom konaní.¹¹

Obmedzenie prístupu k informáciám o rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní sa netýka taktiež informácií, ktoré sa sprístupňujú podľa osobitných predpisov. Zákon pritom priamo odkazuje na § 55m ods. 5 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, v zmysle ktorého, „prokuratúry sprístupňujú verejnosti na základe žiadosti, všetky právoplatné uznesenia prokurátora, vrátane uznesení, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej a obžalobný návrh.“ Musia však zo svojich rozhodnutí odstrániť informácie, ktorých sa dotýkajú paragrafy 8 až 11 zákona o prístupe k informáciám.¹² V tomto smere je potrebné upozorniť na možnosť prokuratúry odmietnuť zverejnenie uvedených informácií. Vychádzajúc z § 55m ods. 6 zákona o prokuratúre, prokuratúra môže zo závažných dôvodov odmietnuť zverejnenie rozhodnutia alebo sprístupnenie informácie, ak by zverejnenie rozhodnutia alebo sprístupnenie informácie mohlo zmaříť alebo podstatne sťažiť dosiahnutie účelu trestného stíhania alebo porušíť práva a právom chránené záujmy.

III. Trestnoprávne vymedzenie práva verejnosti na informácie

V rámci trestného konania, ako spravidla veľmi negatívneho zásahu do práv a slobôd dotknutých osôb, je nevyhnutné s opatrnosťou a za podmienok zachovania zákonnosti zvažovať aj poskytovanie informácií z trestných konaní, s rešpektovaním skutočnosti, že nie každá informácia môže a má byť verejnosti dostupná.

Trestný poriadok ako základný právny predpis upravujúci trestné konanie vymedzuje okrem iného aj náležitosti poskytovania informácií o trestnom konaní. Poskytovanie informácií o trestnom konaní striktnie upravuje Trestný poriadok v § 6, v zmysle ktorého „Orgány činné v trestnom konaní a súd informujú verejnosť o trestnom konaní podľa tohto zákona poskytnutím informácií oznamovacím prostriedkom. Pri tomto informovaní však musia dbať na ochranu utajovanej skutočnosti, obchodného tajomstva, bankového tajomstva, daňového tajomstva, poštového tajomstva alebo telekomunikačného tajomstva.“

Uvedené ustanovenie zahŕňa garantované právo na informácie, pričom určuje povinnosť orgánom činným v trestnom konaní poskytovať informácie o svojej činnosti. De lege však orgány činné v trestnom konaní musia postupovať takým spôsobom, aby nedošlo k ohrozeniu informácií, ktoré podliehajú osobitnej ochrane.

Orgány činné v trestnom konaní a súd sú pritom v rámci poskytovania informácií oprávnení utajiť skutočnosti, ktoré by mohli zmaříť alebo sťažiť objasnenie a vyšetrovanie vecí. Osobitne musia dbať na zásadu prezumpcie nevinoty, ktorá najmä v súvislosti s poskytovaním a zverejňovaním informácií často nie je rešpektovaná.¹³ Princíp prezumpcie nevinoty pritom predstavuje jednu zo základných zásad trestného konania, v zmysle ktorej je vyjadrená vyvrátená právna domnienka o nevine osoby, proti ktorej je vedené trestné konanie a jedine právoplatný odsudzujúci rozsudok vyvracia predpoklad o jej nevine. Aj napriek tejto zásade však verejnosť často všeobecne nerozlišuje medzi podozrivým, obvineným, obžalovaným a odsúdeným a vníma

ich už od počiatku trestného konania ako páchatela trestného činu. Dôvodom môže byť práve činnosť médií a nesprávna forma a rozsah poskytovania informácií.

Ustanovenie § 6 Trestného poriadku spolu s § 11 ods. 1 psím. d) zákona o slobode informácií predstavujú základné inštitúty obmedzenia práva na informácie z trestného konania. Ich primárnym účelom je ochrana pred neprimeraným zasahovaním do vlastnej rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní. Uvedené ustanovenia vytvárajú zákonnú prekážku informovania osôb, ktorým to zákon neumožňuje.

Predmetná úprava, vzhľadom na charakter trestného konania a zásadu prezumpcie nevinny, neumožňuje orgánom činným v trestnom konaní poskytovať informácie alebo odpisy rozhodnutí z prípravného konania iným ako zákonom určeným osobám, resp. tieto rozhodnutia zverejňovať. Na takýto postup neoprávňuje orgány činné v trestnom konaní ani žiaden iný právny predpis, a nemožno sa pritom odvolávať na uplatnenie práva verejnosti poznať podrobné dôvody rozhodnutia.¹⁴

Možno pritom konštatovať, že nesprístupnenie informácií o prebiehajúcich trestných konaniach pred vydaním meritórneho rozhodnutia je prinajmenšom v záujme zachovania nezávislosti a nestrannosti súdneho konania ako aj v záujme nerušenej činnosti polície a prokuratúry. Dochádza tak fakticky k vylúčeniu verejnej diskusie o prejedávanej veci, ktorou by konajúci sudcovia a orgány činné v trestnom konaní mohli byť ovplyvnení. Toto obmedzenie treba považovať za primerané, keďže informáciu o výsledku rozhodovacej činnosti je orgán činný v trestnom konaní, resp. súd následne povinný sprístupniť, čím zároveň dochádza k zabezpečeniu verejnej kontroly výkonu súdnej moci.

Vo vzťahu k možnostiam obmedzenia základného práva na prístup k informáciám však nie sú relevantné len menované ustanovenia zákona o slobode informácií, ale aj ustanovenia iných osobitných právnych predpisov chrániace práva a slobody iných, bezpečnosť štátu, verejný poriadok, zdravie a mravnosť.

IV. Úniky informácií z trestných spisov

Súčasný trend intenzívnej mediálnej pozornosti zameranej na vybrané trestné konania sa prejavuje čoraz väčším záujmom médií na získaní informácií pochádzajúcich z trestných spisov. Účelom môže byť či už čo najrýchlejšie informovanie verejnosti alebo vytváranie senzácií, znamenajúcich väčšiu čítanosť a tým aj vyšší hospodársky prínos médií. Orgány činné v trestnom konaní čoraz častejšie narážajú na žiadosti tzv. oprávnených osôb o poskytnutie celých trestných spisov, pričom priamoúmerne s tým dochádza k zneužívaniu práva na prístup k informáciám z trestných konaní.¹⁵ Pod únikmi informácií je pritom potrebné chápať predovšetkým úniky konkrétnych informácií z prebiehajúcich trestných konaní do masmédií, resp. na verejnosť. K únikom informácií dochádza najčastejšie počas štádia prípravného konania, ktoré je neverejné a dostupnosť informácií je značne obmedzená.

Aj napriek tomu že úniky informácií z trestných spisov predstavujú závažný trestnoprávny problém, nemožno ich považovať za novodobý fenomén. V trestnoprávnej praxi dlhodobo a pravidelne dochádza k zverejňovaniu, resp. únikom informácií z trestných konaní v priamom rozpore nielen s dotknutými ustanoveniami Trestného poriadku, ale aj právami jednotlivcov.

Osobitné subjekty disponujúce informáciami z trestného spisu priamo alebo nepriamo informujú širokú verejnosť prostredníctvom mediálnych prostriedkov o obvinených osobách spolu s uvedením ich celých mien, s informáciami o procesnom postupe, o úkonoch trestného konania s uvedením ich výsledkov, o podaných opravných prostriedkoch a mnohých ďalších aspektoch trestného konania. Tie by mali byť spravidla čo najviac chránené. Únik informácií z trestných konaní pritom spôsobuje problémy tak orgánom činným v trestnom konaní ako aj obvineným, ktorí sú následne podrobovaní určitému druhu verejnej kompromitácie.

Akým spôsobom teda môže dôjsť k úniku informácií? Už z formy vedenia trestného konania jednoznačne vyplýva, že k informáciám súvisiacim s trestným konaním má prístup len obmedzený okruh osôb. Sú to jednak jednotlivé subjekty trestného konania ako aj úradné osoby od zapisovateľov až po administratívnych zamestnancov súdov a štátnych orgánov, ktorí s trestným

14 Pozri aj Rozsudok Najvyššieho súdu SR 10Sž/3/2016 z 29. 11. 2016

15 PAGÁČ, M. 2015. *Právo na informácie z trestného konania*. In: Magister Officiorum [online]. Bratislava: UčPS. 5 ročník., 1. 2015. s. 20 – 29

spisom prichádzajú do styku. Primárne a v najväčšej miere však disponujú s trestným spisom najmä orgány činné v trestnom konaní, advokáti, obvinený a poškodený.

IV.a Úniky informácií od orgánov činných v trestnom konaní

Na úvod treba uviesť, že samotné orgány činné v trestnom konaní vo väčšine prípadov nemajú záujem o medializáciu trestných konaní, avšak charakter trestnej činnosti alebo jednotliví účastníci konania medializáciu spôsobia. Prílišná medializácia vytvára na OČTK určitý druh tlaku, pod ktorým musia následne pracovať. Zachovanie určitej miery utajenia informácií o trestnom konaní je preto v záujme práce polície a prokuratúry. Akékoľvek informácie o spáchanej trestnej činnosti alebo o osobách vystupujúcich v jednotlivých kauzách sú tak automaticky intenzívne vyhľadávané. S tým priamo súvisia možné spôsoby únikov informácií, ku ktorým dochádza najmä v prípravnom konaní.

K jednému z možných spôsobov úniku informácií dochádza spravidla pri zverejňovaní informácií v rozpore s Trestným poriadkom. Ide predovšetkým o situácie, kedy orgány činné v trestnom konaní v súlade s § 6 Trestného poriadku oprávnene informujú o prebiehajúcom trestnom konaní, avšak neodborne uvedú informácie, ktorých obsah môže ovplyvniť samotný priebeh trestného konania. Takýmito informáciami sú napr. spôsoby a priebeh vykonávania úkonov, obsah výpovedí jednotlivých svedkov alebo informácie o zaistených dôkazoch. OČTK by mali vždy zachovávať opatrnosť pri poskytovaní jednotlivých informácií týkajúcich sa procesného postupu polície alebo jednotlivých kriminologických metódach práce. Takéto úniky môžu výrazne zasiahnuť do vyšetrovania a jeho priameho priebehu.

Vo vzťahu k uvedenému sa javí veľmi zaujímavým rozsudok Najvyššieho súdu SR 4Sžo/257/2015: „**Výsledky operatívno-pátracej činnosti môžu obsahovať informácie o formách práce kriminálnej polície a o vyšetrovaní a ich zverejnenie by mohlo mať vplyv na činnosť polície. Z uvedených dôvodov senát odvolacieho súdu v prejednávacom prípade videl legitímne záujem na odopretie poskytnutia informácií. Nie je vhodné, aby boli zverejnené informácie o činnosti orgánov činných v trestnom konaní, či iných pracovníkoch Policajného zboru SR, a to aj v tých prípadoch, ak nebolo začaté trestné konanie, ak by tým boli ohrozené práva tretích osôb alebo schopnosť orgánov činných v trestnom konaní predchádzať trestnej činnosti, vyhľadávať alebo odhaľovať trestnú činnosť, stíhať trestné činy alebo zabezpečiť bezpečnosť Slovenskej republiky. Utajovanosť operatívno-pátracej činnosti má slúžiť aj na zamedzenie úniku informácií z Policajného zboru Slovenskej republiky.**“

Orgány činné v trestnom konaní sa v rámci informovania verejnosti musia vyhýbať konaniu, ktoré by následne mohlo sťažiť ich činnosť. Typickým príkladom je poskytovanie informácií o vyšetrovacích postupoch polície za účelom upútania verejnosti tým, že orgány činné v trestnom konaní uvedú pre verejnosť viac či menej zaujímavé informácie, napríklad o priebehu trestného činu, o výsledkoch vyšetrovania pred začatím trestného stíhania, počte vypočutých svedkov alebo celkovom množstve dôkazov. V takýchto prípadoch je verejnosť informovaná často nadmieru detailne o trestnej veci a osobe obvineného, prípadne o obsahu jeho výpovedí. Je pritom potrebné poukázať na skutočnosť, že orgány činné v trestnom konaní pri poskytovaní informácií musia vychádzať z obsahu uznesení vydaných v trestnom konaní (napr. uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí do väzby a pod.) teda musia vychádzať zo skutočného (procesného) stavu veci. Informácie, ktoré nemajú oporu v jednotlivých uzneseniach by nemali tvoriť obsah, ktorý by mal byť verejnosti prístupný.

Médiá a následne aj široká verejnosť však často pozná detailný priebeh jednotlivých úkonov vyšetrovania spolu s ich výsledkami. Ide o informácie, ktoré tvoria citlivý obsah a môžu mať priamy vplyv na meritórne rozhodnutie vo veci, pričom vychádzajú z procesných práv účastníkov konania disponovať takýmito informáciami by mal len úzky okruh subjektov. Trúfalo však možno konštatovať, že vo veľkom množstve prípadov jedinou možnosťou úniku informácií je práve prostredie jednotlivých zložiek OČTK. Nepochybne, okrem samotných orgánov činných v trestnom konaní prichádza do styku s informáciami z trestného konania množstvo ďalších osôb, akými sú napr. úradníci, pomocní pracovníci, znalci a pod.

V rámci problematiky únikov informácií zo strany orgánov činných v trestnom konaní je možné poukázať na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade *Damman proti Švajčiarsku*.¹⁶ Európsky súd konštatoval povinnosť jednotlivých členských štátov zorganizovať výkon svojich

16 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva: *Damman proti Švajčiarsku*, zo dňa 25. apríl 2006

orgánov a činnosť štátnych úradníkov tak, aby nedochádzalo k úniku žiadnej informácie obsahujúcej údaje, ktoré možno považovať za dôverné.¹⁷

Povinnosť mlčanlivosti orgánov činných v trestnom konaní, ktorá je všeobecne upravená v príslušných statusových zákonoch (napr. v zákone o Policajnom zbore alebo v zákone o prokurátoroch) je príliš všeobecnou a jej prípadné porušenie má za následok len disciplinárne sankcie. Disciplinárne tresty sa však nejavia ako dostatočný prostriedok na zamedzenie úniku informácií.

IV.b Úniky informácií od advokátov a obvinených

Stáva sa takmer pravidlom, že v prípade úniku informácií z trestných spisov platí určitá nesprávna domnienka označujúca advokáta, resp. obhajcu obvineného ako vinníka únikov. Príslušné subjekty označujúce advokátov ako hlavný zdroj únikov vychádzajú predovšetkým z nelogickej predstavy, že obhajca obvineného má prakticky kedykoľvek prístup k vyšetrovaciemu spisu a disponuje všetkými informáciami, ktoré sa v ňom nachádzajú.

Z hľadiska možnosti únikov informácií zo strany advokátov však nemožno opomenúť skutočnosť, že advokát je pri výkone advokácie, resp. obhajoby v trestnom konaní, viazaný povinnosťou mlčanlivosti. Podľa § 23 zákona o advokácii, advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie. Podobné znenie obsahuje aj § 9 Advokátskeho poriadku. Tieto ustanovenia sú určujúce pri vymedzení vecného rozsahu povinnosti mlčanlivosti. Výslovne pozbaví advokáta povinnosti zachovávať mlčanlivosť môže pritom klient, ktorého záujmy advokát obhajuje. V prípade porušenia tejto povinnosti hrozí advokátovi okrem straty klienta aj disciplinárny postih zo strany Slovenskej advokátskej komory. Advokát, ktorý je pri výkone obhajoby striktné viazaný pokynmi klienta, by mal s klientom konzultovať možnosti poskytovania informácií do médií a nikdy tak nerobiť na vlastný podnet. Advokát svojím konaním môže spôsobiť reálnu ujmu klientovi, ktorý nemá záujem o akúkoľvek mediálnu prezentáciu, pričom zároveň môže pri nevyberavej komunikácii zmaříť následnú taktiku obhajoby.

Advokát zároveň nesmie konať spôsobom, ktorým by ohrozil vyšetrovanie a riadny výkon spravodlivosti. Advokát je do určitej miery hovorcóm obvineného a má právo robiť vyhlásenia a apelovať na verejnú mienku v záujme ochrany klienta. V žiadnom prípade by však nemal mariť vyšetrovanie, publikovať autentické materiály, či dokumenty pochádzajúce z trestného spisu.

K vážnym únikom informácií dochádza často pred samotným začatím trestného stíhania, t. j. v období, kedy nie sú jednotlivým osobám vznesené obvinenia alebo voči nim vykonávané procesné úkony. V takýchto prípadoch je únik informácií zo strany obhajcov vylúčený, nakoľko k nim obhajca v danom štádiu trestného konania nemôže mať prístup.

Naopak, po vznesení obvinenia klientovi je advokát už viazaný mlčanlivosťou, pričom v majoritnej väčšine prípadov samotný klient nemá záujem na zverejňovaní akýchkoľvek informácií z trestného konania z viacerých dôvodov. Predovšetkým, únik informácií z trestných konaní nie je takmer nikdy v prospech samotného obvineného. Ak je osoba už v procesnom postavení obvineného, sama disponuje možnosťou nahliadnúť do celého obsahu spisu, s výnimkou utajovaných príloh. Obvinený tak spravidla nemá záujem o akúkoľvek únik informácií do médií. Práve medializácia často sťažuje jeho postavenie v konaní, pričom dochádza k porušovaniu niektorých právnych princípov. Únik informácií zasahuje do osobného života obvineného, jeho rodinných pomerov, zamestnania ako aj vnímania jeho osoby spoločnosťou.

Možno tak konštatovať, že vo väčšine prípadov má práve obhajoba najväčší záujem na utajení trestného konania. Zriedkakedy sa možno stretnúť so záujmom obhajoby na úniku informácií, avšak k takýmto únikom zo strany obhajcov môže dôjsť v prípadoch, kedy obhajoba chce ozrejmiť určitý nesúlad medzi zisteným skutkovým stavom a stavom prezentovaným médiami, aby tak došlo k zmene pohľadu na osobu obvineného.

Okrem orgánov činných v trestnom konaní, obhajcov a obvineného v trestnom konaní vystupuje rad ďalších subjektov, ktorí majú prístup k osobitným informáciám. Ide o samotných poškodených a ich dôverníkov, ktorí majú právo sa oboznamovať s obsahom spisu. Tieto osoby môžu poskytovať informácie ďalším osobám, avšak fakticky nie z dôvodu marenia vyšetrovania, ale naopak, z dôvodu vyvinutia tlaku verejnosti na orgány činné v trestnom konaní alebo na súdy, s cieľom odsúdiť páchatela. K vyvinutiu intenzívneho tlaku môžu byť využité práve médiá. V daných prípadoch však jednoznačne dochádza k priamej kolízii s princípom prezumpcie nevinu

17 Podkladom rozhodnutia bolo odsúdenie pracovníčky prokuratúry za poskytnutie informácie novinárovi o predchádzajúcej trestnej činnosti zadržaných podozrivých osôb.

a základným právom obvineného, aby o jeho vine a treste bolo rozhodnuté v spravodlivom procese vedenom neustrannými súdmi.

V. Medializácia trestných konaní a právo na spravodlivý proces

V problematike únikov informácií z trestných spisov odborná a laická verejnosť nemá jednotný postoj. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že právnici pohybujúci sa v oblasti trestného práva, či už v postavení advokátov, sudcov alebo prokurátorov, pristupujú k problematike únikov informácií ako ku negatívnemu javu. Predčasná alebo nadmerná medializácia akéhokoľvek prípadu pritom neprispieva k rýchlejšiemu dosiahnutiu účelu trestného konania. Aj keď médiá predstavujú funkciu tzv. strážneho psa demokracie, úniky informácií z trestných spisov a ich následné publikovanie nemožno považovať za spoločensky prospešné.

Médiá sú vo všeobecnosti v otázkach informovania verejnosti o trestných konaniach hodnotené pozitívne, najmä ak ide o informovanie vo výrazne sledovaných prípadoch. Otázne však je, či je možné médiá hodnotiť pozitívne aj v prípadoch, v ktorých priamo spôsobujú marenie trestného konania, a to napríklad rozširovaním informácií o podozrivom, ktorý sa nachádza mimo územia Slovenskej republiky alebo zverejňovaním hoci aj čiastočného obsahu jednotlivých svedeckých výpovedí. V takýchto prípadoch môže osoba, ktorá následne v konaní vystupuje ako obvinený disponovať so špecifickými informáciami v predstihu. Rovnako tak médiá uverejňujú úvahy o potencionálne podozrivých osobách, čo často hraničí s porušovaním osobnostných práv jednotlivcov.

Na druhej strane, úniky informácií z trestných spisov a ich medializácia je vo väčšine prípadov v neprospech obvineného. Pri sledovaní činnosti médií, možno často pozorovať určitú formu vedenia mediálnej kampane proti obvinenému. Zámerom môže byť túžba po vyvolaní senzácie alebo zlepšovanie hospodárskych výsledkov prívalom nových čitateľov. Takáto činnosť môže mať následne priamy dopad na verejnú mienku, ktorá bude požadovať odsúdenie obvineného.¹⁸

Medzi prudko medializované kauzy, v ktorých pravidelne dochádza k únikom informácií možno radiť predovšetkým tie, v ktorých vystupujú verejne známe osoby. V takýchto prípadoch je na mieste otázka, či k jednotlivým únikom nedochádza cielene, pričom v určitých prípadoch zverejnenie jednotlivých informácií v médiách predstavovalo následné vykonanie razantnejších procesných úkonov voči konkrétnym osobám. Prameňom nadmernej medializácie je často nevyberavý a laxný spôsob komunikácie orgánov činných v trestnom konaní s médiami, prípadne nevykonanie potrebných opatrení zabraňujúcich únikom zo spisu.

V prípadoch masívne sledovaných káz je často otáznou alternatívou porušenia aspektov práva na spravodlivý proces a princípu prezumpcie nevinoty ako základných trestnoprávných zásad. Povinnosť dodržiavania prezumpcie nevinoty obvineného sa nevzťahuje len na OČTK a súdy, ale aj na ďalšie orgány verejnej moci. Aj keď štát fakticky nemôže zodpovedať za výroky a konanie jednotlivých súkromných osôb (štátnych zamestnancov), možno orgánom činným v trestnom konaní vyčítať excesívny spôsob vyjadrovania sa, ktorý umocňuje domnelú vinu obvineného.

Úniky informácií a z nich vyplývajúca nadmerná medializácia porušujúca princíp prezumpcie nevinoty a práva na spravodlivý proces môže dokonca zakladať zodpovednosť štátu. Najmä v prípade, ak informácie publikované médiami evidentne pochádzajú z vyšetrovacieho spisu alebo z policajných zdrojov (napr. úniky zápisníc z vyšetrovacích úkonov, informácií zo znaleckých posudkov, úniky fotografií z miesta činu a pod.) a štátne orgány neprijali potrebné opatrenia, aby tomu zabránili.¹⁹ V prípadoch, v ktorých je obvinený, resp. obžalovaný následne oslobodený, má medializácia negatívny dopad na jeho ďalší život. Jednotlivé subjekty, medzi ktoré patria aj médiá, však musia byť zodpovedné za svoje konanie, aby nedochádzalo k ohrozovaniu práv jednotlivca. Pri medializácii trestných konaní pritom dochádza často k vzájomnému sporu medzi právom na slobodu prejavu a právom na spravodlivý proces.

Otázkou zodpovednosti za konanie médií v rámci informovania o trestnom konaní sa zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva v prípade *Coelho proti Portugalsku*.²⁰ V uvedenom konaní ESĽP konštatoval, že každý má právo na spravodlivý proces, ako ho zaručuje článok 6. ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv. Okrem iného ESĽP konštatoval, že povaha

18 HERCZEG, J. 2017. *Média a trestní řízení*. Praha : Leges. 2017. s. 173

19 REPÍK, B. 2005. *K podávání informací o podezřelých osobách orgány činnými v trestním řízení*. In: Bulletin advokacie. 2005. č. 2. s. 12 – 15.

20 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva: *Coelho vs. Portugalsko*, zo dňa 22. marca 2016

spravodajstva je jednoznačne záležitosťou verejného záujmu a novinárom vyplývajú povinnosti a najmä zodpovednosť za zverejňovanie informácií.²¹

Podrobne sa EŠLP zaoberal otázkou rozporu práva na spravodlivý proces a práva na slobodu prejavu, v prípade *Bédat vs Švajčiarsko*. V uvedenom prípade novinár Arnaud Bédat publikoval článok o mediálne sledovanej kauze autonehody, v rámci ktorej vodič na moste v meste Lausanne zrazil niekoľko osôb, ktoré následkom nehody zomreli, pričom samotný vodič automobilu následne z mosta zoskočil. Uvedený novinár sa v rámci predmetného článku zaoberal psychologickým profilom vodiča, voči ktorému bolo vedené trestné stíhanie, pričom súčasťou článku boli aj informácie pochádzajúce z trestného spisu a podliehali režimu utajenia. Na podnet prokurátora bolo následne voči novinárovi začaté trestné stíhanie, v rámci ktorého bol odsúdený a bol mu najskôr uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v dĺžke jedného mesiaca, ktorý bol následne zmenený na peňažný trest vo výške 4 000 švajčiarskych frankov.

Samotný novinár sa so sťažnosťou obrátil na Európsky súd pre ľudské práva, kde namietal porušenie práva na slobodu prejavu v zmysle čl. 10 Dohovoru.²² Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku zo dňa 29. 3. 2016 však konštatoval, že právo novinára na slobodu prejavu nebolo porušené, pričom zdôraznil, že **ochrana v zmysle článku 10 Dohovoru je poskytovaná novinárom za predpokladu, že konajú v dobrej viere za účelom sprostredkovania spoľahlivých a presných informácií**. Článok 10 okrem iného nechráni len samotné informácie, ale aj spôsob ich sprostredkovania. Európsky súd sa pritom priklonil k argumentácii švajčiarskeho Federálneho súdu, podľa ktorého novinár vykreslil páchatela nehody v negatívnom svetle, bez úcty k zásade prezumpcie neviny, pričom uvedené informácie zverejňoval za účelom dosiahnutia senzácie a uspokojenia relatívne nezdravého záujmu o tragický incident.

Európsky súd okrem iného poukazoval na skutočnosť, že aj napriek tomu, že právo na spravodlivý proces a právo na slobodu prejavu požívajú rovnakú úroveň rešpektu, je potrebné a legitímne **priznať dôvernosti trestného konania určitý stupeň ochrany**. Dôvernosť konania má totiž za cieľ chrániť tak záujmy samotného trestného konania prostredníctvom ochrany dôkazov, ako aj záujmy obvineného, respektíve princíp prezumpcie neviny. Dôvernosť trestného konania je taktiež odôvodnená ochranou procesu utvárania mienky a rozhodovania v rámci justície. Publikovaním článku sťažovateľa, v ktorom bol páchatel vykreslený značne negatívnym spôsobom počas vyšetrovania, mohlo mať podľa EŠLP negatívny dopad na priebeh samotného trestného konania, či už vo forme ovplyvnenia sudcu, zástupcov obvineného alebo justície ako takej.

Súd v tomto ohľade považoval trestné stíhanie novinára za oprávnené, nakoľko informácie, ktoré publikoval, napr. lekárske správy alebo korešpondenčné listy obvineného, mali výrazne osobný charakter, a preto vyžadovali vysoký stupeň ochrany. Skutočnosť, že obvinený bol verejnosti známy v súvislosti so spáchaním predmetného trestného činu neodôvodňuje, aby boli jeho práva posudzované rovnakým spôsobom ako v prípade verejne známych osôb, ktoré sa publicite vystavujú dobrovoľne.

VI. Trestnoprávne dôsledky úniku informácií

Aké trestnoprávne dôsledky však môžu byť vyvodené voči osobe spôsobujúcej únik informácií? Odhliadnuc od jednotlivých personálnych opatrení na úrovni pracovnoprávných vzťahov alebo vnútorných predpisov orgánov činných v trestnom konaní, slovenská trestnoprávna úprava na rozdiel od zahraničnej výslovne neobsahuje ustanovenie, ktoré by sankcionovalo konanie osôb, ktoré by svojím konaním spôsobovali úniky informácií z Trestných spisov. Trestný zákon však nepriamo obsahuje niektoré skutkové podstaty, pod ktoré možno zaradiť špecifické spôsoby únikov informácií.

V prvom rade môže ísť o prípady, v ktorých dôjde k vyzradeniu utajovaných skutočností nepovolánym osobám a takéto vyzradenie by mohlo ohroziť účely trestného konania. Takéto konanie by bolo možné kvalifikovať ako trestný čin ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti podľa § 353 Trestného zákona. Vo vzťahu k únikom informácií sa problematiku javí skutočnosť, že informácia, ktorá tvorí predmet úniku musí byť označená stupňom utajenia Dôverné alebo Utajené podľa osobitného zákona, ktorým je už spomínaný zákon o ochrane utajovaných skutočností. Vo všeobecnosti však trestné spisy ako celok týmito stupňami utajenia

21 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva: *Bédat vs Švajčiarsko* zo dňa 29. marca 2016

22 Čl. 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach zaručuje právo na slobodu prejavu a slobodu rozširovať a prijímať informácie bez zásahu štátnych orgánov.

označené nie sú, respektíve je nimi označený len minimálny rozsah úkonov (napr. príkaz sudcu na domovú prehliadku).

V rámci únikov informácií orgánov činných v trestnom konaní prichádza využitie skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa v zmysle § 326 Trestného zákona. Prípadné úniky spôsobené príslušníkmi OČTK je však nadmerne komplikované preukázať, nakoľko médiá, ktoré jednotlivé informácie následne zverejňujú, sa bránia možnosťou ochrany zdroja informácií.

Slovenská trestnoprávna úprava prakticky nedisponuje žiadnym ustanovením, ktorým by bolo možné účinne chrániť dôvernú stránku trestného konania prostriedkami trestného práva.

VII. Zahraničná právna úprava

V rámci zabezpečenia základných ako aj procesných práv subjektov trestného konania došlo v jednotlivých štátoch k právnej úprave, smerujúcej k zamedzeniu únikov informácií z trestných konaní. Zahraničná právna úprava je v prípade únikov informácií značne prísnejšia. V niektorých štátoch je možné stretnúť sa so samotnou ochranou procesného postupu za účelom riadneho výkonu práv dotknutých osôb. Jednotlivé zákonné opatrenia pritom vymedzujú práva a povinnosti subjektov, ktoré prichádzajú do styku s informáciami pochádzajúcimi z trestných konaní, nevynímajúc médiá.

Príkladom môže byť nemecká trestnoprávna úprava, ktorá konkrétne v § 253d Trestného zákona zahŕňa skutkovú podstatu trestného činu „*protiprávneho zverejňovania informácií z trestných konaní*“ (z nem. *Verbotene Mitteilungen über Gerichtsverhandlungen*). Podľa uvedenej skutkovej podstaty sa trestného činu dopúšťa ten, kto zverejní obsah súdneho pojednávania, z ktorého bola verejnosť vylúčená alebo zverejní obsah úradného dokumentu, týkajúceho sa takéhoto prípadu, alebo poruší povinnosť mlčanlivosti uloženú mu zákonom. V zmysle uvedeného ustanovenia sa potrestá aj ten, kto zverejní doslovné znenie obžaloby alebo iného dokumentu pochádzajúceho z trestného, priestupkového alebo disciplinárneho konania, alebo zverejní ich podstatné časti predtým, ako boli prejedané na verejnom konaní alebo predtým, ako bolo konanie ukončené.²³ Za uvedené konanie môže byť páchatelovi uložený trest odňatia slobody vo výške jedného roka alebo mu môže byť uložený peňažný trest.

Účelom uvedenej zákonnej úpravy je najmä ochrana nezávislosti a nestrannosti účastníkov jednotlivých konaní. Ustanovením je okrem iného zabezpečená ochrana súdneho konania pred následkami verejnej diskusie a cieľového ovplyvňovania zo strany verejnosti. Do predmetnej skutkovej podstaty je tak priamo reflektovaná zásada práva na spravodlivý proces voči obvinenému.

Ako ďalší príklad možno uviesť § 23 rakúskeho Trestného zákona, upravujúci trestný čin „*Zakázaného ovplyvňovania trestného konania*“²⁴ (z nem. *Verbotene Einflussnahme auf ein Strafverfahren*) Uvedeného trestného činu sa dopustí ten, kto v priebehu trestného konania na súde, v dobe od podania obžaloby do vyhlásenia rozsudku prvostupňového súdu, zverejní v médiách **predpokladaný výsledok** trestného konania alebo hodnotenie niektorého dôkazu **spôsobom, ktorý je spôsobilý ovplyvniť výsledok trestného konania**.²⁵ Zaujímavosťou predmetného ustanovenia je poskytnutie ochrany len v štádiu trestného konania vykonávaného pred prvoinštančným súdom, pričom ostatné štádia konania ochranu nepoživajú. Dôvodom je povaha právneho konania, ktoré je neverejné, preto právnu ochranu nepotrebuje. Vo vzťahu k ochrane odvolacieho konania sa vychádza zo skutočnosti, že odvolací súd vykonáva dokazovanie len vo výnimočných prípadoch a hodnotí predovšetkým právne otázky.

Vynechať nemožno ani Francúzsky trestný poriadok, ktorý umožňuje obvinenému alebo po-
dozrivému domáhať sa rozhodnutia súdu, ktorým sa vo forme predbežného opatrenia zakáže zverejňovanie určitých informácií v médiách, a to aj počas prebiehajúceho trestného konania alebo po ňom.

Neopomenuteľnou je aj švajčiarska trestnoprávna úprava, ktorá v článku 293 švajčiarskeho trestného zákona upravuje skutkovú podstatu trestného činu *Zverejňovania tajných úradných rokovanií* (z nem. *Veröffentlichung amtlicher geheimer Verhandlungen*). Podľa uvedeného ustanovenia každá osoba, ktorá zverejní informácie zo spisov, z vyšetrovania alebo z pojednávanií, ktoré sú deklarované zákonom ako tajné, bude potrestaná peňažným trestom.²⁶

23 § 353d Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I S. 3322- (StGB)

24 § 23 Bundesgesetz vom 23. Jänner 1974 über die mit gerichtlicher Strafe bedrohten Handlungen (Strafgesetzbuch – StGB)

25 HERCZEG, J. 2017. Média a trestní řízení. Praha : Leges. 2017. s. 225

26 Art. 293 Schweizerisches Strafgesetzbuch vom 21. dezember 1937

Záver

Početný dopyt po informáciách vysoko sledovaných trestných konaní predstavuje výrazný tlak na subjekty, ktoré týmito informáciami disponujú. Trestné konanie, bez ohľadu na prejednávaný skutok alebo osobu obvineného, by však malo zachovávať určitý stupeň vážnosti a dôvernosti, pričom o jeho výsledkoch by mala byť spoločnosť informovaná predpísaným spôsobom, za súčasného rešpektovania práv jednotlivca ako aj základných zásad trestného konania.

V dnešnej dobe je prakticky možné stretnúť sa s celým obsahom vyšetrovacích spisov zverejneným v médiách, čo má za následok nemožnosť uplatnenia práv dotknutých subjektov. Vo veľkom dochádza k odostretiu vyšetrovacích postupov, zverejňovaniu obsahu svedeckých výpovedí a iných dôkazov, to všetko ešte pred možnosťou súdu sa so spismi oboznámiť. Úniky z trestných spisov a prudká medializácia pritom nepochybne predstavujú výrazný zásah do samotnej podstaty trestného konania.

Napriek zákonným obmedzeniam práva na informácie z trestných konaní trpí súčasná právna úprava závažnými nedostatkami. Primárnym nedostatkom je skutočnosť, že zákon neobsahuje výslovnú povinnosť orgánov činných v trestnom konaní jednotlivé informácie neposkytovať a rovnako neupravuje ani sankcie za porušenie tejto povinnosti. Výrazným nedostatkom je absencia možnosti trestnoprávneho postihu osoby spôsobujúcej úniky informácií, ako je možné stretnúť sa s tým v rámci zahraničnej právnej úpravy. ■

RESUMÉ

Ochrana informácií z trestného konania a následky ich únikov

Autor sa v predkladanom článku venuje možnostiam ochrany informácií pochádzajúcich z trestných konaní pri súčasnom trende prudkej medializácie, vymedzuje zákonné možnosti zverejňovania informácií o trestných konaniach spolu s alternatívami ich obmedzenia. Okrem iného sa autor zaoberá možnosťami úniku informácií z trestného konania a ich priamymi následkami. Kriticky opisuje súčasnú vágnu právnu úpravu vo vzťahu k ochrane informácií a zároveň ju porovnáva so zahraničnou právnou úpravou.

SUMMARY

Protection of Information Related to Criminal Cases and the Consequences of Its Leakages

The author deals with the possibilities how to protect information related to criminal cases in relation to the current trend of intense media coverage. He defines legal possibilities of disclosing information about criminal cases to the public as well as the alternatives of their limitations. The author inter alia deals with possible leakages of information about criminal cases and their direct consequences. He critically describes the existing vague legislation in relation to the protection of information, and he at the same time compares it with laws applicable in other countries.

ZUSAMMENFASSUNG

Schutz von Informationen aus dem Strafverfahren und die Folgen deren Flucht

Der Autor widmet sich im vorliegenden Artikel anlässlich des derzeitigen Trends der heftigen Medialisierung den Möglichkeiten des Schutzes von Informationen, die aus einem Strafverfahren stammen, er grenzt die gesetzlichen Möglichkeiten bei der Veröffentlichung von Informationen über ein Strafverfahren nebst den Alternativen deren Einschränkung, ab. Der Autor befasst sich nebst anderem mit den Möglichkeiten der Informationsflucht aus einem Strafverfahren und mit deren direkten Folgen. Er beschreibt kritisch die derzeitige vage Rechtsregelung betreffend den Informationsschutz und vergleicht sie zugleich mit ausländischer Rechtsregelung.

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Primeranosť výšky náhrady trov konania

Zásadná (nie bezvýnimočná) irelevantnosť dohody medzi klientom a advokátom nie je samoučelná. Má chrániť pred neprimeranosťou obe sporové strany. Výnimka bezpochyby prichádza do úvahy práve vtedy, keď je dohoda klienta a advokáta dôkazom, že vyčíslené trovy úspešnej sporovej strany sú neprimerané. Ak sa všeobecný súd nevysporiada s dôkazom predloženým sporovou stranou a na vec aplikuje právny názor, ktorý v okolnostiach veci odporuje jednej zo základných zásad rozhodovania o náhrade trov konania, a to zásade účelnosti, dochádza k takému vybočeniu všeobecných súdov z ustálených a právnou úpravou artikulovaných zásad rozhodovania o náhrade trov konania, ktoré možno charakterizovať ako extrémne, majúce za následok nielen porušenie zákona, ale aj základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu i jeho práva na spravodlivé súdne konanie.

Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Vzhľadom na to je porušením tohto základného práva aj také rozhodnutie všeobecného súdu o náhrade trov konania, v ktorom sa nezohľadnila zásada účelnosti do tej miery, ktorá už znamená porušenie princípu spravodlivosti ako imanentnej zložky súdneho sporového konania.

*Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. decembra 2019,
sp. zn. III. ÚS 114/2017*

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
- čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Sťažovateľ vystupoval ako žalobca v konaní vedenom na okresnom súde, v ktorom si uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy. Žalovaným bola Slovenská republika – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, ktoré vydalo rozhodnutie, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť dodať vymedzené množstvo elektrickej energie za určitú cenu. Výška ceny bola konkrétne určená na toto rozhodnutie nadväzujúcim rozhodnutím Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „ÚRSO“). Rozhodnutie ministerstva hospodárstva zrušil ako nezákonné súd v inom konaní. O uplatnenom nároku sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy okresný súd rozhodol tak, že žalobu zamietol a sťažovateľa zaviazal zaplatiť odporcovi náhradu trov konania.

Sťažovateľ podal proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol tak, že prvostupňový rozsudok okresného súdu potvrdil a sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu trov odvolacieho konania. Napokon podal sťažovateľ voči uvedeným rozhodnutiam dovolanie, ktoré najvyšší súd odmietol a zaviazal sťažovateľa na náhradu trov dovolacieho konania.

Podanou sťažnosťou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky¹ (ďalej len „ústava“) rozhodnutím krajského súdu o merite veci a porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy² a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách³ (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania a v tejto súvislosti namietal aj porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy⁴ a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu k dohovoru.⁵

Ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa napadnutého rozhodnutia krajského súdu v merite veci, ústavný súd nevyhovel, keďže nepovažoval argumentáciu okresného súdu ani krajského súdu za svojvoľnú ani arbitrárnu.

Vo vzťahu k napadnutým výrokom krajského súdu a najvyššieho súdu o nároku na náhradu trov konania však dospel ústavný súd k záveru, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tieto výroky zrušil a vrátil na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia:

V merite veci bol ťažiskovým dôvodom, pre ktorý okresný súd ani krajský súd žalobe sťažovateľa nevyhoveli, ich právny záver o absencii príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím ministerstva a škodou, ktorá podľa sťažovateľovho tvrdenia mala vzniknúť v dôsledku toho, že podľa rozhodnutia ministerstva bol povinný dodávať vyrobenú elektrinu druhovo určeným odberateľom v určenom množstve, a to za cenu určenú ÚRSO. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví následne určil cenu nižšiu v porovnaní s cenou trhovou. Rozhodnutie ÚRSO však z hľadiska kvalifikácie zákona o zodpovednosti za škodu nie je nezákonné. Podľa krajského súdu škoda nevznikla samotným uložením povinnosti dodať určitý objem elektriny druhovo určeným odberateľom, ale povinnosťou dodať túto elektrinu za cenu určenú úradom, ktorá bola nižšia ako cena trhov, škodu teda nepredstavuje samotné dodanie elektriny subjektom, ktoré si sťažovateľ nevybral podľa svojej úvahy, ale jej dodanie za „stratovú“ cenu a pre splnenie predpokladov na úspešné uplatnenie škody bolo preto potrebné úspešne napadnúť aj rozhodnutie úradu o určení ceny. Túto argumentačnú líniu považuje ústavný súd za ústavne udržateľnú. Preto v tejto časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Vo vzťahu k namietaným výrokom krajského súdu a najvyššieho súdu o nároku na náhradu trov konania sťažovateľ argumentoval tým, že v konaní bolo preukázané, že skutočné trovy právneho zastúpenia štátu v pozícii žalovanej strany boli približne desaťnásobne nižšie ako náhrada priznaná prvostupňovým súdom, ktorú krajský súd potvrdil a následne rovnaký spôsob výpočtu použil pri výpočte trov odvolacieho konania ako aj najvyšší súd pri výpočte trov dovolacieho konania bez toho, aby sa námietkou sťažovateľa o existencii zmluvy o právno-poradenských službách uzavretou medzi žalovanou stranou a jej právnym zástupcom, ktorú v konaní predložil a bola zverejnená v Centrálnom registri zmlúv, zaoberali.

Krajský súd potvrdil sumu náhrady trov konania za jeden úkon právnej služby určenú okresným súdom [podľa § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)] a aj sám pri výpočte sumy náhrady trov odvolacieho konania postupoval podľa tzv. advokátskej tarify, ktorá náhradu trov konania zvyšuje s rastom hodnoty sporu. K tomuto postojú krajský súd pristúpil napriek skutočnosti, že sťažovateľ v odvolaní tvrdil a fotokópiou zmluvy medzi odporcom a jeho právnym zástupcom aj preukazoval, že skutočná odmena právneho zástupcu za jeden úkon právnej služby musela byť nevyhnutne nižšia (pozn. zmluvne dohodnutá bola hodinová odmena).

Právny názor krajského súdu (a obsahovo aj najvyššieho súdu), podľa ktorého v takomto prípade nie je podstatný obsah zmluvných dojednaní medzi klientom a právnym zástupcom, ale vyhláškou stanovená odmena, na ktorú odkazoval aj v tom čase účinný § 151 ods. 5 OSP, je podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach súdnej veci ústavne nekonformný.

Krajský súd i najvyšší súd opomenuli konfrontovať § 151 ods. 5 OSP s právnou normou priznávajúcou plne úspešnému účastníkovi náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo

1 Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

2 Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

3 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

4 Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochrana nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

5 Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzi-národného práva.

bránenie práva proti účastníkovi neúspešnému, teda s § 142 ods. 1 OSP. V prejednávanej veci sa totiž kľúčová požiadavka účelnosti trov úspešnej sporovej strany zjavne dostávala do konfliktu s formálnym príkazom, aby konajúci súd určoval trovy konania podľa sadzobníkov. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že v súčasnosti (s účinnosťou od 1. júla 2016) už civilná procesnoprávna úprava rozhodovania súdu o trovách konania (§ 262 až 264 Civilného sporového poriadku) výslovne nenormuje povinnosť súdu vychádzať pri určovaní výšky náhrady trov právneho zastúpenia zo sadzobníkov. Samozrejme, naďalej (popri úspechu v konaní – § 255 Civilného sporového poriadku) ústredným kritériom náhrady trov konania zostáva preukázanosť, odôvodnenosť a účelnosť ich vynaloženia (§ 251 Civilného sporového poriadku).

Účelnosť ako zásadné kritérium rozhodovania o náhrade trov konania bola skutkovo determinovaná dôkazom predloženým sťažovateľom o podstatne nižšej sume skutočne vynaložených výdavkov odporcu za jeden úkon právnej služby poskytovanej právnym zástupcom.

Zásadná (nie bezvýnimočná) irelevantnosť dohody medzi klientom a advokátom teda nie je samoúčelná. Má chrániť pred neprimeranosťou obe sporové strany. Výnimka bezpochyby prichádza do úvahy práve vtedy, keď je dohoda klienta a advokáta dôkazom, že vyčíslené trovy úspešnej sporovej strany sú neprimerané. Nemožno uprednostniť v právnych predpisoch (sadzobník) vyjadrenú predstavu normotvorcu o sume účelných trov za jeden úkon právnej služby, ak predložené dôkazy vedú k zisteniu, že úspešný účastník vynaložil na účel právneho zastupovania podstatne nižšiu sumu. Striktné zotrvávanie na aplikácii § 151 ods. 5 OSP by v takom prípade malo za následok, že suma uložená súdom neúspešnému účastníkovi konania na zaplatenie v prospech úspešného účastníka by už ani nebola náhradou, ale inštitútom, ktorý by sa svojou podstatou približoval bezdôvodnému obohateniu. Nález ústavného súdu, ktorého záverom bolo, že pre rozhodovanie o náhrade trov konania je zásadne bez významu obsah dohody medzi advokátom a klientom o výške odmeny advokáta (II. ÚS 453/2013) zamýšľal položiť účinnú zábranu prípadom, keď by si úspešná sporová strana v snahe obohatiť sa na úkor neúspešného účastníka konania uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume neprimerane prevyšujúcej hodnoty plynúcej zo sadzobníka. V takej situácii právne predpisy nepovažujú za spravodlivé nadmerne zaťažovať neúspešnú sporovú stranu. Prejednávaná vec má však inú skutkovú podobu: úspešná sporová strana vyčíslila náhradu trov právneho zastúpenia podľa sadzobníka, hoci protistrana predložila dôkaz, ktorý má preukazovať podstatne nižšie reálne výdavky odporcu na účel úspešného právneho zastúpenia.

Z citovaných odôvodnení rozhodnutí krajského súdu i najvyššieho súdu vyplýva, že nepovažovali za potrebné sa argumentáciou sťažovateľa podrobnejšie zaoberať. Priklonili sa k jednoduchšiemu riešeniu, spočívajúcemu vo výpočte podľa advokátskej tarify. S dôkazom predloženým sťažovateľom sa vysporiadali použitím právneho názoru, ktorý v okolnostiach rozhodovanej veci odporoval jednej zo základných zásad rozhodovania o náhrade trov konania, a to zásade účelnosti. V dôsledku toho došlo podľa názoru ústavného súdu k takému vybočeniu všeobecných súdov konajúcich v sťažovateľovej veci z ustálených a právnou úpravou artikulovaných zásad rozhodovania o náhrade trov konania, ktoré možno charakterizovať ako extrémne, majúce za následok nielen porušenie zákona, ale aj základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu i jeho práva na spravodlivé súdne konanie. Vzhľadom na vyslovenie porušenia základného práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivé súdne konanie pri rozhodovaní o trovách konania je toho názoru, že prípadným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu nie je potrebné sa na účel účinnej ochrany sťažovateľovej ústavno-právnej pozície osobitne zaoberať. Preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Martina Buchová**
Odbor súdnych a analytických činností
Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu českej republiky

Predchádzajúca advokátska prax sudcu a pochybnosti o jeho nezaujatosti

Použitie súkromnej profilovej fotografie užívateľa sociálnej siete Facebook

Skutočnosť, že sudca bol v minulosti zamestnancom účastníka konania, sama osebe nezakladá jeho pomer k účastníkovi, ktorý by mal za následok pochybnosť o jeho nezaujatosti. Obdobne za takú objektívnu skutočnosť nemožno považovať predchádzajúcu advokátsku prax sudcu, ktorý v období mnohých rokov predchádzajúcich jeho menovaniu do funkcie sudcu zastupoval jedného z účastníkov konania, lebo nie je daný vzťah ekonomickej či inej závislosti.

V prípade použitia súkromnej profilovej fotografie užívateľa sociálnej siete Facebook nemožno bez ďalšieho vyvodiť implicitný súhlas s jej ďalším zverejnením ani naplnenie predpokladov zákonnej spravodajskej licencie, ale vždy je potrebné zaoberať sa hľadiskom primeranosti so zreteľom na konkrétne okolnosti zverejnenia a chrániť nielen slobodu prejavu informačných médií a právo verejnosti na informácie, ale tiež oprávnené záujmy zobrazenej osoby.

*Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 15. októbra 2019,
sp. zn. 25 Cdo/1778/2019*

Dotknuté ustanovenia:

- § 14 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb.
- § 11, 12 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.

Obvodný súd pre Prahu 5 rozsudkom zamietol žalobu o uloženie povinnosti žalovanej odstrániť fotografie žalobkyne zo servera žalovanej, zverejniť ospravedlnenie a nahradiť žalobkyni nemajetkovú ujmu v peniazoch. Obvodný súd považoval za preukázané, že žalovaná prevádzkuje internetový server, na ktorom bola zverejnená séria článkov zaoberajúcich sa kauzou úmrtia kamarátky žalobkyne, v dvoch článkoch boli zverejnené fotografie žalobkyne z obdobia pokročilého štádia tehotenstva, ktoré žalovaná získala z facebookového profilu žalobkyne. K tomu súd uzavrel, že fotka získaná z nezabezpečeného účtu žalobkyne bola v podstate verejná a žalobkyňa súhlasila s jej šírením, teda nedošlo k porušeniu práva žalobkyne k jej podobizni. Ďalej súd uviedol, že použitie fotky bolo primerané a žalobkyňou tvrdý zásah do jej práv na ochranu osobnosti nie je možné z hľadiska zákona posúdiť ako objektívne spôsobilý privodiť jej ujmu na chránených právach. Žalovaná zverejnila články vo verejnom záujme na základe spravodajskej licencie.

Mestský súd v Prahe rozsudkom potvrdil rozsudok obvodného súdu ako vecne správny. Považoval pritom za výstižný záver, že použitie fotografie pri oboch článkoch nebolo excesívne a napĺňalo verejný záujem na informácie.

1 § 11, § 12 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.:

§ 11

Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

§ 12

(1) Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy sa smú vyhotoviť alebo použiť len s jej prívolením.

(2) Prívolenie nie je potrebné, ak sa vyhotovia alebo použijú písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky, zvukové alebo obrazové a zvukové záznamy na úradné účely na základe zákona.

(3) Podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa môžu bez prívolenia fyzickej osoby vyhotoviť alebo použiť primeraným spôsobom tiež na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo. Ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami fyzickej osoby.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Podľa dovolateľky bolo zverejnenie jej snímky vo vysokom štádiu tehotenstva neprimerané a v rozpore s osobnostnými záujmami žalobkyne. Nad rámec uvedeného dovolateľka uviedla, že konanie pred odvolacím súdom bolo zafažené vadou, keďže predsedníčka odvolacieho senátu mala byť z prejednávania veci vylúčená. Rovnako ako pôvodná sudkyňa v konaní pred okresným súdom totiž pred svojím vymenovaním za sudkyňu pôsobila ako advokátka a zastupovala žalovanú v obdobných sporoch týkajúcich sa ochrany osobnosti. Na základe námietky zaujatosti bola sudkyňa obvodného súdu Mestským súdom v Prahe vylúčená z prejednávania tejto veci, v odvolacom konaní však z rovnakých dôvodov sudkyňa odvolacieho súdu Vrchným súdom v Prahe vylúčená nebola. Vzhľadom na dlhodobý pracovný vzťah sudkyne k žalovanej existujú objektívne pochybnosti o jej nestrannosti, sudkyňa mala byť preto vylúčená. Dovolaateľka z uvedených dôvodov navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie inému senátu.

Najvyšší súd Českej republiky po zistení, že dovolanie bolo podané včas a oprávnenou osobou konštatoval, že dovolanie je prípustné pre riešenie otázky ochrany podobizne osoby a jej rozširovania bez súhlasu zobrazenej osoby, otázky použitia profilovej fotografie zo sociálnej siete Facebook a otázky primeranosti zásahu do súkromia osoby na základe spravodajskej licencie, ktoré ešte neboli v rozhodovaní odvolacieho súdu za účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. občianskeho zákonníka riešené. Podané dovolanie zároveň najvyšší súd vyhodnotil ako dôvodné.

Z odôvodnenia:

Právo na ochranu osobnosti patrí tomu, ktorého osobnosť bola nedovoleným zásahom dotknutá. Obsahom sa právo na podobu a právo na súkromie odlišujú, najmä tým, že podoba človeka nepožíva ochranu len v súkromí. Právna úprava v novom občianskom zákonníku č. 89/2012 Sb. vychádza z doterajšieho poňatia v § 11 a 12 Občianskeho zákonníka z r. 1964¹ s niektorými upresneniami vykonanými v zhode so závermi doktríny. Ochrana práva na podobizeň sa upresňuje v dvoch smeroch. Predovšetkým je odmietnuté akékoľvek neoprávnené zobrazenie človeka, z ktorého ho možno identifikovať. Ďalej sa ustanovuje právne pravidlo, že súhlasom s vlastným vyobrazením človek udeľuje súhlas tiež k jeho obvyklému a s ohľadom na okolnosti prípadu zároveň aj pre neho predvídateľnému rozšíreniu podobizne. Rovnako ochrana súkromia človeka vychádza zo štandardného poňatia. Vzhľadom na prioritu osobnostného práva ako najvyššej hodnoty sa umožňuje výslovnou úpravou odvolanie súhlasu s použitím či šírením záznamov osobnej povahy. Spoločné pravidlo vzťahujúce sa tak k podobe, ako k súkromiu človeka, preberá bez zmeny doterajšiu konštrukciu § 12 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka účinného do 31. 12. 2013.

Spravodajská licencia už oproti § 12 ods. 3 občianskeho zákonníka z r. 1964 dopadá nielen na tlačové, rozhlasové a televízne spravodajstvo, ale aj na spravodajstvo obdobné, pod ktoré možno podradiť aj spravodajstvo internetové. Aj v týchto prípadoch je podmienkou vylučujúcou neoprávnenosť zásahu, aby zákonný dôvod zásahu obstál z pohľadu jeho proporcionality.

V posudzovanej veci nebolo sporu o tom, že zverejnená fotografia vznikla z iniciatívy dovolateľky s jej súhlasom a žalovaná ju získala z verejne dostupnej sociálnej siete Facebook bez vedomia dovolateľky a použila ju bez jej súhlasu. Odvolací súd uzavrel, že už samotným zverejnením fotky na sociálnej sieti dovolateľka konkludentne súhlasila s jej použitím akoukoľvek ďalšou osobou. Ďalej uzavrel, že informácie o jej tehotenstve a špekulácie o otcovstve boli zverejnené vo verejnom záujme a išlo o príspevok do verejnej diskusie.

Odvolací súd odkázal na nález Ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 3844/13, v ktorom sa ústavný súd zaoberal povahou sociálnej siete Facebook a uzavrel, že užívateľ si môže nastaviť individuálne okrem iného aj rozsah zdieľania uverejňovaných informácií. Špecifikom profilovej fotografie užívateľa sociálnej siete Facebook je však nemožnosť nastaviť či obmedziť možnosť jej zobrazenia pre rôznych užívateľov. Pri profilovom obrázku nemožno jeho zobrazeniu zabrániť či obmedziť a jedinou ďalšou možnosťou je skryť úplne vlastný profil pre ostatných užívateľov siete a nebyť vôbec k zobrazeniu. Túto krajnú možnosť však nemožno považovať za alternatívu, pretože by jej využitie väčšinou užívateľov úplne poprelo zmysel a účel tejto sociálnej siete.

Podľa Najvyššieho súdu Českej republiky nemožno usudzovať, že každý užívateľ súhlasí automaticky s použitím podobizne zverejnenej na profilovej fotografii na sociálnej sieti v súvislosti so svojím menom kýmkoľvek a na akýkoľvek účel. V danej veci bola profilová fotografia dovolateľky

zverejnená pri článkoch informujúcich o úmrtí a vyšetrovaní smrti jej kamarátky, vo fotogalérii plnej snímok z miesta činu. V okolnostiach posudzovanej veci preto bolo nutné spojenie fotografie s týmto textom oprávnene považovať za zásah do dôstojnosti a cti dovolateľky,

V prípade použitia profilovej fotografie užívateľa sociálnej siete Facebook nemožno bez ďalšieho vyvodit' implicitný súhlas s jej ďalším zverejnením ani naplnenie predpokladov zákonnej spravodajskej licencie, ale vždy sa treba zaoberať hľadiskom primeranosti so zreteľom na konkrétne okolnosti zverejnenia a chrániť nielen slobodu prejavu informačných médií a právo verejnosti na informácie, ale tiež oprávnené záujmy zobrazenej osoby.

Námietku dovolateľky o nesprávnom vyhodnotení primeranosti publikácie jej fotografie dovolací súd posúdil ako dôvodnú. Uplatnený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia, respektíve neúplného právneho posúdenia otázky primeranosti a vhodnosti publikácie súkromnej profilovej fotografie užívateľa sociálnej siete Facebook bez jeho súhlasu v rámci spravodajskej licencie bulvárnym médiom je podľa dovolacieho súdu naplnený. Najvyšší súd preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a keďže dôvody, pre ktoré bolo toto rozhodnutie zrušené, platia aj na rozhodnutie súdu prvého stupňa, zrušil aj rozsudok tohto súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že dovolanie bolo vyhodnotené ako prípustné, zaoberal sa dovolací súd ďalej otázkou, či v konaní nedošlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolateľka za takú vadu označila skutočnosť, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca, lebo predsedníčka odvolacieho senátu v minulosti pred svojím vymenovaním za sudkyňu zastupovala ako advokátka žalovanú.

K tomu najvyšší súd uviedol, že podľa ustáleného výkladu podávaného súdnou praxou (porov. Rc 85/2012) sudcov pomer k účastníkom alebo k ich zástupcom môže byť založený predovšetkým príbuzenským alebo jemu podobným vzťahom, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský či naopak, zjavne nepriateľský. Dôvod pochybovať o nezaujatosti sudcu je daný, ak je objektívna skutočnosť (nie samotná domnienka alebo obyčajné difamujúce tvrdenie), ktorá podľa pomeru k „veci“, „osobám účastníkov“ alebo „osobám ich zástupcov“ vzbudzuje pochybnosti o nezaujatosti sudcu (porov. tiež II. ÚS 105/01). Za takúto objektívnu skutočnosť však nemožno považovať napr. situáciu, keď je zástupca účastníka konania v profesijnom kontakte s členmi senátu dovolacieho súdu na akademickej pôde i mimo nej na rôznych odborných seminároch či konferenciách, ako konštatoval Ústavný súd v uznesení sp. zn. III. ÚS 308/14. Ani skutočnosť, že sudca bol v minulosti zamestnancom účastníka konania, sama osebe nezakladá jeho pomer k účastníkovi, ktorý by mal za následok pochybnosť o jeho nezaujatosti (porov. NS ČR sp. zn. 22 Cdo 227/99). Podobne za takú objektívnu skutočnosť nemožno považovať predchádzajúcu advokátsku prax sudcu, ktorý v období mnohých rokov predchádzajúcich jeho menovaniu zastupoval jedného z účastníkov konania, lebo tu nie je daný vzťah ekonomickej či inej závislosti.

Okolnosť, že Mestský súd v Prahe ako súd nadriadený z podobných dôvodov vylúčil z predjednávania a rozhodovania tejto veci sudkyňu súdu prvého stupňa, nie je podľa najvyššieho súdu rozhodujúca, pretože týmto rozhodnutím ani právnymi názormi v ňom vyslovenými nebol odvolací súd pri posúdení zaujatosti predsedníčky odvolacieho senátu viazaný a nie je nimi viazaný ani súd dovolací. Žiadne iné okolnosti zakladajúce dôvod zaujatosti sudkyne odvolacieho súdu neboli tvrdené, a tým menej zistené.

Najvyšší súd preto dospel k záveru, že nie sú splnené ani podmienky na to, aby vec v ďalšom konaní prerokoval iný senát odvolacieho súdu či iný samosudca súdu prvého stupňa.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Finančná pokuta uložená právnickej osobe – jej uznanie a výkon v inom členskom štáte

Pojem „právnická osoba“ uvedený najmä v článku 1 písm. a) a v článku 9 ods. 3 rámcového rozhodnutia Rady 2005/214/SVV z 24. februára 2005 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na peňažné sankcie, zmeneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009, sa má vykladať z hľadiska práva štátu pôvodu rozhodnutia o uložení peňažnej sankcie.

Rámcové rozhodnutie 2005/214, zmenené rámcovým rozhodnutím 2009/299, sa má vykladať v tom zmysle, že súdu členského štátu neukladá ponechať neuplatnené ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je nezlučiteľné s článkom 9 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2005/214, zmeneného rámcovým rozhodnutím 2009/299, keďže toto ustanovenie nemá priamy účinok. Vnútroštátny súd je však povinný v čo najväčšej možnej miere vykonať konformný výklad vnútroštátneho práva s cieľom zabezpečiť výsledok zlučiteľný s účelom, ktorý sleduje toto rámcové rozhodnutie 2005/214, zmenené rámcovým rozhodnutím 2009/299.

*Rozsudok Súdného dvora zo 4. marca 2020 vo veci C-183/18,
Bank BGŻ BNP Paribas – ECLI:EU:C:2020:153.*

1 V Slovenskej republike je vykonávacím opatrením k rámcovému nariadeniu 2005/214 zákon č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2 V slovenskej verzii čl. 5 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2005/214 sa nesprávne uvádza, že sankcie musia byť uložené za trestné činy. Vychádzajúc z iných jazykových verzií musí ísť o sankcie uložené za trestné činy alebo priestupky.

Holandská Ústredná justičná inkasná agentúra Ministerstva bezpečnosti a spravodlivosti podala súdu v meste Gdaňsk návrh na uznanie a výkon peňažnej sankcie vo výške 36 eur uloženej bankovej pobočke v meste Gdaňsk spoločnosti Bank BGŻ BNP Paribas S. A. so sídlom vo Varšave. Sankciu uložil holandský orgán zodpovedný za spracovanie údajov z radarov za prekročenie povolenej rýchlosti o 6 km/hod v Utrechte vodičom vozidla registrovaného na meno spoločnosti Bank BGŻ BNP Paribas Gdaňsk.

Na úrovni Únie je otázka uznávania a výkonu peňažných sankcií upravená rámcovým rozhodnutím 2005/214/SVV z 24. februára 2005 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na peňažné sankcie (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2005/214“).¹ V zmysle čl. 5 ods. 1 tohto rámcového rozhodnutia sa zásada vzájomného uznávania vzťahuje aj na sankcie uložené za správanie porušujúce pravidlá cestnej premávky vrátane porušenia predpisov vzťahujúcich sa na čas jazdy a odpočinku a predpisov o nebezpečnom tovare.² Podľa čl. 9 ods. 1 sa vykonanie rozhodnutia spravuje právnym poriadkom vykonávajúceho štátu rovnakým spôsobom ako peňažná sankcia vykonávajúceho štátu. V zmysle čl. 9 ods. 3 sa peňažná sankcia uložená právnickej osobe vykonáva aj vtedy, ak vykonávajúci štát neuznáva zásadu trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Rámcové rozhodnutie je právny nástroj, ktorý bol prijímaný v rámci bývalého tretieho piliera Európskej únie (spolupráca v oblasti justície a vnútra). Lisabonskou zmluvou, ktorá mala v úmysle okrem iného zjednodušiť právny systém Európskej únie, došlo k jeho odstráneniu, avšak podľa Protokolu č. 36 o prechodných ustanoveniach, ktorý tvorí súčasť primárneho práva, zostávajú účinky takýchto aktov zachované tak dlho, pokiaľ sa tieto akty uplatňovaním zmlúv nezrušia, nevyhlásia za neplatné alebo nezmenia a nedoplnia. Rámcové rozhodnutie sa svojou povahou podobá smernici, vyžaduje od členského štátu, aby došlo k jeho prevedeniu do vnútroštátneho práva. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že rámcové rozhodnutie nemôže mať priamy účinok, ale jeho záväzný charakter ukladá vnútroštátnym orgánom povinnosť konformného výkladu ich vnútroštátneho práva odo dňa uplynutia lehoty na prebratie rámcového rozhodnutia.

Gdaňský súd, ktorý položil Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, sa domnieva, že došlo k nedokonalému prebratiu rámcového rozhodnutia 2005/214 do poľského právneho poriadku, keďže v poľskom práve sa neuvádza povinnosť uložená vykonávajúcemu štátu, ktorú mu ukladá článok 9 ods. 3 rámcového rozhodnutia, vykonať peňažné sankcie uložené právnickej osobe, aj keď tento štát nepozná zásadu trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb. Podľa gdaňského súdu poľský Trestný poriadok, ktorý obsahuje ustanovenia preberajúce rámcové rozhodnutie 2005/214, používa v tejto súvislosti pojem páchatel', ktorého kontextuálny výklad s prihliadnutím na štruktúru Trestného poriadku vedú k záveru, že sa vzťahuje výlučne na fyzické osoby. Podľa názoru tohto vnútroštátneho súdu došlo k neúplnému prebratiu rámcového rozhodnutia do poľského právneho poriadku, v dôsledku čoho v poľskom právnom poriadku neexistujú pravidlá týkajúce sa možnosti uznať a vykonať peňažné sankcie uložené právnickým osobám, čo by malo mať za následok systematické odmietnutie poľských súdov uznávať a vykonávať cudzie rozhodnutia ukladajúce peňažné sankcie. Preto sa gdaňský súd pýta Súdneho dvora na dôsledky, ktoré má vyvolať z nesúlady poľského práva s rámcovým rozhodnutím 2005/214. Či má v takom prípade neuplatniť vnútroštátnu normu, ak táto norma nemôže byť predmetom konformného výkladu, alebo ju má v prípade neexistencie iných zlučiteľných ustanovení vnútroštátneho práva nahradiť normou uvedenou v tomto rámcovom rozhodnutí.

Gdaňský súd vidí problém aj v samotnom pojme „právnická osoba“, ktorý používa čl. 9 ods. 3 rámcového rozhodnutia. V Holandsku bola totiž finančná sankcia uložená bankovej pobočke v meste Gdaňsk spoločnosti Bank BGŻ BNP Paribas S. A., ktorá podľa poľského práva je síce organizačne nezávislá, ale nemá právnu subjektivitu odlišnú od materskej spoločnosti a nemôže byť účastníkom súdneho konania. Preto sa gdaňský súd pýta Súdneho dvora, či pojem „právnická osoba“ je autonómny pojem práva Únie, alebo či ho treba vykladať v súlade s právom štátu pôvodu alebo v súlade s právom vykonávajúceho štátu.

Súdny dvor sa najprv zaoberal problematikou pojmu „právnická osoba“. Svoju odpoveď založil na všeobecnej štruktúre a účele rámcového rozhodnutia 2005/214, čo ho dovedlo k záveru, že tento pojem sa má vykladať v súlade s právom štátu pôvodu rozhodnutia, ktorým sa ukladá peňažná sankcia. Skutočnosť, že pobočka je podľa holandského práva právnickou osobou, ale podľa poľského práva nemá právnu subjektivitu ani procesnú spôsobilosť, nepovedie k nemožnosti vykonať peňažnú sankciu na základe rámcového rozhodnutia na žiadosť príslušného orgánu iného členského štátu, pretože konanie pobočky Bank BGŻ BNP Paribas Gdaňsk možno pripísať spoločnosti Bank BGŻ BNP Paribas, takže sankciu možno považovať za uloženú tejto spoločnosti a teda vykonanie sankcie možno podľa poľského práva začať voči spoločnosti Bank BGŻ BNP Paribas.

Následne Súdny dvor prešiel k otázke vyodenia dôsledkov zo zisteného rozporu medzi poľskou právnou úpravou a rámcovým rozhodnutím 2005/214 (podstatou rozporu je neexistencia pravidiel v poľskom práve týkajúcich sa možnosti uznať a vykonať peňažné sankcie uložené v inom členskom štáte právnickým osobám). Gdaňský súd sa snaží zistiť, či v dôsledku rozporu vnútroštátneho práva s rámcovým rozhodnutím je povinný na základe zásady prednosti práva Únie vylúčiť uplatnenie ustanovenia vnútroštátneho práva, pokiaľ toto ustanovenie nemôže byť predmetom konformného výkladu, alebo, ak neexistujú iné zlučiteľné ustanovenia vnútroštátneho práva, nahradiť ho ustanoveniami samotného rámcového rozhodnutia, čo by znamenalo priznať rámcovému rozhodnutiu priamy účinok.

Súdny dvor pripomenul svoju konštantnú judikatúru týkajúcu sa prednosti, priameho účinku a povinnosti eurokonformného výkladu. Tak, ako to Súdny dvor urobil už v rozsudku vo veci C-573/17, Popławski,³ došlo k spojeniu princípu prednosti s princípom eurokonformného výkladu,

3 Rozsudok Súdneho dvora z 24. júna 2019 vo veci C-573/17, Popławski – ECLI:EU:C:2019:530, bod 57.

keď Súdny dvor uviedol, že princíp prednosti vyžaduje eurokonformný výklad vnútroštátneho práva. Ide o zaujímavý prístup Súdneho dvora, pretože ak je možný eurokonformný výklad vnútroštátneho práva, tak vlastne nedochádza k rozporu vnútroštátneho práva s právom Únie, čo je základný predpoklad pre uplatnenie princípu prednosti práva Únie.

V prípade nemožnosti eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva je vnútroštátny súd povinný neuplatniť akékoľvek vnútroštátne ustanovenie právneho predpisu, ktoré je v rozpore s ustanovením práva Únie s priamym účinkom v prejednávacom spore. V prípade konania pred gdaňským súdom sa však táto povinnosť neuplatní, pretože, ako sme už uviedli, rámcové rozhodnutie nemá priamy účinok. Súdny dvor znovu zopakoval, že vnútroštátny súd nie je povinný len na základe práva Únie neuplatňovať ustanovenie svojho vnútroštátneho práva odporujúce ustanoveniu práva Únie, ktoré nemá priamy účinok.

Vychádzajúc z uvedeného Súdny dvor vnútroštátnemu súdu najmä pripomenul, že sa musí pokúsiť o konformný výklad vnútroštátneho práva (v tomto prípade pojmu páchatel' v Trestnom poriadku tak, aby sa vzťahoval aj na právnické osoby). Urobil to napriek tomu, že vnútroštátny súd už v návrhu na začatie prejudiciálneho konania tvrdil, že podľa jeho názoru takýto výklad vnútroštátneho práva nie je možný, pretože by išlo o výklad *contra legem*. Súdny dvor však pripomenul, že vnútroštátny súd sa nemôže oprávnene domnievať, že vnútroštátne ustanovenie nemôže vykladať v súlade s právom Únie len z toho dôvodu, že toto ustanovenie bolo doteraz sústavne vykladané v zmysle, ktorý nie je zlučiteľný s týmto právom, alebo že ho takýmto spôsobom uplatňujú príslušné vnútroštátne orgány, alebo že to je stanovisko právnej vedy. Rovnako mu pripomenul stanovisko poľskej vlády a Komisie prezentované počas prejudiciálneho konania, ktoré sa zhoduje s názorom generálneho advokáta, v zmysle ktorého pri výklade pojmu „páchatel'“ v zmysle ustanovení Trestného poriadku týkajúcich sa výkonu peňažných sankcií nie je potrebné odkazovať na tento pojem v zmysle hmotného trestného práva a že tento pojem možno vykladať tak, že odkazuje na subjekt, na ktorý sa vzťahuje konečná peňažná sankcia, či už ide o právnickú osobu alebo fyzickú osobu.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

COVID-19 a Európsky dohovor o ľudských právach

Európsky súd pre ľudské práva (ESLP) v reakcii na globálnu zdravotnú krízu prijal 16. marca 2020 opatrenia, v zmysle ktorých šesťmesačná lehota na podávanie sťažností podľa článku 35 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDLP, Dohovor) bola s účinnosťou od 16. marca 2020 výnimočne pozastavená na dobu jedného mesiaca. Takisto všetky lehoty v konaniach, ktoré sa konali v tomto období, boli s účinnosťou od 16. marca 2020 pozastavené a pojednávania pred ESLP naplánované na marec a apríl boli zrušené. Zároveň boli prijaté postupy na preskúmanie urgentných žiadostí o predbežné opatrenia podľa článku 39 Rokovacieho poriadku.¹

Ochrana ľudských práv zatiaľ v Európe čelí značným výzvam aj dilemám, ktoré sa nepochybne stanú zdrojom početných úvah a analýz. Viaceré štáty (vrátane členských štátov EÚ – Estónsko, Lotyšsko, Rumunsko) zvolili cestu derogácie v zmysle článku 15² Dohovoru (Odstúpenie vo výnimočných situáciách), ktorý umožňuje „prijatť opatrenia smerujúce k dočasnému odstúpeniu od záväzkov vyplývajúcich z tohto dohovoru v rozsahu, v akom to bezprostredne vyžaduje naliehavosť situácie a za predpokladu, že tieto opatrenia sú zlučiteľné s jej inými záväzkami podľa medzinárodného práva“.

Veľmi promptne sa problematike venovali prispievatelia blogu Strasbourg Observers a ECHR BLOG, ktorých príspevky si nižšie zhrnieme. Reálne dôsledky tohto obdobia budú však viditeľné až o niekoľko rokov, keď ESLP vydá prvé rozhodnutia ohľadom opatrení prijatých jednotlivými štátmi v čase „kronakrízy“.³

K dnešnému dňu konanie štátu v reakcii na šírenie nákazlivej choroby nebolo významným spôsobom predmetom sťažností pred ESLP. Zriedkavo sa objavujú prípady súvisiace s opatreniami na ochranu odsúdených pred šírením hepatitídy, HIV alebo tuberkulózy, ktoré spadajú pod článok 3, povinnosť dôstojného a ľudského zaobchádzania, článok 5, právo na slobodu a bezpečnosť, a článok 8, ochrana súkromia. Vývoj v dôsledku pandémie predstavuje špecifickú situáciu a je možné ju kvalifikovať ako „výnimočnú“ v zmysle článku 15 Dohovoru.

Dočasné odstúpenie od ľudsko-právnych záväzkov z dôvodu pandémie je však predmetom rôznych právnych názorov.

Podľa prof. Kanstantsina Dzehtsiaroua⁴ derogácia v takomto prípade nie je prínosná a naopak, môže vyslať obyvateľstvu negatívny signál, že štát bude porušovať základné práva. Navyše, článok 15 Dohovoru nedáva štátom carte blanche, každé opatrenie obmedzujúce práva z dôvodu krízového stavu musí mať jednoznačnú súvislosť s pandemiou a nevylučuje ex post facto

1 Kompletná tlačová správa kancelárie ESLP z 27. marca 2020 dostupná na: <https://hudoc.ec-hr.coe.int/eng-press>

2 Článok 15 – Odstúpenie vo výnimočných situáciách

1. V prípade vojny alebo akéhokoľvek iného verejného ohrozenia existencie štátu, môže ktorákoľvek Vysoká zmluvná strana prijať opatrenia smerujúce k odstúpeniu od záväzkov vyplývajúcich z tohto dohovoru v rozsahu, v akom to bezprostredne vyžaduje naliehavosť situácie a za predpokladu, že tieto opatrenia sú zlučiteľné s jej inými záväzkami podľa medzinárodného práva.

2. Podľa tohto ustanovenia nie je možné odstúpiť od článku 2, s výnimkou úmrtí spôsobených dovolenými vojnovými činmi a od článkov 3, 4 (odsek 1) a 7.

3. Každá Vysoká zmluvná strana, ktorá využije svoje právo odstúpiť od záväzkov, v plnom rozsahu informuje generálneho tajomníka Rady Európy o opatreniach, ktoré prijala a o ich dôvodoch. Generálneho tajomníka Rady Európy informuje tiež o tom, kedy tieto opatrenia stratili platnosť a odkedy sa ustanovenia dohovoru znova vykonávajú v plnom rozsahu.

3 McBride, Jeremy: COVID-19 and European Convention on Human Rights. ECHR BLOG, 27. marec 2020. Dostupné na: <http://echr-blog.blogspot.com/2020/03/an-analysis-of-covid-19-responses-and.html>

4 Dzehtsiarou, Kanstantsin: COVID-19 and the European Convention on Human Rights. Strasbourg Observers, 27. marec 2020. Dostupné na: <https://strasbourgobservers.com/2020/03/27/covid-19-and-the-european-convention-on-human-rights/>

5 Greene, Alan: States should declare a State of Emergency using Article 15 ECHR to confront the Coronavirus Pandemic. Strasbourg Observers, 1. apríl 2020. Dostupné na: <https://strasbourgobservers.com/category/covid-19/>

preskúmanie opatrení Európskym súdom pre ľudské práva (viď *A. a ostatná proti Spojenému kráľovstvu*, sťažnosť č. 3455/05). Na druhej strane Dr. Alan Greene⁵ argumentuje, že ak štáty nepristúpia k dočasnému odstúpeniu od záväzkov podľa článku 15 Dohovoru po dobu krízového stavu (de jure krízový stav), následky de facto krízového stavu na úroveň ochrany ľudských práv môžu byť oveľa závažnejšie. Aj príklady z minulosti (napr. krízový stav spôsobený teroristickými útokmi) ukázali, že ukončením krízy sa právna úprava nevrátila do predkrízovej podoby, ale naopak, stali sa bežnou súčasťou právnych systémov.

Kríza spôsobená pandemiou môže vyvolať polemiku o dostatočnej ochrane ľudských práv vo viacerých oblastiach. Autori sa vo svojich príspevkoch venujú jednotlivým právam zakotveným v Dohovore vo svetle aktuálnych udalostí.

Medzi tzv. nezrušiteľné práva Dohovor zaraďuje právo na život, zákaz mučenia a neľudského zaobchádzania a trestania, zákaz otroctva a nútenej práce ako aj uloženie trestu výlučne na základe zákona. Tieto práva požívajú výnimku z aplikácie článku 15 Dohovoru a ani v prípade derogácie nemôžu byť obmedzené.

Keďže ochorenie COVID-19 predstavuje ohrozenie života a fyzickej integrity, môže byť iniciované konanie na základe údajného porušenia článku 2 (právo na život) pre nesplnenie si pozitívneho záväzku zo strany štátu. Podľa McBridea môže ESLP prihladiť na skutočnosť, že ide o nový typ vírusu a že v počiatočnom štádiu štát nemusel riziko adekvátne vyhodnotiť. Vyšší predpoklad nesplnenia záväzku zo strany štátu sa môže viazať na krajiny, ktoré zvolili menej reštriktívne opatrenia, či cestu „herd immunity“, alebo nedostatočne informovali obyvateľstvo o rizikách COVID-19. Bolo by však nutné preukázať, že smrť nastala ako priamy následok konania alebo opomenutia na strane štátu alebo preukázania, že štát neochránil ľudské životy. ESLP by sa pravdepodobne v takýchto prípadoch priklonil k porušeniu práva na život len v prípade rozdielného zaobchádzania (diskriminácie) alebo zjavného odmietnutia poskytnúť lekársku pomoc.

Nedostatočná lekárska starostlivosť môže tiež spadať pod článok 3 Dohovoru (zákaz mučenia a neľudského zaobchádzania), pričom splnené musia byť dve podmienky: preukázanie spojitosti medzi porušením práva a štátnym opatrením a minimálna úroveň závažnosti. Naplnenie druhej podmienky je otáznave, keďže mnohé choroby prinášajú vážne zdravotné stavy a predstava adekvátnej pomoci sa môže meniť v závislosti od vývoja pandémie. Ak štát nemá objektívne možnosti ako poskytnúť lepšiu starostlivosť, ESLP pravdepodobne nebude deklarovať porušenie záväzkov (napr., ak väzeň nemá dostatočnú starostlivosť vo väzenskej nemocnici, štát má povinnosť poskytnúť mu starostlivosť v civilnej nemocnici, no ďalšie kroky na zlepšenie stavu už štát nemusí mať k dispozícii).

Článok 4 (nútená práca) je zriedka predmetom sťažnosti. Štát môže zvolať obyvateľstvo napríklad na pomoc pri odstraňovaní následkov katastrof, ale takéto opatrenie musí byť primerané nebezpečenstvu, ktorému obyvateľstvo čelí.

Ďalšie články, 8 až 11, Dohovoru explicitne uvádzajú výnimku z ich aplikácie, keďže môžu podliehať „obmedzeniam, ktoré sú stanovené zákonom, a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme (...) ochrany (...) zdravia“. Derogácia v duchu článku 15 môže prekonať požiadavku zákonnosti a uvoľniť kontrolu proporcionality. S ohľadom na to, že štáty aj tak prijímajú legislatívnu úpravu pre krízový stav a primeranosť možno odôvodniť rozsahom pandémie, Dzehtsiarou praktické dôsledky článku 15 Dohovoru v tomto smere považuje za veľmi obmedzené.

Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života (článok 8) zahŕňa veľkú množinu preventívnych opatrení, ktoré štát prijíma na to, aby kontroloval dodržiavanie karantény (lekárske údaje, meranie teploty, informácie o pohybe infikovaných, o ich osobných stretnutiach, cestovateľskej anamnéze). Takisto sem spadá kontakt rodiča a dieťaťa, prípadne úprava starostlivosti v rámci striedavej výchovy. Pokiaľ ide o povinné meranie teploty alebo testovanie, McBride poukázal na to, že v zmysle rozhodovacej praxe ESLP napr. povinné testovanie na tuberkulózu, vrátane röntgenu hrudníka, nebolo vyhodnotené ako neprimerané záujmu chrániť zdravie obyvateľstva (*Acamanne a ostatná proti Belgicku*, sťažnosť č. 10435/83). Testovanie však musí byť dôstojné, ľudské, neponižujúce a nenásilné. Odmietnutie prístupu k experimentálnej liečbe nie je podľa ESLP považované za v rozpore s článkom 5 (*Hzitzov a ostatná proti Bulharsku*, sťažnosť č. 47039/11).

Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva (článok 9) a sloboda zhromažďovania a združovania (článok 11) sú obmedzené zákazom konania náboženských obradov, kultúrnych podujatí, protestov či športových podujatí.

Pokiaľ ide o slobodu prejavu (článok 10), tu EŠLP nepochybne nebude zhovievavý pri akomkoľvek obmedzení a prízna tomuto právu veľkú ochranu z dôvodu, že v čase krízy je sloboda prejavu nástrojom na zabezpečenie, aby vlády konali zodpovedne.

Dopad na právo na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 6 Dohovoru takisto prichádza do úvahy s ohľadom na rôzne opatrenia obmedzujúce prístup k advokátovi, prístup obvinených či odsúdených k obhajcovi, účasť verejnosti a pod., mieru dopadu je však v tejto etape ťažké odhadnúť. Ani v prípade, že by štát mal technické možnosti na vedenie súdnych konaní elektronicky, z hľadiska požiadavky prístupu k spravodlivosti, takáto forma konania nie je v mnohých prípadoch postačujúca. Aj prípade niekoľko mesačných prieťahov tieto nemožno pripísať zodpovednosti štátu, ak boli spôsobené externým faktorom a ak štát podnikol všetky dostupné kroky a opatrenia. K porušeniu práv Dohovoru by však mohlo dôjsť v prípade, že štát nezabezpečí chod súdov tak, aby tieto rozhodovali o ochranných opatreniach, napr. vo veci domáceho násillia, alebo iných naliehavých konaniach (*Opuz proti Turecku*, sťažnosť č. 33401/02). Na margo derogácie McBride v tejto súvislosti poukazuje na to, že bez iniciovania článku 15 Dohovoru nemožno z dôvodu pandémie predlžovať dĺžku väzby v prípravnom konaní a ani v režime článku 15 Dohovoru by nemalo ísť o viac ako 7 dní (*Aksoy proti Turecku*, sťažnosť č. 21987/93, *Sakik a ostatní proti Turecku*, sťažnosť č. 23878/94, *Brogan a ostatní proti Spojenému kráľovstvu*, sťažnosť č. 11209/84).

Priestor na porušovanie práv možno vidieť aj v oblasti zákazu diskriminácie (článok 14). Hoci opatrenia v krízovom stave platia pre všetkých rovnako, aj história ukazuje, že choroby sa môžu začať spájať s určitým štátom, národnosťou alebo skupinou obyvateľstva, voči ktorému sa potom zasahuje tvrdšie a diskriminatórne.

Osobitný režim má článok 5 (právo na slobodu a bezpečnosť) Dohovoru, pod ktorý spadá povinná karanténa či zákaz vychádzania. Článok 5 ods. 1 písm. e) výslovne uvádza výnimku uplatnenia slobody, ak ide o „zákonne pozbavenie slobody osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby“. Opatrenia musia byť v súlade so zákonom, časovo obmedzené a musia naplniť účel – zastavenie šírenia nákazy. V opačnom prípade ide o porušenie Dohovoru. Podobne možno aplikovať článok 2 Protokolu č. 4 o slobode pohybu. Podľa Greena ide o kľúčové ustanovenie. Článok 5 chráni slobodu v klasickom zmysle, teda predchádza neoprávnenému zbaveniu či výraznému obmedzeniu fyzickej slobody. Požadovaná miera obmedzenia závisí od všetkých okolností, a teda napr. zákaz vychádzania v nočných hodinách v jednej krajine môže byť vyhodnotený EŠLP inak ako v druhej krajine (viď *Guzzardi proti Taliansku*, sťažnosť č. 7367/76, *Engel a ostatní proti Holandsku*, sťažnosti č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72). Judikatura reagujúca na sťažnosť v kontexte pandémie je však dnes takmer neexistujúca. McBride pripomína, že ukazovateľom môže byť test primeranosti (*Enhorn proti Švédsku*, sťažnosť č. 56529/00), podľa ktorého treba vyhodnotiť, či pozbaveniu osobnej slobody infikovanej osoby predchádzalo prijatie menej závažných opatrení, ktoré boli vyhodnotené ako nedostatočné pre zabezpečenie verejného záujmu na zabránení šírenia nákazy. Tento test však nemožno použiť v prípade neinfikovaných osôb. Ak by EŠLP umožnil pozbaviť zdravé osoby slobody (napr. formou zákazu vychádzania), išlo by o prelomovú interpretáciu článku 5.

EŠLP sa venoval otázke karantény v prípade *Kuimov proti Rusku*, sťažnosť č. 32147/04, kde pripomenul, že opatrenie musí byť dočasné a ukončené hneď, ako to okolnosti umožnia. Prísne a dlhodobé obmedzenia vysoko pravdepodobne budú vyhodnotené ako neprimerané sledovanému legitímnemu cieľu. Na druhej strane EŠLP prejavil zhovievavosť v prípade „existencie výnimočnej bezprecedentnej krízy“ (*Koufaki a Adedy proti Grécku*, sťažnosť č. 57665/12).

McBride na príkladoch z judikatury analyzuje aj alternatívy zákazu vychádzania. Hoci domáce podmienky sú lepšie ako pobyt v cele, zákaz vychádzania môže predstavovať porušenie článku 5 Dohovoru (*Buzadji proti Moldavsku*, sťažnosť č. 23755/07). Zároveň je však rozdiel medzi úplným zákazom a obmedzením vychádzania okrem nevyhnutných prípadov v čase od 22:00 do 06:00. Druhé spomenuté nemožno považovať za „domáce väzenie“. Väčšia miera obmedzenia, napr. obmedzenie dôvodov vychádzať počas dňa alebo úplný zákaz návštev, sa však prikláňa k porušeniu článku 5. Poľahčujúcou okolnosťou pre štát by bola absencia kontrolných mechanizmov dohľadu. Naopak, v prípade sledovania/elektronického monitoringu osôb alebo v prípade následkov za porušenie zákazu vychádzania formou vysokých pokút alebo núteného pobytu doma, pôjde pravdepodobne o porušenie článku 5 (*Amuur proti Francúzsku*, sťažnosť č. 19776/92, *Guzzardi proti Taliansku*, sťažnosť č. 7367/76, *Nada proti Švajčiarsku*, sťažnosť č. 10593/08).

Z viacerých judikátov vyplýva, že ESLP 14-dňový zákaz prístupu na vybrané miesta v krajine nepovažoval za neprimeraný (*Landvreugd proti Holandsku*, sťažnosť č. 37331/97, *Oliveira proti Holandsku*, sťažnosť č. 33129/96). Posúdenie však závisí od preukázania relevantnosti opatrení vo vzťahu k zastaveniu šírenia nákazy. Podmienečné prepustenie z väzby z dôvodu pandémie takisto musí byť citlivo vyhodnotené z hľadiska možného rizika ďalšej trestnej činnosti (*Maiorano a ostatní proti Taliansku*, sťažnosť č. 28634/06, *Opuz proti Turecku*, sťažnosť č. 33401/02).

Opatrenia prijaté štátmi v uplynulých mesiacoch na obmedzenie práva na slobodu a bezpečnosť sú na hranici prípustnosti ustanovení Dohovoru. Nastáva riziko, že vnútroštátne zákony, ktorými sa upravili opatrenia v čase núdzového stavu, budú pretrvávajúť aj po ukončení krízy a dôjdu ku rekalibrácii ochrany ľudských práv smerom k znižovaniu jej štandardov. Podľa Greena kríza, ktorej príkladom je aj aktuálna pandémia, môže vytvárať vo vnútroštátnych právnych systémoch čierne diery, teda zóny voľného uváženia vytvorené právnym predpisom bez konkrétnych obmedzení exekutívy, alebo sivé diery, teda zóny voľného uváženia, ktoré sa javia ako ohraničené súdnou mocou, ale súdne preskúmanie má také nejasné kontúry, že je takmer neexistujúce. Tieto môžu viesť k vážnym obavám o ochranu ľudských práv a právneho štátu. De jure krízový stav by nemal opomenúť transparentnosť, dodatočné opatrenia v oblasti dohľadu a kontroly. Podľa Dzehtsiaroua sú práva zakotvené v Dohovore dostatočne flexibilné, aby poňali opatrenia prijaté v čase krízy. McBride zase pripomína, že bez ohľadu na to, či štáty pristúpia k derogácii alebo nie, rozhodnutie ESLP o dôvodnosti obmedzení prijatých v reakcii na pandémiu bude závisieť od individuálneho vyhodnotenia veci, berúc do úvahy štát, ktorý ich nariadil, rozsah a trvanie opatrení.

Ochrana ľudských práv a samotný Dohovor nepredstavuje prekážku účinným vládnym opatreniam zameraným na boj proti šíreniu pandémie. Na druhej strane je nevyhnutné požadovať vysoký stupeň ochrany ľudských práv aj v čase núdzového stavu práve s ohľadom na posilňovanie právomocí exekutívy, ktoré by mohlo mať dlhodobý disproportný dopad na spoločnosť a jednotlivcov.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Advokácia v spomienkach advokátov

Predsedsníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **representatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Aktuálne udalosti

Stanovisko SAK k Programovému vyhláseniu vlády

Vláda SR predstavila svoje programové vyhlásenie. Jednou z hlavných tém je obnova dôvery v právny štát, teda zásadné zmeny v oblasti celého justičného systému. Slovenská advokátska komora víta takto nastolené úlohy pre vládu (odstrániť korupciu, zlepšiť funkčnosť a kvalitu celého justičného systému a tým vytvoriť reálnu rovnosť pred zákonom a kvalitné podnikateľské prostredie) a dúfa, že vhodne zvolenými právnymi nástrojmi na výkon prezentovaných cieľov sa ich podarí naplniť. Každé posilnenie zákonnosti, budovanie spravodlivosti a odstránenie korupcie je žiadané a prispieje k zlepšeniu života občanov a podnikateľov.

Zásadné pre posúdenie úspechu tohto vyhlásenia budú však právne nástroje ich realizácie. Len vhodne zvolené právne nástroje na budovanie právneho štátu v duchu jeho zásad môžu do viesť vládu na úseku justície a ministerstvo spravodlivosti k riešeniam, ktoré budú účelné, ale nie účelové, ktoré zmenia nastavenie systému a zabezpečia jeho plnú funkcionálnosť na dlhé obdobie a obnovia dôveru v právny štát. Tieto nástroje však nemôžu, ani pri deklarovanej potrebe zásadných zmien, byť hraničiacie so zásadami materiálneho právneho štátu. Udržateľná právna cesta, ktorou sa dostaneme k celospoločensky žiadanému výsledku budovania právneho štátu, musí byť cestou ústavne, medzinárodno-právne a ľudskoprávne súladnou. Budovanie právneho štátu nie je cestou odtrhania nízkovisiaceho ovocia, ale primeraného a proporcionálneho použitia aj mimoriadnych právnych prostriedkov. Ich neproporcionálne využitie môže byť pre inú politickú reprezentáciu odôvodnením „opravovať“ budovaný právny štát ďalšími mimoriadnymi prostriedkami.

Slovenská advokátska komora pozorne vníma polemiku vyvolanú prijatím „koronovej novely“ súvisiacej so súdnou radou a podnetom poslancov NR SR na ústavný súd pre jej ústavnú nekonformnosť, ako aj dočasné znefunkčnenie súdnej rady prostredníctvom vzdania sa niekoľkých jej členov. Ctíme však gentlemanské pravidlo 100 dní pre novú vládu.

Slovenská advokátska komora ako nadstraníčka a apolitická samosprávna organizácia zložená zo znalcov práva bude pozorne sledovať nastavovanie procesov a ich uvádzanie do praxe.

Zostávame v neochvejnej viere, že záplata, ktorou je záujem prekryť nefungujúce časti justičného systému, bude vždy primeraná okolnostiam, bude vecná, proporcionálna potrebám právneho štátu. V tomto čase sa spoliehame, že diskusia o budovaní právneho štátu bude zachovávať nielen vysokú odbornú, ale aj morálnu úroveň a podporovať rozvoj všetkých atribútov materiálneho právneho štátu. Veríme, že

rozvážne navrhnuté právne nástroje unesú odbornú diskusiu, budú nadstranícke v duchu ich životnosti a práve v dôsledku zásadných, ale pokojných a vecných riešení budú akceptované odbornou i laickou verejnosťou. Nielen naším želaním zostáva, aby zhmotňovanie programového vyhlásenia nevyvolalo potrebu množstva nových, aj právny poriadok zneprehľadňujúcich, predpisov. Sme presvedčení, že vláda a ministerstvo spravodlivosti to ľahkým krokom zvládne.

Záverom uvádzame, že SAK drží palce vláde v nekompromisnom boji s korupciou a so zlepšovaním justičného systému a ak bude privolaná na pomoc, bude pripravená ju poskytnúť a byť konštruktívnou súčasťou tvorby zmien.

Slovenská advokácia dlhoročne verejne, často opomínané, poukazuje na justičné problémy, na pravidlá funkčného právneho štátu a etiku jednotlivých právnych povolání. Dôkazom, že naša samosprávna organizácia má rovnako vytýčené ciele zlepšovať advokáciu ako súčasť justičného systému je napríklad aj naša vnútorná schopnosť sebareflexie v podobe každoročne niekoľkých stoviek prejednávanych disciplinárnych návrhov voči advokátom a advokátskym koncipientom pred disciplinárnymi orgánmi SAK, ako aj vyše desaťročie trvajúce pravidelné uverejňovanie anonymizovaných disciplinárnych rozhodnutí pre advokátsku prax.

Predsedsníctvo SAK zasadá aj v tejto náročnej dobe formou videokonferencie. Konať vo veci pred orgánmi komory môžu online aj členovia komory

Predsedsníctvo prijalo uznesenie o postupe SAK v prípadoch mimoriadnej situácie, ktorého účelom je vytvorenie efektívnej možnosti videokonferenčne konať vo veci pred orgánom komory. Uznesením sa vytvorila možnosť a nie povinnosť konať prostredníctvom videokonferenčného rozhrania. Napríklad členovia komory v karanténe sa právne umožní vyjadriť sa vo svojej veci pred orgánom komory, ktorý o nej koná.

List predsedu SAK ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny k čerpaniu štátnej pomoci

Predseda SAK Tomáš Borec zaslal 9. apríla 2020 listom ministrom Milanovi Krajniakovi žiadosť o úpravu oprávnených osôb na čerpanie podľa *usmernenia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR číslo: 1/2020/§54 - PP, opatrenie 2*, podľa ktorého sa na časť advokátov (SZČO) vzťahuje a na inú časť advokátov (konatelia spoločností s ručením obmedzeným – s. r. o.) nevzťahuje. Opatrenia vlády *Prvá pomoc zamestnancom, firmám a SZČO* boli prijaté s tým, že sa vzťahujú aj na advokátov a na ich účel by sa mali jednoosobové s. r. o. posudzovať rovnako ako SZČO. V praxi však vznikli nezrovnalosti najmä pri aplikácii opatrenia – preplácanie mzdy zamestnancov, pri ktorom nebola jednoosobová s. r. o. vedená ako oprávnený žiadateľ. To spôsobilo, že sa táto časť pomoci nevzťahovala na skupinu advokátov vykonávajúcich advokáciu formou s. r. o. bez zamestnancov. Viac na s. 64.

Vzdelávanie elektronickou formou – prvý WEBINÁR: Rozhodcovský súd SAK a výhody obchodnej arbitráže

Slovenská advokátska komora sa snaží prispôsobiť situácii aj v oblasti vzdelávania a presunúť postupne časť vzdelávania do elektronického prostredia. Prvou lastovičkou bol webinár o rozhodcovskom konaní, ktorý sa konal 17. apríla 2020 a bol venovaný činnosti RS SAK, modelovým rozhodcovským doložkám a praktickej aplikácii jeho Rokovacieho poriadku. Hlavným prednášajúcim bol JUDr. Ľudovít Mičinský. V nasledujúcich týždňoch pripravujeme ďalšie webináre v rámci vzdelávania advokátov a pracujeme aj na príprave elektronickej formy vzdelávania koncipientov. Informácie náдете v newsletteroch, na webe a LinkedIn profile SAK.

Advokátske skúšky

Pod vplyvom opatrení súvisiacich s obmedzením šírenia Covid 19 prijalo predsedníctvo SAK 6. apríla 2020 rozhodnutie o zrušení všetkých plánovaných termínov advokátskych skúšok s tým, že obnovenie nastane na prelome augusta a septembra 2020. Koncipienti prihlásení na akýkoľvek termín skúšky (písomná a ústna časť) budú z neho odhlásení. Kancelária SAK stanoví časové rozmedzie, v ktorom budú zverejnené termíny skúšok, aby sa uchádzači mohli opätovne prihlásiť. **Konkretizovaná informácia bude koncipientom zaslaná e-mailom.** Termíny písomných a ústnych častí advokátskych skúšok budú realizované od 2. septembra 2020 v čo najväčšom počte s ohľadom na priestorové a technické možnosti komory.

Koncipienti s absolvovaným testom, ktorí neboli prihlásení na termín skúšky, budú mať možnosť prihlásiť sa na termíny stanovené po 1. októbri 2020. Šesťmesačná validita testu začne plynúť koncipientom nasledujúci deň po ukončení možnosti prihlásenia sa – od špecifikovaného dátumu.

Koncipienti prihlásení na TESTOVÚ časť skúšky, prípadne tí, ktorých kompletná prihláška na skúšku bola komore doručená do 14. apríla 2020, budú e-mailom oboznámení o plánovaných termínoch testov, ktoré sa budú konať posledný augustový týždeň. Uhradený poplatok za advokátsku skúšku sa započítava na ďalší zvolený termín.

Novo prijaté prihlášky kancelária komory spracuje a žiadateľov zaradí na nasledujúce termíny testov, ktoré budú opätovne realizované v pravidelných intervaloch.

K vyššie uvedenému kroku predsedníctvo SAK pristúpilo s ohľadom na denne sa meniacu situáciu k prijímaným opatreniam, ktorá má za následok neistotu koncipientov pripravujúcich sa na skúšky.

Advokáti v médiách – právna pomoc v karanténe

Podujatie Slovenskej advokátskej komory *Právna pomoc v karanténe* podporila výrazná mediálna kampaň. Okrem priestoru v tlačovinách a na weboch sme sa snažili verejnosť

NEPREHLIADNITE

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory *per rollam* rozhodlo odložiť termín splatnosti príspevku na činnosť SAK a do sociálneho fondu na rok 2020 do 30. júna 2020.

o možnosti využitia bezplatnej porady s advokátom informovať aj formou spotu v rádiách Slovensko a Regina.

Aktivitu sme propagovali aj prostredníctvom spravodajstva a ďalších mediálnych formátov. Predseda SAK T. Borec a advokát P. Serina boli v Teleráne televízie Markíza (foto) porozprávať o tejto *pro bono* činnosti advokátov. V rámci programu bolo možné aj právne rady priamo poskytnúť, televízia sprístupnila telefónnu linku, prostredníctvom ktorej sa diváci dovolali priamo advokátovi Mgr. Serinovi. Túto možnosť využilo počas vysielania 13 osôb.

Predseda SAK bol pred spustením právnej pomoci o činnosti informovať v ranných správach RTVS a po končení ju zhodnotil 18. apríla 2020 v Mimoriadnych správach RTVS, kde rozprával aj o konkrétnych právnych problémoch, s akými sa ľudia stretávajú v aktuálnej situácii. Rozhovory k téme robilo Rádio Regina s advokátmi J. Kutanom, L. Hreždovičom a T. Borecom. V denníku Sme bol uverejnený zaujímavý článok o *pro bono* činnostiach advokátov s prešovským advokátom Ivanom Mazancom.

Aj v týchto časoch sa snažíme zlepšovať dobré meno advokácie a informovať verejnosť, že advokáti robia mnoho prospešného pre spoločnosť.

Z marcového a aprílového zasadnutia P SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo v Bratislave **5. a 6. marca 2020** v Bratislave a **po prvý raz v moderných dejinách SAK dištancne prostredníctvom elektronickej aplikácie Microsoft Teams**, pretože vzhľadom na pandémiu koronavírusu nezasadalo fyzicky. Vopred boli naplánované tri konferenčné hovory: **3., 6. a 7. apríla 2020**.

Na úvod marcového zasadnutia zaznela informácia o **stretnutiach s advokátmi Košického, Prešovského, Žilinského a Trenčianskeho kraja**. Predsedníctvo vzalo na vedomie list dekana Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave doc. JUDr. Burdu, PhD., v ktorom sa obracia na absolventov právnickej fakulty, študentov a kolegov so **žiadosťou o príspevok na rekonštrukciu nových priestorov fakulty** na Vajanského nábreží. Fakulta očakáva, že nová budova na dlhú dobu vyrieši súčasné priestorové a kapacitné problémy, vzdelávacia ustanovizeň sa bude môcť zlepšovať a kvalitnejšou prípravou študentov zásadne pozitívne pôsobiť na právne prostredie na Slovensku.

Členovia P SAK vzali na vedomie **materiál Ministerstva spravodlivosti SR k ustanovovaniu advokátov ex officio**. Zástupcovia komory sa ku každému bodu vyjadrili. Návrh, ktorý mal byť predložený ministrovi na rozhodnutie, obsahoval návrh úpravy obvodov, z ktorých budú advokáti ustanovovaní iba na okresy bez ich spájania, a nastavenie systému súdneho manažmentu tak, aby zasielal notifikačnú SMS správu po vygenerovaní ustanoveného advokáta. Z tohto dôvodu by každý advokát mal mať nahlásené aktuálne mobilné telefónne číslo. Ďalej vzali na vedomie informáciu o **stretnutí so zástupcami zahraničných advokátskych kancelárií** (solicitori pôsobiaci aj na Slovensku, resp. iba solicitori, ktorí sú štátnymi občanmi SR, ale disponujú britskou licenciou; niektorí sú zapísaní aj do zoznamu advokátov vedeného SAK). Na stretnutí sa zúčastnil aj zástupca *Law Society of England and Wales*. Predmetom diskusie bola pozícia advokátov z Veľkej Británie na Slovensku po brexite. Ešte nie sú ukončené rokovania na pôde CCBE, veci nadobudnú jasnejšie kontúry po uplynutí prechodného obdobia.

Aktuálne informácie o legislatívnych aktivitách komory boli zamerané na **problematiku opatrovníctva**. Zástupcovia komory sa zúčastnili na Okrúhlym stole, ktorý 12. februára 2020 organizovala verejná ochrankyňa práv prof. JUDr. Patakyová, PhD. Zástupcovia SAK na stretnutí zdôraznili, že úlohou advokáta je zabezpečovať opatrovníctvo, ktoré sa týka uplatňovania najmä majetkových práv v prospech maloletého v procesnom postavení poškodeného v trestnom konaní.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie **zo zasadnutia komisie na ochranu spotrebiteľov právnych služieb**, ktorého predmetom bolo aj pôsobenie Centra správnej pomoci a spotrebiteľských združení; **zo zasadnutia komisie pre veci koncipientske**. Nosnou témou stretnutia bola opäť diskusia k priebehu praktických seminárov a ich hodnotenie zo strany advokátskych koncipientov. Koncipienti semináre hodnotia veľmi pozitívne čo do voľby lektorov, tém aj praktickej realizácie. Diskusia sa týkala aj advokátskych skúšok, kde boli členovia komisie informovaní o aktuálnych termínoch a čakacích lehotách. Už na marcovom zasadnutí odznelo upozornenie na opatrenia, ktoré bolo možné očakávať v súvislosti s pandémiou (nariadené rušenie hromadných akcií), v nadväznosti na čo sa P SAK rozhodlo rozpracovať **vzdelávanie koncipientov ako štrukturálnu a koncepcnú náhradnú formu vzdelávania (napr. formou webinárov)**.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu o **podpísaní memoranda o spolupráci medzi Slovenskou advokátskou komorou a Generálnym riaditeľstvom Zboru väzenskej a justičnej stráže**. Z diskusie členov P SAK vyplynul podnet iniciovať rokovanie so Zborom väzenskej a justičnej stráže v nadväznosti na nezrovnalosti avizované zo strany advokátov k stretávaniu advokátov s klientmi v ústavoch, ktorého čas je momentálne limitovaný. Predsedníctvo SAK súhlasilo s podpísaním **dodatku k zmluve o spolupráci so spoločnosťou BMW Slovenská republika s. r. o.** v oblasti predaja motorových vozidiel.

Kancelária komory sa ešte vo februári 2020 obrátila na Úrad verejného zdravotníctva SR s otázkou, či má SAK obmedziť organizovanie vzdelávacích podujatí zo zdravotno-preventívnych dôvodov v súvislosti s koronavírusom. Po vyhlásení núdzového stavu boli všetky podujatia organizované komorou za účasti väčšieho počtu osôb zrušené (advokátske skúšky, všetky vzdelávacie podujatia, galavečer a šachový turnaj) s tým, že náhradné termíny budú stanovené podľa vývoja situácie. Komora preverovala podmienky na poistnom trhu, pokiaľ ide o možnosť poistenia náhrady nákladov vzniknutých z dôvodu zrušenia podujatí z akéhokoľvek dôvodu, nielen z dôvodu koronavírusu, ani jedna z oslovených poisťovní uvedený typ poistenia nemá v produktovom portfóliu. Na poschodiach budovy SAK boli od začiatku februára 2020 umiestnené dezinfekčné prostriedky.

Predsedníctvo SAK **schválilo stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala komisia pre **zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**. V rámci tohto bodu schválilo zásady posudzovania činnosti, ktorá nie je zlučiteľná s etickými princípmi výkonu advokácie, resp. praxe advokátskeho koncipienta.

Členovia predsedníctva sa už v tomto období začali venovať príprave **konferencie advokátov 2021**. Aktuálnou je stále možnosť realizovať prvé kolo volieb do orgánov komory elektronickou formou. Praktické aspekty realizácie vlastného hlasovania sú stále v štádiu prípravy, podmienkou je však prijatie uznesenia o **povinnosti advokáta mať elektronický**

advokátsky preukaz. Po prvý raz dostáva preukaz každý advokát bezplatne, komora môže v tomto smere postupovať proaktívne. Kancelária SAK predbežne spracovala **harmogram prác a termínov** súvisiacich s konferenciou advokátov **vrátane prípravy interných predpisov**; v tejto súvislosti by malo byť prijaté **uznesenie o tvorbe návrhov predpisov** predkladaných na konferencii advokátov. Program konferencie advokátov je na základe rozhodnutia P SAK plánovaný na jeden pracovný deň.

V rámci **ekonomických otázok** členovia P SAK rozhodovali o jednotlivých **žiadostiach**, vzali na vedomie ■ **zoznam advokátov, ktorí do 29. februára 2020 nezaplatili príspevok na vzdelávanie advokátskych koncipientov**; ■ **informáciu o čerpaní rozpočtu za rok 2019**; ■ **porovnanie výnosov a nákladov seminárov advokátskych koncipientov a seminárov advokátov** uskutočnených v mesiacoch september až december 2019; ■ **informáciu o skončení zmluvy o nájme nebytových priestorov na prízemí budovy SAK** so spoločnosťou Sprinton, s. r. o., ktorá prevádzkovala kníhkupectvo. Predsedníctvo SAK poskytlo **finančný príspevok úspešným uchádzačom o anglofónnu a frankofónnu stáž** Parížskej advokátskej komory 2020.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie ■ **o stave súdnych konaní**, v ktorých je účastníkom SAK; ■ **o participácii komory na podujatiach s medzinárodným prvkom**; ■ **o pripojení sa Slovenskej advokátskej komory k vyhláseniu európskych advokátskych komôr o právnom štáte**, ktorého hlavným poslanstvom je, že ohrozenie demokracie a právneho štátu, porušenie základných práv a útoky voči nezávislosti advokátov a sudcov nemôžu byť tolerované.

Predsedníctvo SAK ďalej rozhodovalo o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, osobitne sa zaoberalo návrhmi na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. c) a d) zákona o advokácii z dôvodu neuhradených trov a pokút disciplinárneho konania a návrhom na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii z dôvodu vzneseného obvinenia pre úmyselný trestný čin.

Vzhľadom na pandémiu koronavírusu sa predsedníctvo SAK **nezišlo na zasadnutí fyzicky**, ale body zaradené v pozvánke **prerokovalo dištančne** prostredníctvom elektronickej aplikácie *Microsoft Teams*. Vopred boli naplánované tri konferenčné hovory: **3., 6. a 7. apríla 2020**.

Na úvod JUDr. Borec oboznámil s **obsahom listu adresovaného predsedovi vlády SR Petrovi Pellegrinimu**, ktorý vykonával funkciu do 21. marca 2020; s jeho obsahom boli oboznámení aj advokáti, s ktorými tajomník komory JUDr. Popovec aktívne komunikuje o aktuálnych veciach. Na základe rozhodnutia vlády SR boli od 30. marca 2020 okrem viacerých predajní, ktorých otvorenie vláda povolila, občanom **znovuotvorené** aj advokátske kancelárie a notárske úrady. JUDr. Popovec zároveň informoval o tom, že Minister-

stvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR spustilo **prvú pomoc zamestnancom, podnikateľom a živnostníkom pri znižovaní dopadov koronavírusu**, ktorú schválila vláda 31. marca 2020. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny prijímajú od 6. apríla 2020 žiadosti o príspevky na mzdy zamestnancov od zamestnávateľov, ktorí museli povinne zatvoriť prevádzky. Od 8. apríla 2020 môžu o pomoc žiadať aj samostatne zárobkovo činné osoby. Všetky potrebné informácie k pomoci a postup pri žiadaní nájdú záujemcovia na novej webovej stránke www.pomahameludom.sk. Predseda SAK JUDr. Borec sa listom obrátil na ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR Milana Krajniaka s poukazom na to, že advokát podľa zákona o advokácii má možnosť vykonávať svoju činnosť nielen ako fyzická osoba, ale alternatívne aj ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným založenej na účel výkonu advokácie. Advokát – konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá nemá zamestnancov, však nie je oprávneným žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku. V nadväznosti na uvedené požiadal o úpravu oznámenia tak, aby zákonná možnosť alternatívneho výkonu advokácie nevytvárala nemožnosť **požiadania o podporu z dôvodu poklesu tržieb a aby boli aj jednoosobové advokátske obchodné spoločnosti bez zamestnancov zaradené medzi oprávnených žiadateľov**. List JUDr. Boreca je v plnom znení zverejnený na webovej stránke SAK.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o viacerých uzneseniach schválených v hlasovaní *per rollam*, konkrétne ■ **o doplnení uznesenia o vedení verejného zoznamu odborného zamerania advokátov o nové zameranie – právnu pomoc osobám v karanténe** (*pozri Vestník č. 64*) a ■ **o predĺžení termínu splatnosti príspevku na činnosť Slovenskej advokátskej komory za rok 2020 do 30. júna 2020** (*pozri Vestník č. 65*). Predsedníctvo SAK **modifikovalo zásady posudzovania činnosti, ktorá nie je zlučiteľná s etickými princípmi výkonu advokácie**, resp. praxe advokátskeho koncipienta (prijaté na marcovom zasadnutí) tak, že advokát by nemal pôsobiť ako daňový poradca, audítor, maklér či ako fyzická osoba podnikajúca na základe živnostenského oprávnenia v oblasti ekonomického poradenstva, činnosti finančného agenta, obchodu s nehnuteľnosťami (realitná kancelária) alebo sprostredkovania v oblasti obchodu a služieb. Predsedníctvo ďalej **zmenilo uznesenie o stanovení podmienok na vzdelanie** sudcov, justičných čakatelov, asistentov sudcov Najvyššieho súdu SR, súdnych úradníkov, prokurátorov, právnych čakatelov prokuratúry, notárskych koncipientov, notárskych kandidátov a notárov pri zápise do zoznamu advokátov tak, že určilo novú sumu administratívneho poplatku za účasť na vzdelávaní uchádzačov o zápis do zoznamu advokátov pochádzajúcich z iných právnických profesií vo výške 500 eur (*pozri Vestník č. 65*).

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu o **aktivitách komory, ktoré nebudú plnené z dôvodu pandémie koronavírusu**. Šlo najmä o komplexné zmeny v harmograme SAK na rok 2020 z pohľadu podujatí, ktoré boli zrušené, resp. presunuté na iný termín (nielen podujatia, ktoré organizuje SAK, ale aj podujatia partnerov doma a v zahrani-

čí). Niektoré už majú určený náhradný termín na jeseň 2020, pri niektorých bude určenie náhradného termínu závisieť od vývoja situácie. Informácia sa týkala aj zrušených vzdelávacích podujatí organizovaných komorou, zrušených advokátskych skúšok a termínov zmierovacieho konania, ako i zmien stránkových hodín kancelárie komory.

Predsedníctvo SAK sa oboznámilo so **stanoviskom pracovnej komisie SAK pre rodinné právo** k realizácii striedavej osobnej starostlivosti a styku rodičov s deťmi vo vzťahu k šíreniu vírusu Covid-19. V médiách sa objavilo viacero zmätočných informácií ohľadom realizácie styku a rešpektovania rozsudkov upravujúcich styk s maloletými v tejto mimoriadnej situácii. Viaceré organizácie vydali stanoviská, téma vyvolala diskusiu aj v rámci advokátskeho stavu. Stanovisko v plnom znení je zverejnené na webovej stránke SAK. Predsedníctvo SAK ďalej vzalo na vedomie **informáciu o legislatívnych materiáloch, ktoré nie sú predkladané v súlade so štandardným legislatívnym procesom**; komora má o týchto veciach iba sprostredkované informácie a na prezentovanie jej pozícií je veľmi krátky časový úsek.

Predsedníctvo komory schválilo **dodatok k rámcovej zmluve medzi SAK a ŠKODA AUTO Slovensko s. r. o.** na odber vozidiel podľa zazmluvnených modelov v rámcovej zmluve; vzalo na vedomie **správu o činnosti Rozhodcovského súdu Slovenskej advokátskej komory**; odsúhlasilo

lo **postup kancelárie komory v súvislosti s tým, že došlo k zrušeniu všetkých aktuálne plánovaných termínov advokátskych skúšok**; obnovenie skúšania sa zatiaľ predpokladá na prelome augusta a septembra 2020 (informácia v plnom znení je zverejnená na webovej stránke komory).

Predsedníctvo SAK schválilo **stanoviská s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe**, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia P SAK schválili **uznesenie o postupe Slovenskej advokátskej komory v čase krízovej situácie** podľa osobitných predpisov alebo mimoriadnej situácie alebo udalosti podľa osobitného predpisu a **uznesenie o povinnosti advokáta mať elektronický advokátsky preukaz** s príslušnými certifikátmi najneskôr do 30. novembra 2020 (pozri Vestník č. 65).

Komora sa proaktívne snaží čo najrýchlejšie prispôbiť škálu svojich činností novej situácii v súvislosti s pandémiou koronavírusu, nevynímajúc oblasť výchovy a vzdelávania. Ambíciou je navrhnúť typ vzdelávania na tento čas korektne nahrádzajúci veci, ktoré SAK z dôvodu ochranných opatrení a núdzového stavu nemôže fyzicky realizovať. Komora musí vo svojich funkciách pokračovať alternatívnym spôsobom

Žiadosť o poskytnutie finančného príspevku pre podnikateľa

Prostredníctvom stránky www.pomahameludom.sk je možné po vyplnení príslušného formulára požiadať o poskytnutie finančného príspevku pre podnikateľa (SZČO), ktorému v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu Úrad pre verejné zdravotníctvo uzavrel prevádzku alebo mu poklesli tržby.

Pre uľahčenie podávania žiadostí uvádzame odporúčaný spôsob vyplňania údajov:

Právna forma	Slobodné povolanie-fyzická osoba podnikajúca na základe iného ako živnostenského zákona*				
Dátum vzniku	XX.XX.XXXX	DIČ	XXXXXXXX	Platiteľ DPH	áno/nie
IBAN (uviesť IBAN účtu, ktorého je žiadateľ vlastníkom/disponentom)	SKXX XXXX XXXX XXXX XXXX				
Zapísaný v registri	Zoznam advokátov podľa zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii				
vedenom v	Slovenská advokátska komora	pod číslom	X - XXXX**		
Predmet prevažujúcej činnosti - SK NACE	69.10.0	Názov	Právne činnosti		
<small>(Kód SK NACE Rev.2 - Štatistická klasifikácia ekonomických činností (uviesť 5 - miestny číselný kód v súlade s Vyhláškou Štatistického úradu SR) SR č. 306/2007 Z. z.)</small>					
Oblasť podnikania (vybrať jednu z možností - zadajte X)					
Odvetvie rybolovu a akvakultúry		Poľnohospodárska prvovýroba		Iné	X

* Uvedená informácia je určená advokátom vykonávajúcim advokáciu samostatne podľa § 12 ods. 1 písm. a) zák. o advokácii.

** Registračné číslo advokáta sa nachádza na zadnej strane advokátskeho preukazu.

2. ODBORNÁ KONFERENCIA K PRACOVNÉMU PRÁVU

„Možnosti a limity disponovania
pracovnou silou zamestnanca
s ohľadom na jeho zdravotný stav“

ZMENA TERMÍNU!**1. 10. 2020**~~23. 4. 2020~~
Hotel Tatra
Bratislava

Jedinečné podujatie svojho druhu, na ktorom sa špičkoví odborníci z ČR a SR podelia o svoje bohaté skúsenosti z aplikačnej praxe a o legislatívny pohľad na pracovné právo.

Spoločne, prakticky a s nadhľadom nastoľujú tentoraz najčastejšie diskutované otázky o pracovnom práve a o prekážkach v práci.

2. odborná konferencia o pracovnom práve bude rozdelená do troch samostatných blokov:

Blok I. Prekážky v práci na strane zamestnanca

Blok II. Možnosti zamestnávateľa pri prekážkach v práci

Blok III. Prekážky v práci na strane zamestnávateľa

V rámci konferencie vystúpia:

prof. JUDr. Andrea Olšovská, PhD. (Právnická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave)

JUDr. et Mgr. Jozef Toman, PhD. (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR)

Mgr. Tatiana Valentová (Algger, s.r.o.)

doc. JUDr. Marek Švec, PhD., LL.M. (Labour Law Association/Asociácia pracovného práva)

JUDr. Simona Schuszteková Dušeková, PhD., LL.M. (Labour Law Association / Asociácia pracovného práva)

JUDr. Jan Horecký, PhD. (Právnická fakulta, Masarykova univerzita v Brne)

a mnohí ďalší ...

Moderuje:

doc. JUDr. Marek Švec, PhD., LL.M. (generálny tajomník Labour Law Association)

Účastnícky poplatok:

Do 31. júla 2020 so zľavou 20 % - **143,20 €** bez DPH

Do 1. septembra 2020 so zľavou 10 % - **161,10 €** bez DPH

Bežná cena: **179 €** bez DPH

Organizátor

Mediálny partner

Odborný garant

Partneri

Viac informácií a registrácia na: www.wolterskluwer.sk/okpp2020

s využitím dostupných technológií. Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu o **zrealizovaných a plánovaných úkonoch, ktoré zabezpečuje odbor výchovy a vzdelávania v súvislosti so zrušením termínov** všetkých vzdelávacích podujatí. Predsedníctvo SAK rozhodlo **zrušiť letný seminár advokátov 4. až 6. júna 2020** v hoteli Partizán na Tálloch.

Predsedníctvo komory **schválilo prípravu vzdelávania koncipientov SAK formou interaktívnych videoškolení a videokonferencií na obdobie od 1. júna 2020 do 30. júna 2021**; dalo poverenie ■ na prípravu hlavných seminárov koncipientov a praktických seminárov koncipientov formou videoškolení a videokonferencií; ■ na zabezpečenie lektorov a ich preškolenie na uskutočnenie seminárov elektronickou formou; ■ na zmenu obsahového a časového zamerania seminárov, aby mohli byť realizované a hodnotené tak, že koncipienti sa riadne a aktívne zúčastnili na jednotlivých podujatiach; ■ na prípravu zmeny obsahového zamerania hlavných seminárov koncipientov so zreteľom na profil absolventa advokátskej skúšky; ■ na zabezpečenie softvérového vybavenia SAK tak, aby sa semináre koncipientov mohli konať vo forme webinárov a e-learningu. Všetky zmeny vzdelávania na základe realizovaných úloh budú predložené predsedníctvu komory na schválenie.

V rámci **ekonomických otázok** členovia P SAK rozhodovali o jednotlivých žiadostiach, vzali na vedomie **daňové priznanie SAK** k dani z príjmu právnických osôb za rok 2019, súhlasili do budúcnosti s **poskytnutím finančného príspevku** na čiastočnú úhradu nákladov spojených s účasťou na stáži

každému absolventovi, ktorý písomne požiadava o finančný príspevok v súvislosti s účasťou na anglofónnej stáži Parížskej advokátskej komory, na frankofónnej stáži Parížskej advokátskej komory a na stáži *European Lawyers Programme* Fakulty advokátov v Škótsku a rozhodli finančne podporiť aj publikačnú súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **opatreniach prijatých v iných členských štátoch EÚ v oblasti justície v dôsledku koronavírusu**. Súhlasilo so **zapojením komory ako partnera** Akadémie európskeho práva (ERA) v rámci projektov *EU Litigation for Lawyers* vyhradením piatich miest pre slovenských advokátov (príp. advokátskych koncipientov) a *Mediation in the EU: Language, Law and Practice*. Napokon vzalo na vedomie informáciu o **základných právach a slobodách v trestnom konaní v čase pandémie**; opatrenia smerujúce k potlačeniu pandémie môžu viesť k tomu, že základné práva a slobody sa začnú brať na ľahkú váhu, vrátane práv obvinených, podozrivých a odsúdených osôb v trestnom konaní (s ohľadom na dôvody zadržania, dôvody väzby, dĺžku väzby – argumentujúc krízovou situáciou). Medzinárodné advokátske fóra vyzývajú, aby ich advokátske komory upovedomili o takýchto prípadoch z praxe, sú pripravené téme sa venovať a adresovať apel príslušným autoritám. O závažnosti situácie svedčí aj odstúpenie niekoľkých štátov vrátane členských štátov EÚ od záväzkov vyplývajúcich z EDLP v zmysle článku 15 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ku ktorému môže dôjsť vo výnimočných situáciách. -km-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Zapíše SAK do zoznamu advokátskych koncipientov osobu, ktorá je poslancom Národnej rady SR, pričom žiadateľom o jeho zápis je advokát (školiteľ na účely ZoA), ktorý je súčasne v pracovnoprávnom vzťahu s týmto uchádzačom ako poslancový asistent?

Postavenie advokátskeho koncipienta (poslanca NR SR) je podľa § 64 zákona o advokácii pracovnoprávnym vzťahom, v ktorom je advokátsky koncipient podľa § 64 ods. 3 zákona povinný postupovať v súlade s týmto zákonom, predpismi komory a s pokynmi advokáta.

Podľa § 41 Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory schváleného Konferenciou advokátov 10. júna 2017 (ďalej len „advokátsky poriadok“) advokát je povinný vyhýbať sa konaniu, ktoré by ho mohlo priviesť do finančnej alebo inej závislosti od koncipienta.

Advokát v pozícii školiteľa a nadriadeného nemôže byť závislý od pokynov svojho advokátskeho koncipienta, poslanca NR SR, z dôvodu súčasného výkonu funkcie asis-

tenta. Taktiež nie je vhodné a dôstojné, aby advokát dával koncipientovi, poslancovi NR SR pokyny o potrebe prípravy pre postup poslanca, ktoré budú v rozpore s názormi poslanca NR SR a tým obmedzoval nezávislosť oboch poverených.

Takáto činnosť nielenže je v rozpore s § 41 advokátskeho poriadku, ale aj s § 62 odsek 1 písm. d) zákona o advokácii, podľa ktorého do zoznamu advokátskych koncipientov nie je možné zapísať osobu, ktorá je súčasne v postavení, ktoré je v rozpore s povahou a etickými princípmi výkonu praxe.

Základným princípom výkonu povolania advokáta je jeho nezávislosť, ktorá podľa názoru predsedníctva SAK môže byť v tomto prípade narušená.

Rovnako popisované dvojjediné postavenie poslanca NR SR a advokátskeho koncipienta (svojho vlastného asistenta) je nedôstojné, nakoľko vyvoláva nielen dojem závislosti, ale aj možného prepojenia záujmov a kolízií záujmov.

Zápis poslanca Národnej rady SR do zoznamu advokátskych koncipientov na základe pracovnoprávneho vzťahu s advokátom, ktorý je v zmluvnom vzťahu ako poslancový asistent s týmto koncipientom ako poslancom Národnej rady SR je v rozpore s povahou a etickými princípmi výkonu praxe advokátskeho koncipienta.

Právna pomoc v karanténe v roku 2020

Advokáti v rámci projektu dva týždne bezplatne online radili občanom v rôznych právnych záležitostiach. **Od 24. marca do 7. apríla 2020 poradili a pomohli viac ako 1 300 osobám.**

V marci nás všetkých zasiahla nepredvídaná udalosť. Nikto z nás nečakal, že sa takéto niečo môže stať. Strach o vlastné zdravie, zdravie svojich blízkych, existenciálny strach či obavy o hmotné zabezpečenie svojich rodín sa stali súčasťou našich každodenných životov.

Keďže základným poslaním advokácie je pomáhať uplatňovať ústavné práva a záujmy fyzických a právnických osôb, mnoho advokátov ho každoročne napĺňa aj zapojením sa do bezplatnej právnej pomoci. Po minulé roky SAK organizovala v rámci Dňa advokácie bezplatné poradenstvo. Vlni sa bezplatná právna pomoc poskytovala v dvanástich mestách a 115 zapojených advokátov poradilo takmer 750 ľuďom.

V aktuálnej situácii, v ktorej sme boli vystavení mimoriadnemu stavu a následne vyhláseniu núdzového stavu, nebolo možné organizovať bezplatnú právnu pomoc formou osobných stretnutí. Množstvo ľudí zasiahli opatrenia proti šíreniu koronavírusu, však vytvára množstvo právnych situácií, ktoré môžu byť problematické. Z tohto dôvodu sa Slovenská advokátska komora rozhodla osobné bezplatné poradenstvo zmeniť na online bezplatnú právnu pomoc v karanténe, ktorou sa podarilo zasiahnuť oveľa väčšiu skupinu obyvateľov.

Počas určeného obdobia dvoch týždňov mohli záujemcovia o právnu radu napísať otázky e-mailom zapojeným advokátom. Advokáti im do 7 dní odpovedali tiež e-mailom.

Pri bezplatnej právnej pomoci išlo predovšetkým o podanie prvotnej právnej rady a usmernenie, akým spôsobom je možné v danej situácii postupovať. Advokáti radili v každej oblasti práva. Kým po minulé roky išlo najmä o otázky týkajúce sa pozemkov, susedských vzťahov či vyživovacej povinnosti k maloletým, tento rok sa asi jedna tretina otázok týkala aktuálnej situácie okolo šírenia sa nákazy Covid-19. Časté boli pracovnoprávne otázky – skončenie pracovného pomeru, nariadené čerpanie dovolenky, práca z domu, čer-

panie OČR. Ďalším okruhom otázok bolo stretávanie sa rozvedených rodičov s deťmi počas pandémie či riešenie zrušených dovolení s cestovnými kanceláriami.

Do projektu sa zapojilo viac ako 300 advokátov po celom Slovensku. Aj vďaka nim sa darí naplňovať jeden z cieľov Slovenskej advokátskej komory, ktorým je prispievať k právnemu prostrediu na Slovensku tak, aby vzbudzovalo dôveru občanov v reálne hodnoty právneho štátu.

Uvedomujeme si, že mnohí z advokátov sami čelili náročnej osobnej výzve, keď ich súčasná situácia zasiahla v existenciálnych otázkach vyplývajúcich z opatrení proti šíreniu koronavírusu. Vrátiť sa do bežných životných i pracovných kolají bude zrejme trvať oveľa dlhšie obdobie. Aj preto si nesmierne vážime osobné nasadenie každého advokáta, ktorý sa rozhodol venovať svoju energiu, čas, vedomosti a schopnosti pre pomoc ľuďom zasiahnutým súčasnou krízovou situáciou. Celou spoločnosťou otriasli udalosti posledných týždňov, no aj napriek uponáhľanému svetu sme opäť dokázali, že ako ľudstvu nám stále ešte záleží na ostatných. Ľudskosť sa nestratila a práve v týchto krušných časoch sa prejavila praktickou pomocou tam, kde to bolo najviac potrebné. Za ich ochotu a zapojenie sa im patrí obrovská vďaka.

Advokátom zapojeným do **Právnej pomoci v karanténe** poslala SAK poďakovanie predsedu Tomáša Boreca a certifikát o účasti na tejto *pro bono* aktivite.

Kancelária SAK

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta odpovedať na písomnú žiadosť klienta

Advokát, ktorý neodpovedá na žiadosť klienta o písomné potvrdenie ukončenia zastupovania a vyúčtovanie právnych služieb ani na žiadosť jeho splnomocneného zástupcu o odovzdanie dokladov súvisiacich so zastupovaním a následne nereaguje ani na výzvu SAK na podanie vyjadrenia k sťažnosti klienta, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 18 ods. 3, § 28 ods. 4 zákona o advokácii a § 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK.

*Rozhodnutie I. odvol. disciplinárneho senátu z 24. septembra 2018,
sp. zn. I.ODS-23/2018: 2633/2017*

*Rozhodnutie V. discipl. senátu SAK z 28. mája 2018,
sp. zn. DS V.-25/18:2633/2017*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 3, § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení,
- § 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Rozhodnutím V. disciplinárneho senátu SAK z 28. mája 2018, sp. zn. DS V.-25/18:2633/2017 v spojení s rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu z 24. septembra 2018, sp. zn. I.ODS-23/2018: 2633/2017 bola disciplinárne obvinená advokátka

uznaná za vinnú

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 3 zákona o advokácii a § 6 písm. c) Advokátskeho poriadku SAK (v bode 1. a 2.) a § 28 ods. 4 zákona o advokácii (v bode 3.),

tým, že

- 1.) vo veci zastupovania klientov A. B., B. B. a C. B vo veci „zastupovania detí klienta B. B. a C. B. v dedičskom konaní po bývalom manželovi D. D. ako aj po bývalom svokrovi D. D. na území SR ako i na príslušných katastrach nehnuteľností SR“ písomne neodpovedala Ing. E. F. (splnomocnenej zástupkyňi p. B. B. na základe plnej moci zo dňa 12. 4. 2017) na jej písomné podanie „opätovná výzva“ zo dňa 28. 5. 2017, ktorej obsahom bola nespokojnosť s poskytovanými právnymi službami a žiadosť o odovzdanie dokladov súvisiacich so zastupovaním,
- 2.) vo veci zastupovania klientov A. B., B. B. a C. B. vo veci „zastupovania detí klienta B. B. a C. B. v dedičskom konaní po bývalom manželovi D. D. ako aj po bývalom svokrovi D. D. na území SR ako i na príslušných katastrach nehnuteľností SR“ písomne neodpovedala A. B. na jej písomné podanie „žiadosť o písomné potvrdenie Vášho ústneho telefonického zloženia mandátu dňa 24. 5. 2017“ zo dňa 16. 8. 2017, ktorej obsahom bola žiadosť o písomné potvrdenie o ukončení zastupovania, o vyúčtovanie poskytnutých právnych služieb a nespokojnosť s poskytovanými právnymi službami,

3.) sa bezodkladne nevyjadřila na výzvu predsedníčky Revižnej komisie SAK zo dňa 18. 9. 2017, ktorá jej bola doručená dňa 3. októbra 2017 k sťažnosti A. B.,

za čo jej bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **500 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenej advokátke uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **480 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Rozhodnutím V. disciplinárneho senátu SAK z 28. mája 2018 bola disciplinárne obvinená uznaná za vinnú z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania za skutky popísané vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia, za čo jej bolo uložené podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta vo výške 500 eur.

V odôvodnení tohto rozhodnutia V. disciplinárny senát SAK (ďalej aj „Senát“) uviedol, že návrh na začatie konania disciplinárneho konania podala navrhovateľka dňa 24. 1. 2018 na základe sťažnosti A. B. doručenej SAK dňa 30. 8. 2017, ktorej obsahom boli aj vyššie uvedené skutky. Disciplinárne obvinená nereagovala na výzvu k vyjadreniu podľa § 28 ods. 4 zákona o advokácii. Vo veci sa nevyjadřila ani po doručení rovnopisu návrhu na začatie disciplinárneho konania. V tomto návrhu už boli identifikované aj jednotlivé skutky považované navrhovateľkou za disciplinárne previnenia, vrátane ich právnej kvalifikácie a uvedenia dôkazov preukazujúcich tvrdenia navrhovateľky tak, aby disciplinárne obvinená mohla uplatniť právo na svoju obhajobu.

Ráno pred pojednávaním senátu dňa 28. 5. 2018 o 10:00 hod. bolo na adresu Sekretariátu SAK e-mailom z dis-

ciplinárne obvinenej o 07:01 hod. doručené ospravedlnenie disciplinárne obvinenej spolu so žiadosťou o odročenie pojednávania z dôvodu „akútnej návštevy stomatológa“ s tým, že po vykonaní ošetrenia predloží doklad od lekára. Disciplinárne obvinená v podaní ďalej uviedla: „Čo sa týka prejednávanej veci, sťažnosť sťažovateľky považujem za nedôvodnú, chcem sa zúčastniť na prerokovaní veci a vyjadriť sa k nej, ale môj zdravotný stav mi to nedovoľuje“. Pri posudzovaní tejto žiadosti senát, s poukazom na § 18 ods. 7 Disciplinárneho poriadku SAK (ďalej len „DP SAK“) konštatoval, že disciplinárne obvinená nepožiadala o odročenie pojednávania aspoň jeden pracovný deň pred termínom pojednávania. ňou uvedený dôvod neposúdil ako výnimočný, resp. „hodný osobitného zreteľa“, a v zmysle uvedeného ustanovenia DP SAK uznesením rozhodol uskutočniť pojednávanie v neprítomnosti disciplinárne obvinenej.

V rámci dokazovania sa senát oboznámil so sťažnosťou A. B. a pripojenej kópie Zmluvy o právnych službách zo 6. 10. 2015, splnomocneniami udelenými deťmi sťažovateľky B. B. a C. B. disciplinárne obvinenej, na zastupovanie v predmetnom dedičskom konaní a konaní pred katastrálnym úradom s podpismi overenými Konzulátom SR v SRN, listom p. E. F. z 28. 5. 2017 zaslaným advokátke, ako „opätovná výzva“ na vrátenie dokladov súvisiacich s právnou službou a jej záverečné písomné vyúčtovanie, listom sťažovateľky zo 16. 8. 2017, v ktorom od disciplinárne obvinenej žiada aj písomné potvrdenie jej „zloženia mandátu“ urobeného ústne v telefonickom rozhovore dňa 24. 5. 2017 a záverečné vyúčtovanie i dokladov o odoslaní týchto písomností disciplinárne obvinenej.

Na tomto základe senát dospel k záveru, že disciplinárne obvinená so sťažovateľkou uzatvorila zmluvu o poskytnutí právnej pomoci, ktorej predmetom malo byť zastupovanie detí sťažovateľky (vo vzťahu ku ktorým mala prijať osobitné plné moci) a na základe ktorej jej bolo poukázaných 1 500 eur

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnir J. – Hellenbart V.

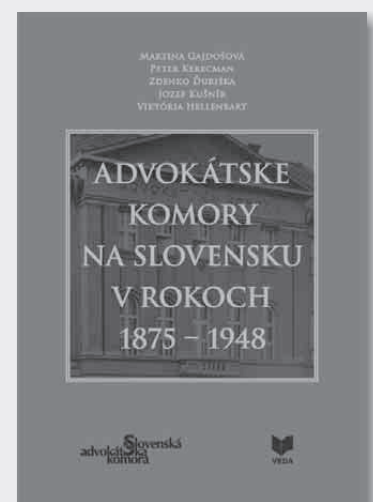
Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie, ktorá je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

- Pre advokátov a advokátskych koncipientov je publikácia za zvýhodnenú cenu **24 eur s DPH** + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)

Záujemcovia mimo radov SAK zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová, 02 204 227 28, ondrisova@sak.sk Darina Stračinová, 02 204 227 26, darina.stracinova@sak.sk

ako záloha. Taktiež mal za preukázané, že sťažovateľka mala problém spojiť sa s advokátkou, a tak získať informácie o aktuálnom stave zastupovanej veci, či úkonoch vykonávaných advokátkou. Tento problém sa sťažovateľka snažila aktívne riešiť, keď advokátke na adresu jej sídla zaslala dve písomné výzvy vyjadrujúce nespokojnosť, avšak bez akejkoľvek reakcie advokátky. Sťažovateľka bola v právnej neistote ohľadom existencie zastupovania a stavu zastupovaných vecí, nakoľko advokátka jej mala telefonicky uviesť, že zastupovanie skončilo, ale písomne to sťažovateľke žiadnym spôsobom neoznámila, resp. nepotvrdila alebo nevyvrátila. Sťažovateľka sa tak domnievala, že zastupovanie advokátkou (jej ako aj jej detí) naozaj skončilo, a preto sa v spomínaných listoch domáhala vydania/vrátenia dokladov a vyúčtovania poskytnutej zálohy 1 500 eur. Z listinných dôkazov sťažnostného spisu senát nemal najmenších pochybností, že sa aj 3. skutok stal tak, ako je popísaný v bode 3 návrhu na začatie disciplinárneho konania, čím došlo k porušeniu povinnosti advokáta uvedenej v § 28 ods. 4 zákona o advokácii.

Pri ukladaní druhu a výšky disciplinárneho opatrenia senát poukázal na skutočnosť, že pasivitu advokáta vo vzťahu k vlastnému klientovi pri poskytovaní právnych služieb kam patrí aj ignorovanie, resp. neodpovedanie na písomné žiadosti klienta treba hodnotiť ako závažnejšie porušenie stavovských predpisov. Rovnako je závažným previnením nereagovanie na výzvu navrhovateľa, urobenú na účel prešetrovania sťažnosti klienta, t. j. vyjadrenie sa a predloženie spisu klienta advokátom, často motivované snahou vyhnúť sa postihu za porušovanie povinností uložených advokátom v ustanoveniach zákona o advokácii alebo predpisoch SAK. Podľa senátu u disciplinárne obvinenej ide o advokátku, u ktorej je potrebné opätovne uplatniť preventívnu a výchovnú funkciu disciplinárneho opatrenia, ale tiež jeho sankčnú funkciu, nakoľko svojím postojom k prejednávanej veci nielenže ignorovala svoju stavovskú organizáciu, ale v rámci vzťahu s klientom riadne a včas písomne nereagovala, resp. neodpovedala klientovi na jeho písomné dopyty súvisiace s poskytovaním právnych služieb, čím výrazne oslabil práva klienta. Iné disciplinárne opatrenie by s poukazom na § 31 DP SAK nesplnilo účel dosiahnutia prevýchovy disciplinárne obvineného. Čo sa týka výšky uloženej peňaznej pokuty, mal senát za to, že pokuta sa nachádza na spodnej hranici možného rozsahu ukladania pokút, čím sa dosahuje primeranosť výšky pokuty jednak druhu disciplinárneho previnenia.

Disciplinárne obvinená toto rozhodnutie prevzala na pošte dňa 9. 7. 2018. Jej odvolanie, v ktorom žiadala napadnuté rozhodnutie zrušiť, bolo doručené SAK dňa 25. 7. 2018. Ako dôvod uviedla, že zdravotný stav (potreba akútneho stomatologického ošetrovania) v deň disciplinárneho pojednávania 28. 5. 2018 jej nedovolil zúčastniť sa na tomto pojednávaní, o čom bezodkladne emailom informovala SAK a následne aj predložila potvrdenie o vykonanom ošetrovaní. Nemala teda možnosť objasniť, že voči sťažovateľke sa nedopustila žiadneho porušenia svojich povinností, ba naopak, venovala sa jej nadštandardne, čo chcela a naďalej aj chce preukázať priamo na disciplinárnom pojednávaní.

I. odvolací disciplinárny senát SAK (ďalej len „Odvolací senát“) odvolanie prerokoval na pojednávaní dňa 24. 9. 2018 v sídle SAK v čase od 10:00 hod. do 12:35 hod. za účasti povereného zástupcu navrhovateľa, ktorý predvolanie prevzal dňa 13. 8. 2018, ako aj disciplinárne obvinenej, ktorá predvolanie prevzala 27. 8. 2018. Po úvodnom potvrdení disciplinárne obvinenej, že trvá na svojom odvolaní poverený člen odvolacieho senátu podal správu o stave veci. S poukazom na obsah sťažnostného a disciplinárneho spisu konštatoval, že prvostupňový senát správnym procesným postupom vykonal dokazovanie a zistený skutkový stav posúdil podľa zodpovedajúcich ustanovení zákona o advokácii a Advokátskeho poriadku SAK tak, ako je to uvedené aj v odôvodnení jeho rozhodnutia. Senát správne postupoval tiež pri výbere druhu a výške disciplinárneho opatrenia, keď na str. 7 až 9 odôvodnenia rozhodnutia prezentoval svoje úvahy pri posúdení závažnosti a dôsledkov jednotlivých previnení disciplinárne obvinenej, ako aj potreby opatrenia plniaceho nielen úlohu prevencie/ uvedomenia si pochybenia, ale i dôrazného varovania subjektu, ktorý sa na disciplinárnom konaní nezúčastňuje prvýkrát.

Disciplinárne obvinená zdôraznila, že účasti pojednávania senátu dňa 28. 5. 2018 jej zabránili nečakané a závažné problémy zo zubom, pre ktoré v danom čase myslela len na svoje zdravie. Potvrdenie o návšteve zubára mohla doložiť až dodatočne a nie vopred, ako uvádza senát v prvostupňovom rozhodnutí. Dostavila sa na toto odvolacie pojednávanie, aby sa už v tomto odvolacom konaní mohla obhájiť.

K prvému skutku – disciplinárnemu previneniu – disciplinárne obvinená uviedla, že vie preukázať, že svoju povinnosť v zmysle § 6 písm. c) Advokátskeho poriadku SAK si splnila, nakoľko na výzvu E. F. odpovedala formou elektronickej pošty – emailom a tiež aj telefonicky. Kópiu, resp. tlačенú verziu tohto mailu ale nemá so sebou, potrebuje čas, aby ho pohľadala v odoslaných emailoch z kancelárie.

Rovnako pri druhom skutku ohľadne zloženia mandátu disciplinárne obvinená uviedla, že sťažovateľke odpovedala emailom. Okrem toho so sťažovateľkou niekedy aj hodiny pretelefonovala. Na otázku predsedu odvolacieho senátu, či má k dispozícii aj písomnú (emailovú) komunikáciu so sťažovateľkou ohľadom ukončenia zastupovania, disciplinárne obvinená odpovedala, že nie je si celkom istá, musí si to pozrieť v mailoch v advokátskej kancelárii. Na záver ešte dodala, že je nelogické, prečo by klientke mala potvrdzovať ukončenie zastupovania, keď klientka jej žiadne ukončenie zastúpenia nedoručila.

K tretiemu skutku disciplinárne obvinená uviedla, že na výzvu predsedníčky Revíznej komisie SAK zo dňa 18. 9. 2017 sa vyjadrila emailom, ktorý zaslala na SAK. Na dopyt predsedu odvolacieho senátu, či vie predložiť kópiu tejto mailovej správy uvádza, pri sebe kópiu tejto správy nemá, ale môžem sa v advokátskej kancelárii pozrieť, niečo také by sa mohlo tam nachádzať. Na doplňujúci dopyt či vie uviesť, v ktorom časovom období tento mail na SAK posielala, uvádza, že toto si nepamätá. Ale určite vyjadrenie zaslala v stanovenej lehote.

Z dôvodu bezprostredného preverenia tvrdení disciplinárne obvinenej aspoň pri treťom skutku odvolací senát

uznesením prerušil pojednávanie na 10 minút. Po prerušení odvolacieho konania referujúci člen senátu oboznámil, že preverení došlej pošty z adresy disciplinárne obvinenej na server SAK za rok 2017 boli zistené dve vyjadrenia disciplinárne obvinenej z 30. januára 2017 a to v iných, ešte neskončených disciplinárnych veciach proti disciplinárne obvinenej. V roku 2018 len email z 28. mája 2018 doručený o 07:01 hod. sa týkal tejto disciplinárnej veci, išlo však o ospravedlnenie disciplinárne obvinenej z neúčasti na pojednávaní a nie vyjadrenie v zmysle § 28 ods. 4 zákona o advokácii. Disciplinárne obvinená a ani zástupca navrhovateľky nevyužili ponuku na osobné preskúmanie kópií uvedených mailov, ktoré boli založené do spisu.

Disciplinárne obvinená k uvedeným zisteniam uviedla, že počas prerušenia pojednávania si spomenula, že asi toto vyjadrenie posielala poštou, dodáva, že ak sa vyjadrenie nenachádza v email, tak to určite poslala poštou, ale teraz nemôže predložiť kópiu predmetného vyjadrenia ani podací lístok, a žiada o odročenie pojednávania aspoň na jeden týždeň na účel predloženia písomných dôkazov. Zástupca navrhovateľky skonštatoval, že obsah týchto listinných dôkazov sa nedotýka tejto veci, resp. nemení výsledky dokazovania v tejto disciplinárnej veci.

V záverečnom návrhu disciplinárne obvinená uviedla, že sa pridržiava obsahu svojho odvolania a navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť. Záverom uvádza, že si splnila svoje povinnosti vyplývajúce zo stavovských predpisov, riadne sa vyjadrila na všetky žiadosti/dotazy a považuje toto disciplinárne konanie za diskriminačné. Podľa názoru povereného zástupcu navrhovateľky boli splnené podmienky na pojednávanie na súde I. stupňa, keďže disciplinárne obvinená nepostupovala pokiaľ ide o dokladovanie dôvodov jej neprítomnosti pri použití analógie príslušných ustanovení Trestného poriadku, o dôvodoch odročenia pojednávania. Mal za to, že po procesnej stránke senát postupoval správne a po vyhodnotení dôkazov vo veci aj správne rozhodol. Navrhol odvolaním napadnuté rozhodnutie potvrdiť ako vecne správne.

Odvolací senát po prejednaní veci dospel k záveru, že v prvostupňovom disciplinárnom konaní bol riadne zistený

skutkový stav, bolo vykonané dokazovanie, z ktorého jednoznačne vyplýva, že disciplinárne obvinený advokát porušil povinnosti vyplývajúce mu zo zákona o advokácii a Advokátskeho poriadku SAK. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejme, ktoré skutočnosti považoval disciplinárny senát za preukázané, z ktorých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a nakoniec, ako vec aj právne posúdil podľa ustanovení zákona o advokácii. Na druhej strane z aspektu odvolacieho dôvodu uvedeného disciplinárne obvinenou hodnotil postup senátu ako príliš formalistický, keď najmä pri náhlych zdravotných indispozíciách treba posúdiť aj reálne možnosti postihnutého aktívne sa zúčastniť na prejednaní veci. V prípadoch pochybností, kde však nie je dôvod predpokladať iné motívy absencie na pojednávaní, odvolací senát odporúča vyhovieť žiadosti o odročenie pojednávania, ale súčasne nariadiť nový termín pojednávania, resp. aj inej povinnosti, napr. doplňujúceho vyjadrenia, preloženia dôkazu a pod.).

V tejto disciplinárnej veci však senát zároveň jednomyselne konštatuje, že uvedené procesné pochybenie nedosiahlo takú intenzitu porušenia práv disciplinárne obvineného (§ 11 DP SAK), aby bolo, bez ďalšieho, dôvodom na zrušenie napadnutého disciplinárneho rozhodnutia. Odvolací senát poukazuje na nespochybniteľný fakt, že disciplinárne obvinená mala v priebehu prešetrovania sťažnosti A. B., ako aj prvostupňového i odvolacieho disciplinárneho konania dostatok možností na uplatnenie práv disciplinárne obvineného, o ktorých bola osobitne poučená už v predvolaní na disciplinárne pojednávanie dňa 28. 5. 2018, tieto možnosti však nevyužila ani v odvolacom konaní.

S ohľadom na tieto skutočnosti odvolací senát rozhodnutím z 24. septembra 2018 odvolaním napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Súťaž o najlepšiu esej/úvahu

Slovenská advokátska komora vyhlasuje súťaž o najlepšiu esej/úvahu na tému:

Ochrana oprávnených záujmov klienta pri poskytovaní právnej pomoci vs. verejný záujem

Súťaže sa môžu zúčastniť **advokáti, advokátski koncipienti a študenti práva bez vekového ohraňenia**. Každý súťažný príspevok musí mať vlastný názov a jeho rozsah nesmie prekročiť 6 normostrán. Doručené anonymizované príspevky posúdi a víťaza určí Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Víťaz súťaže bude odmenený finančnou **cenou 500 eur** a víťazný príspevok bude publikovaný v *Bulletine slovenskej advokácie* a prednesený na vzdelávacom podujatí SAK. Súťažný príspevok je potrebné doručiť **do 31. mája 2020** na **ondrisova@sak.sk**. Viac informácií nájdete na **www.sak.sk**.

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (*Conseil des Barreaux Européens*) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

COVID-19: CCBE lobuje za ochranu právneho štátu a záujmov advokátov na úrovni EÚ

CCBE adresovala 10. apríla 2020 list predsedníčke Európskej komisie, Ursule von der Leyen, so žiadosťou, aby v čase krízy spôsobenej ochorením COVID-19 neboli zanedbané a opomenuté zásady právneho štátu, prístup k spravodlivosti, prístup k právnej pomoci a ochrana základných práv. Obmedzenie pohybu má za následok aj obmedzenie prístupu k súdom. CCBE žiada o prijatie opatrení, ktoré pri rešpektovaní všetkých preventívnych a ochranných prostriedkov umožnia prístup k spravodlivosti aj v tejto náročnej situácii, vrátane súdnych konaní, najmä v rodinných záležitostiach, trestných veciach a iných naliehavých prípadoch. CCBE zdôrazňuje potrebu využívať dostupné technologické možnosti a umožniť zníženie súdnych poplatkov, ak by finančná stránka bola prekážkou prístupu k súdu. Práve v čase krízy je nevyhnutné rešpektovať v čo najväčšej miere základné ľudské práva a zabezpečiť právnu pomoc. Obmedzenia musia byť primerané a časovo obmedzené.

Advokáti nie sú výnimkou v otázke negatívneho dopadu pandémie na výkon povolania, podobne ako väčšina spoločnosti, v určitých aspektoch dokonca viac ako iné povolania či zamestnania. Napriek tomu sú v mnohých krajinách vyňatí z mechanizmov podpory navrhnutých vládami. CCBE pripomína, že advokáti poskytujú kľúčové služby v demokratickej spoločnosti a mali by požívať rovnakú ochranu v rámci Európy, v čom CCBE očakáva podporu zo strany EÚ. Naliehavo treba nájsť riešenia, vrátane finančnej podpory. Výrazné zníženie počtu advokátov by malo negatívny dopad na úroveň právneho štátu a ochranu práv občanov.

COVID-19: Delegácie CCBE sa navzájom informujú o dopade pandémie na právne služby

Jednotlivé advokátske komory rýchlo zareagovali na podnet CCBE vytvoriť kompiláciu informácií z členských štátov vypracovaním dotazníka o prijatých opatreniach na úrovni štá-

tu a na úrovni advokátskych komôr, ktorá slúži na uľahčenie prístupu k informáciám a zdieľanie osvedčených postupov. CCBE, ktorá sídli v Bruseli, bola rovnako ako národné advokátske komory nútená prejsť na dištančné zasadnutia a porady, využívajúc on-line technológie.

COVID-19: FRA vydala správu o opatreniach prijatých členskými štátmi

Agentúra EÚ pre základné práva (FRA EU) vydala správu o opatreniach v členských štátoch EÚ v čase pandémie prijatých k 31. marcu 2020. Dokument bol zverejnený 17. apríla 2020 a je dostupný na: <https://fra.europa.eu>. Týka sa viacerých oblastí a CCBE vyzýva advokátov a obhajcov, aby v prípade negatívnych alebo aj pozitívnych skúseností informovali advokátske komory, ktoré spracujú informáciu pre CCBE na účely upovedomenia a diskusie FRA. Podobné správy bude FRA vydávať periodicky počas trvania krízy. FRA sa zameriava na niekoľko okruhov - opatrenia s dopadom na každodenný život, opatrenia s dopadom na určitú skupinu obyvateľstva, incidenty vyplývajúce z diskriminácie, rasizmu alebo xenofóbie, a ochrana osobných údajov, súkromia a ochrana pred dezinformáciami.

Príprava výročnej správy o stave právneho štátu v EÚ

Európska komisia s ohľadom na základné zásady fungovania EÚ a koróziu právneho štátu v Poľsku a Maďarsku v lete 2019 prijala dokument s názvom *Posilnenie právneho štátu v Únii – Konceptia pre prijatie opatrení* (COM(2019)343final), ktorý predpokladá prijatie konkrétnych krokov a stály monitoring štyroch pilierov – ústavné zásady, justícia, boj proti korupcii, slobodné médiá. CCBE sa stala jednou „z kľúčových zainteresovaných strán“, ktoré poskytujú svoje stanovisko a pripomienku prípravu správy. Týmto spôsobom je možné zohľadniť aj pripomienky všetkých členských advokátskych komôr, vrátane SAK. Generálne riaditeľstvo EÚ pre spravodlivosť tiež aktuálne pracuje na správe o nezávislosti sudcov, ktorá má byť zverejnená v septembri 2020.

Referenčná príručka CCBE pre obhajcov

Výbor CCBE pre trestné právo pod vedením podpredsedu SAK Ondreja Laciaka vypracoval Referenčnú príručku CCBE pre obhajcov v trestných veciach (*CCBE Reference Guide to assist EU Defence Practitioners*), ktorá sumarizuje opatrenia prijaté na úrovni EÚ a Rady Európy za účelom posilnenia procesných záruk v trestnom konaní. Ide o významný nástroj

užitočný pre obhajcov v krajinách Európskej únie, ktorý uľahčuje navigáciu v legislatíve EÚ, judikatúre a vnútroštátnych konaniach. Dokument je k dispozícii aj na internetovej stránke SAK v časti *Dokumenty*.

■ Rada Európy

Kurz HELP o procesných zárukách v trestnom konaní úspešne ukončený

Slovenská advokátska komora v spolupráci s Českou advokátskou komorou a Radou Európy zorganizovala ďalší z kurzov HELP pre advokátov a advokátskych koncipientov. Kurz odštartoval 30. a 31. januára 2020 dvojdeným seminárom v priestoroch SAK a ku 14. aprílu 2020 ho úspešne ukončilo 30 účastníkov zo Slovenska. Okrem úvodného stretnutia kurz prebiehal dištančnou formou na vzdelávacej on-line platforme v rámci programu Rady Európy HELP (*Human Right Education For Legal Professionals*).

HELP je najväčší vzdelávací paneurópsky projekt pre advokátov, sudcov a prokurátorov v Európe. Tentoraz sa kurz zameriaval na tému *Procesné záruky v trestnom konaní a práva obetí trestných činov*. Túto tému boli doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD., JUDr. Martin Puchalla, PhD. a JUDr. Martin Štrkolec, PhD. Ďakujeme účastníkom za aktívnu participáciu a podnetné pripomienky. Vzdelávací materiál Rady Európy na túto tému v slovenskom jazyku bude dostupný na platforme HELP: <http://help.elearning.ext.coe.int>

Ďalší kurz HELP sa bude týkať problematiky boja proti obchodovaniu s ľuďmi

Rada Európy oslovila advokátske komory a justičné akadémie v Chorvátsku, Rumunsku a na Slovensku s ponukou prekladu vzdelávacieho materiálu na tému *Boj proti obchodovaniu s ľuďmi*, ktorý je určený pre právnikov v praxi, a spustenia pilotného dištančného on-line kurzu. Predpokladaný začiatok konania je 15. jún 2020. S ohľadom na aktuálne opatrenia predchádzajúce šíreniu nákazy COVID-19 sa upustilo od úvodného stretnutia v Štrasburgu a celý kurz sa bude konať výlučne na on-line vzdelávacej platforme. Na kurze sa budú môcť zúčastniť advokáti, sudcovia a prokurátori. Na záver kurzu úspešní účastníci dostanú certifikát Rady Európy o absolvovaní.

■ ECBA

ECBA – *Európska komora obhajcov* (*European Criminal Bar Association*) je nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy. Jej hlavným cieľom je presadzovať dodržiavanie základných práv podozrivých, obvinených a odsúdených osôb. ECBA slúži na udržiavanie kontaktov, vyhľadávanie kolegov v zahraničí, sprístupnenie relevantných dokumentov a sprostredkovanie odbornej rady členom. Slovenská advokátska komora nie je kolektívnym členom ECBA.

Jarná konferencia ECBA v Ríme – termín presunutý na september

Tradičná jarná konferencie ECBA, ktorá sa mala konať 17. a 18. apríla 2020 v Ríme, bola z dôvodu pandémie koronavírusu presunutá na september. Organizátor dúfa, že termín 11. a 12. september 2020 už bude možné dodržať.

Prvý panel odborníkov by sa mal venovať úlohe obhajoby v rámci fungovania Európskej prokuratúry a druhý panel sa zameria na podmienky vo väzbe v Európskej únii vychádzajúc zo správy Agentúry EÚ pre ľudské práva. V poobednom paneli sa budú účastníci venovať princípu *ne bis in idem*, takisto v súvislosti s konaním Európskej prokuratúry. Na záver, ako každý rok, sa budú prezentovať národné správy a aktuálny vývoj v rámci Európy a aktivity ECBA, CCBE a Fair Trials.

Konferencie ECBA sú výbornou príležitosťou nadviazať kontakty s obhajcami z celej Európy a získať najnovšie poznatky z oblasti trestného práva. Podujatie je v anglickom jazyku. Slovenská republika patrí ku krajinám so zníženým registračným poplatkom (150 eur). V prípade záujmu o registráciu navštívte www.ecba.org alebo kontaktuje odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk).

■ AIJA

AIJA – *Medzinárodná asociácia mladých advokátov* (*Association internationale des jeunes avocats*) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

AIJA ponúka on-line webináre

AIJA, ktorej úspech z veľkej miery tkvie v networkingu, sa prispôsobila aktuálnej situácii a prináša zaujímavé možnosti vzdelávať sa aj v čase zákazu hromadných akcií. Členstvo v AIJA umožňuje napríklad bezplatnú účasť na webinároch na aktuálne témy. AIJA odštartovala 7. 4. 2020 témou *Your legal first aid kit: COVID-19 s piatimi spíkrami*, ktorí sa na krízu pozreli nielen ako na náročnú výzvu, ale aj ako príležitosť. Aké najčastejšie požiadavky v čase krízy kladú klienti? Ktoré trhy budú najviac poznačené a ako si nájsť v meniacom sa prostredí svoje miesto?

Na tieto témy 15. 4. 2020 voľne nadviazala Debra Forman, business coach z Kanady, na tému *Plank the curve: Working smart and effectively in your new normal*. Podelila sa o svoje rady, ako pracovať efektívne aj v čase zhoršujúcej sa situácie na strane klientov a v obmedzenom režime. AIJA chystá aj ďalšie podobné eventy a prihlásiť sa môžu aj záujemcovia, ktorí nie sú individuálnymi členmi AIJA.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta a zachovávať mlčanlivosť

Je disciplinárnym previnením, ak advokát riadne a včas neinformuje klienta o tom, že v jeho veci podal odvolanie a že bolo neúspešné, v dôsledku čoho klientovi vznikla povinnosť k náhrade trov konania.

Je disciplinárnym previnením, ak advokát zoznámí klienta s rozhodnutiami v obdobných veciach iných klientov bez toho, aby bol týmito klientmi zbavený povinnosti mlčanlivosti.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 16. apríla 2012, sp. zn. K 63/2013¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17 a § 21 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2 a § 23 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 6 písm. a), § 9 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Rozhodnutím disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK zo 16. apríla 2014, sp. zn. K 63/2013 bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

- 1) ako právny zástupca navrhovateľa B. M. v spore proti žalovaným v konaní vedenom na okresnom súde riadne a včas neinformoval B. M. o tom,

že v jeho zastúpení podal odvolanie proti rozsudku tohto súdu z 10. 4. 2012 a že uznesením odvolacieho súdu z 21. 8. 2012 bol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch potvrdený a B. M. bola uložená povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania, každému vo výške 960 Kč do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia,

- 2) ako právny zástupca navrhovateľa B. M. v spore proti žalovaným [tým istým ako ad 1)] zaslal dňa 5. 8. 2012 a 24. 9. 2012 B. M. rozhodnutia vydané v obdobných veciach troch svojich iných klientov voči tým istým žalovaným a B. M. zoznámil s niektorými skutočnosťami, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb týmto trom klientom, bez toho, aby mu dali k tomu súhlas, popr. ho zbavili povinnosti mlčanlivosti,

čím porušil

- v bode 1.) § 16 ods. 1, 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky,
- v bode 2.) § 16 ods. 1, 2 a § 21 ods. 1 zákona o advokácii.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **30 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal dňa 17. 5. 2013 proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu, ktorej predmetom boli skutky uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti podrobne popísal svoj postup v rámci uvedeneho právneho zastúpenia s poukazom na jednotlivé aspekty tohto civilného konania a vyslovil presvedčenie, že svoje povinnosti, vyplývajúce preňho z právneho zastúpenia, plnil riadne s najlepším vedomím aj svedomím a s maximálnou odbornou starostlivosťou. Z toho vyvodil, že profesijne nepochybil. V písomnom vyjadrení k disciplinárnej žalobe z 23. 6. 2013 disciplinárne obvinený už v prvom bode disciplinárnej žaloby pripustil pochybenie vo vzťahu k sťažovateľovi v rovine formálnej, ako aj to, že svojím konaním porušil stavovský predpis. V nadväznosti na to tiež poukázal na ľudský a morálny aspekt konania opísaného v bode 1) disciplinárnej žaloby s tým, že za sťažovateľa bojoval ako lev až do konca predmetnej kauzy, a preto svoje porušenie stavovskej povinnosti hodnotil ako porušenie nešťastným spôsobom v rámci snahy docieľiť čo možno najlepší výsledok v spore. Ohľadom bodu 2) disciplinárnej žaloby zotrval disciplinárne obvinený na svojom predchádzajúcom stanovisku, že si nie je vedomý toho, že by svojím konaním opísaným v tomto bode porušil stavovský predpis.

Disciplinárne obvinený svoje vyjadrenia následne doplnil na pojednávaní disciplinárneho senátu v rámci svojej výpovede, kedy odkázal na svoje predchádzajúce písomné pripomienky a zopakoval, že sa v druhom bode disciplinárnej žaloby necíti byť vinným z disciplinárneho previnenia v zmysle porušenia mlčanlivosti advokáta, čo odôvodňoval tým, že písomnosti ostatných klientov, ktoré sťažovateľovi zaslal, boli už všetkým osobám vrátane sťažovateľa, čo do obsahu známe, pretože tieto osoby zastupoval v obdobnej veci, kedy sa za týmto účelom konali spoločné porady disciplinárne obvineného a týchto osôb. Disciplinárne obvinený ďalej popísal svojej osobné a majetkové pomery.

Disciplinárne obvinený vo svojej záverečnej reči navrhol, aby bol spod disciplinárnej žaloby oslobodený, pretože žalované skutky nie sú disciplinárnym previnením.

Disciplinárny senát prerokoval zhora označenú disciplinárnu vec na pojednávaní dňa 16. 4. 2014 za prítomnosti disciplinárne obvineného, ktorý sa k disciplinárnej žalobe ústne vyjadril zhodne, ako je uvedené vyššie a nad rámec toho navrhol doplniť dokazovanie a vypočuť ním vymenovaných svedkov. V rámci ďalšieho dokazovania disciplinárneho konania teda boli vykonané dôkazy čítaním listín. Z matričného listu disciplinárne obvineného z 19. 11. 2012 senát zistil, že disciplinárne obvinený je advokátom od 16. 7. 2008, pričom rubrika disciplinárneho konania tohto matričného listu vykazuje dva záznamy, podľa ktorých bol disciplinárne obvinený postihnutý napomenutím v dvoch prípadoch, a to na základe rozhodnutia, ktoré nadobudli právoplatnosť 1. 3. 2011, resp. 26. 8. 2012.

Zo sťažnosti sťažovateľa bolo zistené, že sťažovateľ namietal, že disciplinárne obvinený nepostupoval správne a s ná-

ležitou starostlivosťou, keď jeho právnu vec neriešil s dostatočným nasadením a zapríčinil neúspešnosť ním vedeného pracovnoprávneho sporu, v ktorom ho neinformoval riadne a včas o podanom odvolaní proti rozsudku súdu, ktoré za sťažovateľa podal. Na základe tohto odvolania odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch potvrdil a sťažovateľovi bola v priamom dôsledku s tým uložená povinnosť nahradiť protistrane náklady konania.

Ďalej zo vzájomnej korešpondencie disciplinárne obvineného so sťažovateľom z 5. 8. a 24. 9. 2012 vyplývalo, že sťažovateľ požadoval od disciplinárne obvineného zaslanie listín a podanie informácií o priebehu a výsledku súdneho konania a že disciplinárne obvinený na tieto podnety sťažovateľa nereagoval. V rámci dokazovania bol čítaný tiež listinný dôkaz, žaloba z 29. 3. 2007, ktorú podal disciplinárne obvinený v zastúpení sťažovateľa a z obsahu ktorej vyplývalo, že sťažovateľ viedol súdne konanie so svojím predchádzajúcim zamestnávateľom o náhradu škody vo výške 63 000 Kč s prísl. a ušlého zisku vo výške 10 000 Kč s prísl.

Senát v rámci dokazovania oboznámil aj rozsudky z konaní na súde prvého a druhého stupňa, z ktorých následne vychádzala sťažnosť sťažovateľa. Z rozsudku súdu prvého stupňa vyplynulo, že žalobca neposkytol aj napriek opakovaným výzvam a poučeniu súdu svoje tvrdenia o rozhodujúcich skutočnostiach, ktoré boli potrebné na to, aby žaloba mohla byť posúdená ako opodstatnená, a to v rozpore so svojimi povinnosťami účastníka konania – žalobcu, v dôsledku

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

čoho bola žaloba následne zamietnutá. Z druhého rozhodnutia, uznesenia odvolacieho súdu, bolo v rámci dokazovania zistené, že rozsudok súdu prvého stupňa bol v napadnutých výrokoch potvrdený a žalobcovi, teda sťažovateľovi, bola skutočne uložená povinnosť zaplatiť žalovanému náklady odvolacieho konania vo výške 960 Kč, lebo odvolací súd po preskúmaní odvolania podaného disciplinárne obvineným v zastúpení sťažovateľa dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľa s odkazom na nesprávnosť rozsudku súdu prvého stupňa nie je dôvodné.

Disciplinárny senát na základe vykonaných dôkazov mal za to, že skutkový základ disciplinárnej žaloby bol dostatočne osvedčený, nepovažoval ďalšie dokazovanie za potrebné a návrhy disciplinárne obvineného na doplnenie dokazovania zamietol.

Na základe vykonaného dokazovania dospel disciplinárny senát k záveru, že v disciplinárnom konaní bolo preukázané, že disciplinárne obvinený sa skutočne dopustil skutku tak, ako bol popísaný v bode 1) žaloby.

Disciplinárny senát v bode 2) disciplinárnej žaloby dospel k názoru, že je dôvodná, lebo v disciplinárnom konaní bolo preukázané, tak výpoveďou disciplinárne obvineného ako aj listinnými dôkazmi, že disciplinárne obvinený porušil svoju zákonom stanovenú povinnosť mlčanlivosti tým, že bez súhlasu svojich klientov zaslal sťažovateľovi rozhodnutia vydané v obdobných veciach iných svojich klientov, čím sťažovateľovi sprístupnil informácie, ktoré sa mu dostali do dis-

pozície v priamej súvislosti s právnym zastúpením iných klientov. V tomto smere považoval disciplinárny senát za právne bezvýznamné tvrdenie a obhajobu disciplinárne obvineného, že medzi sťažovateľom a ďalšími osobami, ktoré disciplinárne obvinený zastupoval v obdobných veciach, boli konané spoločné porady, a že sa v rôznych konaniach tieto osoby vyskytovali v rôznych procesných pozíciách.

Na základe zisteného skutkového stavu potom disciplinárny senát rozdielne od disc. obvineného vyhodnotil, že v oboch prípadoch, teda v skutku pod bodom 1) a 2) disciplinárnej žaloby, ide o disciplinárne previnenie s kvalifikáciou, ktorá je uvedená vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Disciplinárne obvineného preto uznal v oboch bodoch disciplinárnej žaloby vinným.

Pri úvahe o druhu a výške disciplinárneho opatrenia vzal disciplinárny senát do úvahy jednak skutočnosť, že disciplinárne previnenie, ktorého sa dopustil disciplinárne obvinený spočíva v dvoch skutkoch, z ktorých konanie v skutku pod bodom 2) disciplinárnej žaloby predstavuje porušenie elementárnej povinnosti advokáta v rámci právneho zastúpenia, a to povinnosti mlčanlivosti, čo závažnosť konania disciplinárne obvineného celkom iste zvyšovalo.

Na druhej strane však disciplinárny senát tiež vzal do úvahy aj istú sebareflexiu disciplinárne obvineného, ktorý, hoci nie od začiatku, pripustil, že porušil svoje profesijné povinnosti vo vzťahu k sťažovateľovi. Ďalej nemohol disciplinárny senát neviať do úvahy disciplinárnu bezúhonnosť disciplinárne obvineného, pretože vzhľadom na uplynutie lehôt nebolo možné k skorším rozhodnutiam o spáchaní disciplinárneho previnenia prihliadnuť. Disciplinárny senát tiež zohľadnil osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného.

Na základe týchto kritérií dospel disciplinárny senát k záveru, že ako primerané disciplinárne opatrenie je v danom prípade potrebné zvoliť pokutu, pričom za adekvátnu výšku považoval sumu 30 000 Kč. V súvislosti s rozpätím tejto sankcie, ktorú zákon disciplinárnemu senátu umožňuje použiť, treba uloženú pokutu vnímať ako pokutu v spodnej časti jej zákonného rozpätia. Disciplinárny senát uviedol, že k tejto s ohľadom na závažnosť disciplinárneho previnenia, pomerne nízkej výške uloženej pokuty, sa uchýlil práve s ohľadom na čiastočné priznanie a momentálnu disciplinárnu bezúhonnosť disciplinárne obvineného, keď zohľadnil aj disciplinárne obvineným popísané osobné a majetkové pomery, nakoľko nebyť týchto okolností výška uloženej pokuty by sa pohybovala v prísnejšej rovine.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované z publikácie Bulletin advokácie – Sbírnica kárných rozhodnutí České advokátní komory 2014 – 2015 (zvláštné číslo/duben 2016). Česká advokátní komora, Praha 2016, s. 15 – 19

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka.

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Advokát
**Ján Eugen
Kováč**
nekoronovaný kráľ
Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Knihy je k dispozícii v knižnici SAK.
Cena: 5 eur

Kontakt pre objednávku:
PhDr. Ondrišová, 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

ERA Young Lawyers Contest 2020/2021 POZVÁNKA

Akadémia európskeho práva (ERA)

v spolupráci s Radou advokátskych komôr Európy (CCBE) a Varšavskou advokátskou komorou

pozýva advokátskych koncipientov zapojiť sa do projektu
Young Lawyers Contest 2020/2021

Cieľom projektu je spojiť advokátskych koncipientov z rôznych krajín EÚ a umožniť tak výmenu nových skúseností, diskusiu o spoločných európskych témach a hodnotách, rozvíjať kritické myslenie, negotačné a komunikačné zručnosti.

Priebeh súťaže: Účastníci budú zaradení do 12 trojčlenných tímov a ich úlohou bude dištancne vypracovať písomné zadanie o právnej otázke s európskym kontextom. Súťažiaci neutvoria národné tímy, ale budú spolupracovať s koncipientmi z iných štátov a právnych kultúr. Následne sa stretnú osobne **4. a 5. februára 2021** v meste Trier (SRN), kde bude prebiehať ústne kolo súťaže. V rámci 1,5 dňa sa uskutoční štvrtfinále, semifinále a finále dvoch najlepších tímov. **Cestovné náklady a ubytovanie hradí organizátor. Podmienkou účasti je plynulá znalosť angličtiny.** Viac informácií o súťaži nájdete na www.younglawyerscontest.eu. **Správa účastníčok ostatného ročníka** bola uverejnená v predošlom čísle bulletinu.

Registrácia: Kandidátov nominuje SAK na základe žiadosti advokátskeho koncipienta. V prípade záujmu pošlite svoj životopis na odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk) **najneskôr do 10. júna 2020**. Nominácia však nezaručuje účasť, konečný výber účastníkov vykoná organizátor súťaže (ERA a CCBE).

YOUNG LAWYERS
CONTEST
2019/2021
EU LAW IN PRACTICE

Slovenská advokátska komora
poskytne úspešným uchádzačom
finančnú podporu v podobe
úhrady registračného poplatku.

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Česká advokátska komora v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou,
Bamborskou advokátskou komorou a Saskou advokátskou komorou
organizujú pre advokátov a advokátskych koncipientov tradičné

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
6. a 7. novembra 2020 v Prahe

Téma: „Well-being“ verzus vyhorenie a stres v praxi advokáta

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum každoročne vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami zo Slovenska, Česka a Nemecka. Program zahŕňa spoločnú večeru a celodennú odbornú konferenciu organizovanú na rotačnom princípe jednou z partnerských inštitúcií. Podujatie poskytuje jedinečný priestor na budovanie siete kontaktov nemecky hovoriacich advokátov. Slovenská advokátska komora je partnerom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra od roku 2011 a organizátorom podujatia bola v roku 2013 a 2017. **Hlavným jazykom konferencie je nemčina, na odborných časti konferencie je však zabezpečené kvalitné simultánne tlmočenie do českého jazyka.**

Bližšie informácie vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk)

SLOVENSKÁ
ADVOKÁTSKA
KOMORA

Vyhlásenie o právnom štáte

Slovenská advokátska komora sa pridala podpisom a logom k vyhláseniu o právnom štáte, ktoré vyplýva zo záväzku advokátov byť ochrancami právneho štátu. Bolo prijaté v reakcii na opatrenia zásadne porušujúce základné princípy právneho štátu v Európskej únii. Nezávislosť súdnictva a nezávislosť advokácie sú piliere ochrany základných práv a slobôd občanov. Vyhlásenie podpísali zástupcovia 42 advokátskych komôr a 6 medzinárodných organizácií združujúcich advokátov.

Vyhlásenie o právnom štáte prijaté 21. februára 2020 zástupcami európskych advokátskych komôr

My, zástupcovia advokátskych komôr, ktoré sa stretli vo Viedni pri príležitosti 48. Európskej prezidentskej konferencie dňa 21. februára 2020, vyjadrujeme podporu všetkým sudcom, prokurátorom a advokátom v ich apelovaní na Európske inštitúcie a vnútroštátne orgány, aby tieto využívali všetky dostupné nástroje na ochranu a znovuoobnovenie nezávislosti súdnictva a výkonu súdnej moci v Európe.

Žiadame inštitúcie EÚ a vnútroštátne orgány, aby zachovali prísnu autonómiu a nezávislosť advokátskych komôr a právnických profesií, vrátane súdnictva, najmä pokiaľ ide o disciplinárne konanie. Toto zahŕňa aj využitie zrýchleného konania o porušení právnych predpisov a konania o nariadení predbežného opatrenia pred Súdnyňm dvorom EÚ.

Zdôrazňujeme, že právnická profesia nebude mlčať a naďalej sa budeme vzájomne podporovať, spoločne stáť a čeliť súčasným prejavom populizmu a ohrozeniam právneho štátu.

Vyjadrujeme našu plnú podporu členom právnických povolání v Poľsku, ktorí sú terčom represívnych disciplinárnych opatrení z dôvodu, že spolu s kolegami z viac ako 20 európskych krajín vyjadrili svoj názor vo Varšave počas tzv. pochodu 1 000 talárov v polovici januára 2020.

V tejto súvislosti sa spoločne zhromaždíme v Bruseli 24. až 26. júna 2020 pri pochode európskych talárov, aby sme v srdci Európy vyjadrili náš záväzok chrániť právny štát, deľbu moci, nezávislé súdnictvo a základné práva. Ako predstavitelia advokátskych komôr v našich krajinách vyzývame v prvom rade širšiu právnickú rodinu, všetkých našich kolegov advokátov, sudcov a prokurátorov, aby sa k nám pridali a aby sme spoločne vyslali jasný signál.*

Ohrozenie demokracie, právneho štátu a základných ľudských práv nebude tolerované.

* Dátum zhromaždenia v Bruseli bude závisieť od vývoja mimoriadnej situácie spôsobenej pandémiou.

 <p>ADVOKAT SAMFUNDET</p>	 <p>The Bar Council</p>	 <p>The Law Society of England and Wales</p>	 <p>Conférence des Bâtonniers</p>
 <p>DBF Délégation des Barreaux de France</p>	 <p>CONSEIL NATIONAL DES BARREAUX LES AVOCATS</p>	 <p>SUOMEN Aasianajalitto DEFENSOR LEGIS FINLANDS ADVOKATFORBUND</p>	 <p>BUNDESRECHTSANWALTSKAMMER</p>
 <p>MÜK HBA MAGYAR ÜGYVÉDI KAMARA HUNGARIAN BAR ASSOCIATION</p>	 <p>Budapesti Ügyvédi Kamara Budapest Bar Association</p>	 <p>THE BAR OF IRELAND The Law Library</p>	 <p>LAW SOCIETY OF IRELAND</p>
 <p>CNF Consiglio Nazionale Forense</p>	 <p>Liechtensteinische Rechtsanwaltskammer</p>	 <p>THE BAR of NORTHERN IRELAND</p>	 <p>THE LAW SOCIETY OF NORTHERN IRELAND</p>
 <p>Barreau de Luxembourg</p>	 <p>LIETUVOS ADVOKATURA</p>	 <p>ORDEM dos ADVOGADOS</p>	 <p>Law Society of Scotland</p>
 <p>ADVOKATSKA KOMORA VOJVODINE INSTITUTE 1875 NOVI SAD VICTRIX</p>	 <p>SWEDISH BAR ASSOCIATION</p>	 <p>SLOVENSKA ADVOKATSKA KOMORA</p>	 <p>OZS ODVETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE</p>
 <p>SAV FSA Schweizerischer Anwaltsverband Federazione Svizzera degli Avvocati Fédération Suisse des Avocats Swiss Bar Association</p>	 <p>NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN</p>	 <p>TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ</p>	 <p>FEDERATION BARREAUX D'EUROPE</p>
 <p>HANSEATISCHE RECHTSANWALTSKAMMER HAMBURG</p>	 <p>RECHTS ANWALTS KAMMER SACHSEN</p>	 <p>RAK Rechtsanwaltskammer Berlin</p>	 <p>Rechtsanwaltskammer Tübinger</p>

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 3/2020 českého *Bulletinu advokacie*

V **úvodníku** s názvom *Jak vzít věci za špatný konec* sa člen predstavenstva Českej advokátskej komory JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb. zamýšľa nad diskusiou právnických kapacít na oboch stranách Atlantiku o tom, či a ako umelá inteligencia nahradí nedokonalé ľudské bytosti, o definícii umelej inteligencie a tiež o pravidlách, ktoré by využitie umelej inteligencie regulovali alebo obmedzovali.

Časť **Aktuality** prináša vyjadrenie ČAK k zápisu absolventov zahraničných vysokých škôl do zoznamu advokátskych koncipientov. Predstavenstvo ČAK prijalo 11. 2. 2020 stanovisko z dôvodu transparentnosti a predvídateľnosti postupu pri posudzovaní splnenia podmienky dosiahnutého vzdelania: „Rozhodnutie vydané podľa zákona o vysokých školách svojmu držiteľovi výhradne osvedčuje stupeň nadobudnutého vzdelania s odkazom na jeho zameranie a na overenie vydávajúcej zahraničnej vysokej školy, pričom ďalšie používanie tohto rozhodnutia pri konaní o uznaní kvalifikácie pre výkon tzv. regulovaného povolania je plne vo výlučnej kompetencii príslušného odborného uznávacieho orgánu aj s možnosťou ďalšieho predpísaného vzdelávania či testovania odborných kompetencií.“

Časť **Z judikatúry** obsahuje Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 9. 12. 2019, sp. zn. 22 Cdo 3914/2019 k okruhu účasti v sporoch o určenie, že predmet zmluvy, ktorý bol odcudzený, je v bezpodielovom spoluvlastníctve predávajúcich. Ak je predmetom konania určenie, že odcudzené nehnuteľnosti tvoria súčasť spoločného majetku žalobcu a jeho manželky, musí byť manželka žalobcu v konaní účastná, či už na strane žalobcu, alebo na strane žalovanej. Skutočnosť, že druhý manžel s podanou žalobou súhlasí, ale v konaní vystupovať nechce, nie je právne významná; ● Nález Ústavného súdu ČR zo 14. 1. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 22/19 k zrušeniu časti § 9 ods. 5 advokátskej tarify. Kritériá, na základe ktorých sa stanoví odlišné zaobchádzanie s podobnými subjektmi v podobných (alebo dokonca rovnakých) situáciách, musia byť aspoň všeobecne rozumné a objektivizované. Neexistuje však rozumný dôvod, aby opatrovníkovi – advokátovi, ktorý chráni záujmy ťažko chorého človeka, bola poskytnutá násobne nižšia odmena ako zástupcovi podľa § 30 OSŘ. Týmto odlišným zaobchádzaním je preto porušená zásada rovnosti v nadväznosti na právo podnikat' a právo získať prostriedky na svoje životné potreby prácou podľa čl. 26 ods. 1 a 3 charty; ● Nález Ústavného súdu ČR zo 17. 12. 2019, sp. zn. I. ÚS 748/19 k úhrade trov konania štátom (na určenie výšky odmeny ustanovenej zástupcu obvineného). Účasť obhajcu v prípravnom

konaní je jednou zo základných garancií spravodlivého procesu a jej obmedzenie je možné len vo výnimočných prípadoch. Ustanovenie § 151 ods. 2 Tr. poriadku v kombinácii s ďalšími relevantnými ustanoveniami (najmä § 39 Tr. poriadku) potom tieto záruky garantuje všetkým obvineným bez rozdielu majetkových pomerov alebo sociálneho postavenia. Citované ustanovenie treba chápať aj ako premietnutie zákazu diskriminácie a princípu rovnakého zaobchádzania do trestného práva. Aby záruka nebola iba formálna, musí byť pri aplikácii vždy zohľadnený práve vyššie uvedený účel predmetného ustanovenia; ● Rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR z 8. 11. 2019, č. j. 9 As 159/2018-60 k oprávneniu správnych orgánov rozhodovať vo veciach pokojného stavu. Občiansky zákonník už nezakladá právomoc správnych orgánov rozhodovať o ochrane pred zjavnými zásahmi do pokojného stavu, ako to bolo podľa zák. č. 40/1964 Zb. Od 1. 1. 2014 správne orgány stratili právomoc rozhodovať o žiadosti podľa § 142 správneho poriadku, pokiaľ sa táto žiadosť týkala ochrany pred zásahmi do pokojného stavu podľa § 5 občianskeho zák. č. 40/1964 Zb. Podľa § 5 obč. zák. č. 40/1964 Zb. správne orgány nemali právomoc rozhodovať o podstate občianskoprávneho sporu, resp. o otázkach súkromného práva, okrem otázky zrejmeho zásahu do pokojného stavu a ochrany pred ním; ● Rozsudok Súdneho dvora EU zo 4. 2. 2020 v spojených veciach C-515/17 P a C-561/17 P, Uniwersytet Wrocławski a Poľsko v. Výkonná agentúra pre výskum (REA) k otázke právneho posúdenia požiadavky nezávislosti právneho zástupcu pred súdmi EÚ. Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že existencia zmluvy o poskytovaní výučby medzi účastníkom konania a jeho advokátom porušuje požiadavku nezávislosti právneho zástupcu pred súdmi Únie; ● Rozsudok Veľkého senátu ESLP vo veci López Ribalda a ďalší v. Španielsko [GC] zo 17. 10. 2019, sťažnosť č. 1874/13 a 8567/13 k zásahu do súkromia zamestnancov. Skryté kamery na pracovisku nepredstavujú zásah do súkromia zamestnancov, ak je zachovaná rovnováha medzi právom zamestnancov na rešpektovanie súkromného života a oprávnenými záujmami zamestnávateľa.

Táto časť obsahuje aj **glosu** k rozsudku Najvyššieho súdu ČR z 27. 2. 2019, sp. zn. 21 Cdo 2257/2018 vo veci opustenia nehnuteľnej veci v režime § 1045 ods. 2 OZ. Podľa tohto ustanovenia „opustená nehnuteľná vec pripadá do vlastníctva štátu“. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí dospel k záverom, ktoré sú pomerne problematické, bez toho, aby ponúkol podrobnejšiu argumentáciu.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Insolvenční zákon. Komentář* (J. Kozák, J. Brož, A. Dadam, A. Stanislav, Z. Strnad, L. Zrůst, M. Žižlavský), *Ochrana osobnosti v pracovněprávních vztazích* (J. Zahradníček), *International Commercial Arbitration from "A" to "Z". Selected Procedural Legal Aspects* (K. Chovancová), *Co život dal aneb advokát vzpomíná* (V. Král).

V časti **Z advokácie** sa Mgr. Jiřina Procházková, LL.M. venuje povinnosti advokátov v ČR od 1. mája 2020 elektronic-ky evidovať platby, ktoré prijímajú predovšetkým v hotovosti, prípadne podobnými platobnými prostriedkami, ako napr. šekom alebo zmenkou. Keďže ide o každodennú realitu u väčšiny advokátov, zhrnula v článku zákon o EET a povinnostiach, ktoré jeho zavedením advokátom vznikajú.

JUDr. Daniela Kovářová sa v príspevku *Emoce klientů nejenom rodinných advokátů* zaoberá tým, že advokáti sú nielen právnymi odborníkmi, ale okrem kompetencie na výkon advokácie musia zvládať aj mnoho ďalších zručností, čo platí o to viac, ak pracujú s rodinnými klientmi. Emócie zohrávajú aj pri poskytovaní právnych služieb nezanedbateľnú úlohu. A je potrebné objektívne priznať, že ide o emócie nielen klientov, ale aj advokátov.

Mgr. Tereza Poláková zrekapitulovala informácie o spôsobe prolongácie a podmienkach poistenia profesijnej zodpovednosti advokátov na rok 2020.

Z kárnej praxe: „Je kárnym previnením, ak advokát umožnil, aby podpis, o ktorého pravosti potom podpísal svoje vyhlásenie, bol urobený bez jeho prítomnosti, navyše, na podpisovej strane nespojenej so zmluvou, a ak pred zviazaním obsah zmluvy zmenil.“

V časti **Informácie a zaujímavosti** sa nachádzajú informácie o prednáškach a seminároch pre advokátov a advokátskych koncipientov vo vzdelávacom a školiacom stredisku ČAK. V tejto časti bulletinu sa nachádza aj výzva na zapojenie sa do hlasovania v ankete *Zákon roku 2019* organizovanej poradenskou spoločnosťou Deloitte pod záštitou Českej advokátskej komory, Hospodárskej komory ČR a Komory daňových poradcov.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc.

Vlastnictví bez vlastníka v českém svěřenském fondu (skica na margo trustu v českém právu)

Tento článok analyzuje problematiku vlastníctva vyčleneného majetku vo zvereneckom fonde, ktorý „nie je ani vlastníctvom správcu, ani vlastníctvom zakladateľa, ani vlastníctvom osoby, ktorej má byť zo zvereneckého fondu plnené“, a na základe tohto porovnávacieho rozboru má za cieľ dospieť k riešeniu, ktoré by zodpovedalo českej koncepcii vlastníctva a zároveň lepšie reflektovalo kontext právneho poriadku.

Mgr. František Korběl, Ph.D.

Nový stavební zákon

Nielen právnickú obec vzrušuje emotívna diskusia o novom stavebnom zákone, ktorý ruší všetky doterajšie povolo-

procesy stavebného práva a zásadne mení kompetenčnú mapu verejnej správy. Zákon s polovičným rozsahom oproti súčasnej úprave integruje desiatky úradov a má za cieľ podľa zadania vlády zjednodušiť a zrýchliť nesmierne zložité povolo-
vacie procesy do princípu „jeden úrad – jedno konanie – jedna pečiatka“.

JUDr. Jakub Drápal, M.Phil.

Procedurální spravedlnost a trestní řízení: zahraniční poznatky a jejich možné využití v ČR

Kým právnikom záleží najmä na výsledku, výskumy naznačujú, že ľudia hodnotia spravodlivosť súdneho procesu predovšetkým na základe toho, ako sa s nimi zaobchádzalo. Je pre nich kľúčový rešpekt, možnosť vyjadriť sa, neutralita a snaha dôjsť k najlepšiemu výsledku, teda veci, ktoré sú vo svete označované ako „procedurálna spravodlivosť“. Vo víťaznej práci Talent roka súťaže Právnik roku 2019 autor uvažuje o možnostiach aplikácie procedurálnej spravodlivosti v rôznych fázach českého trestného konania.

doc. JUDr. Michal Petr, Ph.D.

Koordinace nabídek v zadávacím řízení z hlediska soutěžního práva – víc než bid rigging

Pravidlá verejného obstarávania smerujú k tomu, aby obstarávateľom umožňovali vybrať si tú najvýhodnejšiu ponuku z čo najširšieho okruhu potenciálnych dodávateľov; na tento účel je dodávateľom umožnená (a niekedy je dokonca podporovaná) spolupráca, tak na horizontálnej (konzorciá), ako na vertikálnej (poddodávky) úrovni. Takáto koordinácia môže byť však v rozpore s právom hospodárskej súťaže, ktoré niektoré formy koordinácie konkurentov zakazuje. V tomto článku sa autor nechce zamerať na tzv. *bid rigging*, teda na nezákonnú utajenú koordináciu konkurentov, ktorej už je v právnej teórii i praxi venovaná značná pozornosť, ale na niektoré menej jednoznačné prípady, najmä na „otvorenú“ spoluprácu v rámci najrôznejších foriem konzorcií a na otvorenú alebo skrytú spoluprácu spoločností patriacich do jednej hospodárskej skupiny.

Mgr. Bc. Pavla Veselková

Dočasné přidělení a jeho slabá místa: jak si s tím poradili jinde

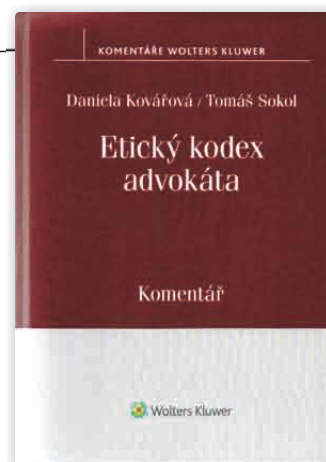
Tento článok čiastočne nadväzuje na článok doc. JUDr. Martina Štefka, Ph.D., *Dočasné pridelenie v zajatí koncepčných problémov*, v ktorom sa autorka prednostne zameriava na vybrané problémy inštitútu dočasného pridelenia v zmysle § 43a zák. č. 262/2006 Zb., Zákoník práce, v znení neskorších predpisov (tzv. pravého požičavania zamestnancov), a to tak samostatne, ako v kontexte úpravy agentúrneho zamestnávania, ktoré tak isto predstavuje formu dočasného pridelenia. Ďalej v stručnosti popisuje a analyzuje právnu úpravu dočasného pridelenia zamestnancov v Slovenskej republike, aby bolo možné identifikovať, ako sa s opísanými problémami vyrovnala slovenská právna úprava.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Etický kodex advokáta.
Komentár**

KOVÁŘOVÁ, D., SOKOL, T.: **Etický kodex advokáta. Komentár.**
Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2019, 230 s. ISBN 978-80-7598-129-5

Monografia predstavuje komentované znenie *Pravidiel profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky*, no pre spoločný historický a právny vývoj so Slovenskom v 20. storočí i obdobnosť riešenia etických aspektov výkonu advokátskeho povolania je však významnou aj pre zástupcov advokátskeho stavu na našom území. Kniha sa podrobne venuje jednotlivým ustanoveniam Uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 (Vestník z 31. 10. 1996), ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky v znení neskorších zmien a doplnkov.

V **Úvode** autori polemizujú o oprávnených záujmoch klientov, rovnako o dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu. Z hľadiska medzinárodnoprávnej úpravy dotknutej problematiky je spomenutý aj Etický kódex advokátov Európskej únie prijatý Radou európskych advokátskych komôr (*Conseil des barreaux européens*) v roku 2008 a Charta základných princípov európskej advokácie prijatá 24. 11. 2006.

Prvá časť **Pôsobnosť pravidiel profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky** sa zaoberá osobnou aj vecnou pôsobnosťou tohto stavovského predpisu. Z publikovanej judikatúry je vhodné spomenúť rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR zo 7. 10. 2009 sp. zn. 6 Ads 41/2008, podľa ktorého „postavenie advokáta ho zaväzuje k omnoho vyššiemu štandardu chovania a neumožňuje akceptovať u advokáta spôsoby, ktoré by snáď boli ospravedliteľné istými okolnosťami u účastníka konania“. Z hľadiska medzinárodnej činnosti advokátov sú v prvej časti spomenuté aj kolízne ustanovenia tejto normy.

V druhej, najpodrobnejšej časti **Pravidlá profesionálnej etiky** je už uvedené samotné komentované znenie etického kódexu, spomína sa tu predovšetkým dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu a výkon iných povolání popri advokácii. V zmysle citovaní rozhodnutí kárných senátov Českej advokátskej komory sú kárnymi previneniami aj neplatenie nájomu, alebo výživného advokátmi, či nevracanie pôžičiek po lehote splatnosti. Predstavenstvo ČAK ešte v roku 1997 publikovalo aj oznámenie k otázke výkonu činností nezlučiteľných s výkonom advokácie, polemiky v českej právnickej obci sa týkali i kolízie s výkonom činnosti daňových poradcov, patentových zástupcov, rozhodcov, opatrovníkov, vykonávateľov závetí, správcov pozostalostí, či prísediacich v sená-

toch Najvyššieho správneho súdu. Následne sa kniha zaoberá povinnosťami advokáta vo vzťahu ku klientovi vrátane poukazu na zákaz zneužitia informácií, predpis však umožňuje advokátovi jednostranne započítať svoju pohľadávku voči klientovi oproti prisúdenej pohľadávke klienta na výplatu náhrady trov konania, či dokonca oproti pôžičke poskytnutej advokátovi klientom. Monografia sa nevyhýba ani konfliktom záujmov advokátov, cituje aj z publikácie *Globálne problémy profesijnej etiky právnikov*, vydané v roku 2017 v USA. Aktuálnym je rozbor poskytovania právnej pomoci online vrátane *Spríevodcu CCBE k používaniu právnych online platforiem advokátmi* z 29. 6. 2018. Autori sa podrobne zamýšľajú odmietnutím právnych služieb a odstúpením od zmluvy o poskytovaní právnej pomoci, vo veci nakladania s finančnými prostriedkami svojich mandantov ČAK dokonca zriadila *Elektronickú knihu úschov prostriedkov klienta*. V tejto časti sú deklarované aj povinnosti k advokátskemu stavu zahŕňajúce i verbálne prejavy právnych zástupcov, povinnosti k advokátskym koncipientom a otázky súvisiace s mlčanlivosťou i substitúciami. V konaní pred súdmi a inými orgánmi pritom majú právnych zástupcov charakterizovať náležitá úcta aj zdvorilosť, kárnym previnením je napríklad aj nepoužívanie dátových schránok (obdobných elektronickým schránkam na Slovensku) advokátmi, a to podľa rozhodnutia kárneho senátu Kárnej komisie ČAK zo 17. 1. 2014, sp. zn. K 97/2013.

Tretia časť **Pravidlá súťaže advokátov** sa týka predovšetkým publicity a reklamy advokátskeho povolania, spomenuté sú aj kárne rozhodnutia týkajúce sa ponuky právnych služieb na internete. V zmysle rozhodnutia kárneho senátu Kárnej komisie ČAK zo 14. 6. 2002, sp. zn. K 28/2002 „na osoby vykonávajúce advokáciu, na ktoré sa vzťahujú určité etické pravidlá, nemožno nahliadať rovnako ako na iné podnikateľské subjekty, ktoré takéto pravidlá nemajú a pri ktorých je ich podnikateľská činnosť často ponímaná ako amorálna“. V tejto časti knihy sú uvedené i state o označovaní advokátskych kancelárií, nábore klientov, či poskytovaní právnych služieb po telefóne.

Posledná štvrtá časť **Záverečné ustanovenia** sa týka platnosti a účinnosti etického kódexu a je vhodne doplnená jeho novelizáciami aj prílohou tvorenou základnými informáciami pre advokátov vo veci plnenia povinností podľa zákona o niektorých opatreniach proti legalizácii výnosov z trestnej

činnosti a financovania terorizmu obdobnému slovenskému zákonu č. 297/2008 Z. z. triviálne nazývanému „zákon proti praniu špinavých peňazí“.

Autorom sa nepochybne podarilo podať právnickej verejnosti ucelené komentované znenie etického kódexu advokátov, ktoré prehľadne doplnili súvisiacimi súdnymi rozhodnutiami nielen českej, ale i európskej proveniencie. Práve množstvo prameňov odbornej právnickej literatúry, no aj

judikátov najvyššieho, najvyššieho správneho a ústavného súdu, ďalej ESLP i Súdneho dvora EÚ spolu s desiatkami rozhodnutí Kárnej komisie ČAK zvyčajne hodnotu posudzovanej monografie. Zostáva veriť, že kniha D. Kovářovej a T. Sokola sa stane inšpiráciou pre samostatné spracovanie etických pravidiel výkonu advokátskeho povolania aj na Slovensku.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Advokátske kľučky 2020

V tomto, klimaticky na sneh a mínusové teploty chudobnom období kalendárnej zimy sa uskutočnilo 13. až 14. februára 2020 tradičné spoločensko-sportové podujatie *Advokátske kľučky 2020*. Pokiaľ vrcholiace fašiangové obdobie nevestilo spočiatku dostatočnú snehovú nádielku, Valentínsky týždeň priniesol vítanú zmenu, potešiac tak nielen organizátorov podujatia, ale najmä súťažiacich.

Prví účastníci podujatia odštartovali jeho spoločenskú časť už v stredu podvečer v zázemí hotela Galileo. V deň súťaže nám na Donovaloch celý deň nádherne svietilo slnko a nový čerstvý prašan zabezpečil pohodu a zábavu aj na pretekárskej trati. Výborné snehové podmienky a počasie ako

z pohľadnice umožnilo postaviť trať vo formáte super G, čo si pochvaľovali všetci súťažiaci. „Zahrievači“ (rozumej: nepretiekajúci advokáti), v hojnom počte prítomní v cieľi pretekov, pribežne zabezpečovali občerstvenie súťažiacich medzi jednotlivými kolami.

Ako obvykle sa zo štyroch kôl do výsledkovej listiny hodnotili u každého súťažiaceho tri najlepšie dosiahnuté časy. Ambicióznosť súťažiacich žien – advokátok, pri zohľadnení ich počtu v štartovom poli, umožnila organizátorom pružne prispôsobiť propozície tak, že žiadna z nich neostala porazená. Medzi mužmi to, žiaľ, nebolo možné a v jednotlivých vekových kategóriách vyhrávali nielen už známe, ale aj nové tváre podujatia. Po večernom oficiálnom slávnostnom vyhlásení výsledkov sa začala spoločenská časť posedením pri kulinárskych špecialitách kuchyne hotela Galileo a pokračovala v tanečnom rytme až do neskorých (respektíve skorých) ranných hodín.

JUDr. Michaela Bezáková, LL.M.
advokátka

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2020

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

